Adalet Ağaoğlu

Toplu Oyunlar
II

Tombala
Kozalar
Çıkış
Bir Kahramanın Ölümü

YKY

TOPLU OYUNLAR II

Adalet Ağaoğlu 1929'da doğdu. Ortaöğrenimini Ankara Kız Lisesi'nde tamamladı. Ankara Üniversitesi DTC Fakültesi'nin Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1950). Açılan bir sınavla Ankara Radyosu'na girdi; burada ve kuruluşundan sonra TRT'de çeşitli görevlerde bulundu (1951-70). TRT Radyo Dairesi Başkanlığı'ndan, kurumun özerkliğine el konulması sonucu istifa etti. Öğrencilik yıllarında başladığı yazarlığını 1970'ten sonra başka hiçbir işle paylaşmadı. Radyo ve sahne oyunlarını romanları, öykü, anı, deneme kitapları izledi. Bu çalışmalarında hayatın değişim ve dönüşümlerine duyarlı yaklaşımlarıyla dikkat çekti. Doğa, toplum, zaman ilişkilerinin insanın iç dünyasındaki yansımalarını düşünce üretebilecek boyutlarda irdeledi. Değişimler karşısında edebiyatın yapısal durumu bakımından da arayışçı davrandı; kendine özgü anlatım biçimleri geliştirdi.

Kitapları:

Oyun: *Bir Piyes Yazalım* (1953), oynanmış, basılmamış; *Evcilik Oyunu* (1964); *Çatıdaki Çatlak* (1965); *Sınırlarda* (1970); *Tombala* (1967); *Üç Oyun: Bir Kahramanın Ölümü, Çıkış, Kozalar* (1973); *Kendini Yazan Şarkı* (1976); *Duvar Öyküsü* (1992); *Çok Uzak-Fazla Yakın* (1991); *"Fikrimin İnce Gülü"* (1996).

Roman: *Ölmeye Yatmak* (1973); *"Fikrimin İnce Gülü"* (1976); *Bir Düğün Gecesi* (1979); *Yazsonu* (1980); *Üç Beş Kişi* (1984); *Hayır...* (1987); *Ruh Üşümesi* (1991); *ROMANTİK Bir Viyana Yazı* (1993).

Öykü: *Yüksek Gerilim* (1974); *Sessizliğin İlk Sesi* (1978); *Hadi Gidelim* (1982); *Hayatı Savunma Biçimleri* (1997).

Anı: *Göç Temizliği* (1985); *Gece Hayatım* (Rüya Anlatısı, 1991).

Deneme: *Güner Sümer Toplu Eserleri* I.-II. Cilt (1983); *Adalet Ağaoğlu Seçmeler* (1993); *Karşılaşmalar* (1993); *Geçerken* (1996); *Başka Karşılaşmalar* (1996). Ayrıca basılı olan ve olmayan çevirileri vardır.

Ödülleri: *Üç Oyun,* 1974 Türk Dil Kurumu Tiyatro Ödülü; *Yüksek Gerilim,* 1975 Sait Faik Hikâye Armağanı; *Bir Düğün Gecesi,* 1979 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü, 1980 Orhan Kemal Roman Armağanı, 1980 Madaralı Roman Ödülü; *Çok Uzak-Fazla Yakın,* 1992 Türkiye İş Bankası Edebiyat Büyük Ödülü (Tiyatro); *ROMANTİK Bir Viyana Yazı,* 1997 Aydın Doğan Vakfı Roman Ödülü.
1995 Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat (Edebiyat) Büyük Ödülü.
2002 Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülü.

Unvanlar: TÜYAP Onur Yazarı (1994), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Fahri Doktora Unvanı (1998), ABD OSU (Ohio State University, Humane Letters) Edebiyat Fahri Doktora Unvanı (1998).

Adalet Ağaoğlu'nun
YKY'deki öteki kitapları:

Duvar Öyküsü
Karşılaşmalar
Seçmeler
Yazsonu
ROMANTİK Bir Viyana Yazı
Ölmeye Yatmak *(Dar Zamanlar I)*
Bir Düğün Gecesi *(Dar Zamanlar II)*
Hayır... *(Dar Zamanlar III)*
Geçerken
Başka Karşılaşmalar
"Fikrimin İnce Gülü"
Üç Beş Kişi
Ruh Üşümesi
Göç Temizliği
Gece Hayatım
Toplu Öyküler I - II

ADALET AĞAOĞLU

Toplu Oyunlar II

TOMBALA
KOZALAR
ÇIKIŞ
BİR KAHRAMANIN ÖLÜMÜ

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 1685
Edebiyat - 169

Toplu Oyunlar II / Adalet Ağaoğlu

Kitap Editörü: Özen Yula

Kapak Tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Şefik Matbaası
Marmara Sanayi Sitesi M Blok No: 291 İkitelli/İstanbul

1. Baskı: Remzi Kitabevi, 1982
2. Baskı: Mitos-Boyut Yayınları, 1993
YKY'de 1. Baskı: İstanbul, Haziran 1996
3. Baskı: İstanbul, Haziran 2005
Set ISBN 975-08-0451-1

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://yky.estore.com.tr
www. teleweb.com.tr

İÇİNDEKİLER

TOMBALA

(1 Perde)

KİŞİLER

YAŞLI ERKEK
YAŞLI KADIN

(Bir oda. Sağ dipte bir kapı. Mutfağa açılır. Geride dar, uzun bir pencere. Solda bir başka kapı. Odanın bütün eşyası eski, yıpranmış. Pencerede yeşili solmuş bir perde. Altındaki dantel perde ise bir zamanlar övünülecek denli güzelmiş. Şimdi sararmış, yer yer dökülmüş.

Pencerenin solunda bir büfe. Üstünde irili ufaklı çerçeveler içinde kız, erkek genç kişilerin fotoğrafları. Bebeklik fotoğrafları vb. Duvarlarda yine çeşitli yaşlarda aynı kişilerin fotoğrafları.

Büfenin önünde, sahnenin ortasına doğru oldukça geniş, on kişi alabilecek bir yemek masası. Çevresinde kiminin bacağı, kiminin arkalığı kırılmış on kadar iskemle.

Pencereyle soldaki kapı arasında geniş bir divan. O da iyice yıpranmış.

Odanın orasına burasına serptirilmiş koltuklar, sehpalar. Biri pencerenin önünde, diğeri sağda, yerde, iki saksı. Büfenin üstünde ayrıca bir çalar saat.

Bu odanın, ilk bakıldığında kalabalıkça bir ailenin oturma-yemek odası olduğu anlaşılır. Burada her şey, uzun yıllar kullanıldığını, şimdi ise bir yığın anı ortasında tozlanmaya bırakıldığını söyler.

Perde açıldığında geniş masanın bir ucunda çok yakışıklı bir erkekle onun hemen yakınında çok yaşlı bir kadın oturmaktadır. Tombala oynamaya hazırlanmaktadırlar. Numara torbası erkeğin kucağında. Erkeğin gözünde gözlük, kadının kulağında bir işitme aracı vardır.)

YAŞLI KADIN : *(Çocuksu, ince bir sesle konuşur.)* İkimiz mi oynayacağız?

YAŞLI ERKEK : *(Sesi iyice kısıktır. Fakat hep bağırarak konuşur. Bu ses ancak "su içeceğim" dediği zamanlar ufalır, kısılır.)* Ya ne yapacağız?

YAŞLI KADIN : İki kişiyle hiç tadı olmaz.

YAŞLI ERKEK : Oynamayı sen istedin!

YAŞLI KADIN : Hiç de ben istemedim! Sen istiyorsan oynayalım, dedim.

YAŞLI ERKEK : Bak gene benim üstüme atıyor!

YAŞLI KADIN : Ne atıyor?

YAŞLI ERKEK : Oynamak istiyor musun, istemiyor musun?

YAŞLI KADIN : *(Ağlamaklı)* Ee, ne bağırıyorsun sanki? Zaten başım ağrıyor!..

YAŞLI ERKEK : *(Kucağındaki numara torbasını masanın üstüne atar.)* Oynamazsan oynama! *(Küser; kadına arkasını döner.)*

YAŞLI KADIN : *(Telaşlanır. Elinden geldiğince çabuk çabuk konuşur.)* Ne kızıyorsun sanki? Ben oynamayalım, demedim ya. İki kişiyle tadı olmaz, dedim. *(Erkek güçlükle yerinden kalkar.)* Nereye gidiyorsun? *(Erkek, mutfak kapısına doğru yürür.)* Ne yapacaksın mutfakta?

YAŞLI ERKEK : *(Alçak sesle)* Su içeceğim. Susadım.

YAŞLI KADIN : Şimdi içtin ya.

(Erkek yanıt vermez. Kapıdan çıkar.)

YAŞLI KADIN : *(Yüksek sesle)* Gene sütlaç yeme! Akşam birkaç kâse oldu. Miden bozulur. *(Numara torbasını alır. Çabuk çabuk karıştırır. Numara kartlarını eline alır. Birkaçını ayırır, kendi önüne dizer. Birkaçını da erkeğin önüne sıralar.)* Hadi gel! Dünkü gibi dörder kartla oynayalım.

YAŞLI ERKEK : *(Yalanarak, elinde bir portakalla geri gelir.)* Ben dört kartla oynamam.

YAŞLI KADIN : Dün oynadık ya?

YAŞLI ERKEK : Kırk saat numara aran. Gözlerim seçmiyor. Dört kartı birden kollayamıyorum.

YAŞLI KADIN : Ben sana yardım ederim. *(Erkek masanın başına gelmiştir.)* Otur hadi. Aa!.. Gene mi portakal? Bu kaçıncı?

YAŞLI ERKEK : *(Otururken)* Kaçıncıymış! Bir yemeğin üstüne yedim, bir de bu.

YAŞLI KADIN : Şimdi sütlaç yedin ya.

YAŞLI ERKEK : Sütlaç yemedim. Su içtim.

YAŞLI KADIN : Yemişsin işte. Ağzının kenarından belli.

YAŞLI ERKEK : *(Öfkeli)* Yedimse yedim! İyi ki bir sütlaç pişirdin.

YAŞLI KADIN : Aa! Dün koskoca bir tencere de muhallebi yapmamış mıydım?

YAŞLI ERKEK : *(Portakalı soyarken)* Saat kaç?

YAŞLI KADIN : *(Yerinden güçlükle kalkar. Gider, büfenin üstünde duran çalar saate bakar.)* Yediye geliyor. Yemekten kalkalı yarım saat olmuş baksana.

YAŞLI ERKEK : Yarım saat olmuş ya.

(Kadın bir süre büfenin üstündeki fotoğraflara bakar. Özenerek sıraya koyar.)

YAŞLI KADIN : *(Arkası dönük)* Ye. Afiyet olsun. Hastalanırsın diye söylüyorum.

YAŞLI ERKEK : Ne yapıyorsun?

YAŞLI KADIN : Saati sormadın mı?

YAŞLI ERKEK : Oynamıyor muyuz?

YAŞLI KADIN : *(Kıkır kıkır güler.)* Hay hınzır hay!

YAŞLI ERKEK : *(Daha yüksek sesle)* Oynamıyor muyuz?

YAŞLI KADIN : *(Döner. Elinde çerçeveli bir fotoğraf)* Tombala mı?

YAŞLI ERKEK : Yok çiftetelli. Niye çıkardın bunları ortaya peki? *(Bir yandan soyduğu portakalı yer)*

YAŞLI KADIN : *(Elinde fotoğraf, çabuk çabuk masaya yaklaşır.)* Hay hınzır hay! Mahmut'un küçüklüğü. Ne tatlıydı ha? Bir keresinde girmiş konuk odasına, almış makası eline, canım örtüleri doğramış, doğramış... *(Çok kıvançlıdır. Güler. Sonra birden öfkeli)* Bir dilim de bana versene! Koktu.

YAŞLI ERKEK : Al.

YAŞLI KADIN : Hep üstüne akıtmışsın yine.

YAŞLI ERKEK : *(Küskün, arkasını döner.)* Her şeye bir kusur!

YAŞLI KADIN : *(Fotoğrafı yerine götürür.)* Niye mektup yazmıyor?

YAŞLI ERKEK : ....

YAŞLI KADIN : Mahmut. Niye hiç mektup yazmıyor?

YAŞLI ERKEK : Yazdı ya.

YAŞLI KADIN : Kaç ay oldu. Belki daha da çok.

YAŞLI ERKEK : İşi var, gücü var. Hasta mı baksın, mektup mu yazsın?

YAŞLI KADIN : Gelin de yazmıyor. Giderken, sen hiç kaygılanma anne, Mahmut yazmasa da ben yazarım, diyordu. Nerde hani?

YAŞLI ERKEK : Arka arkaya üç çocuk. Seni mi düşünsün?

YAŞLI KADIN : En küçüğü bana benziyormuş?

YAŞLI ERKEK : Kim söyledi?

YAŞLI KADIN : Mahmut öyle yazdı ya.

YAŞLI ERKEK : Uydurma! Daha kime benzediği belli değil, dedi.

YAŞLI KADIN : *(Çabucak masaya döner.)* Ee, niye oynamıyoruz peki? Ben kartlarımı dizdim bile.

YAŞLI ERKEK : Dört kartla oynamam.

YAŞLI KADIN : Öyleyse üçer kartla oynayalım.

YAŞLI ERKEK : Numaraları yavaş yavaş çek ama.

YAŞLI KADIN : *(Yerine oturur.)* Dün nasıldı? Yavaş çekmedim mi?

YAŞLI ERKEK : Dün yavaş çektin ama, önceki gün...

YAŞLI KADIN : Sen de çok geç şey diyorsun.

YAŞLI ERKEK : Olmaz. Böyle oynamam.

YAŞLI KADIN : Eee, ama sen de!..

YAŞLI ERKEK : Oynamam tabii. Kartları seçmişsin gene.

YAŞLI KADIN : Seçmedim. Öyle geldi.

YAŞLI ERKEK : Seçmişsin! En kötülerini bana bırakmışsın.

YAŞLI KADIN : Daha geride kaç tane var. Bunları beğenmedinse onlardan al.

YAŞLI ERKEK : Olmaz. Karıştıracağız.

YAŞLI KADIN : *(Kendi önüne dizdiği kartlardan birini hemen çekip alır. Göğsüne bastırır. Ötekileri eliyle iterek)* İstersen karıştır. Ama on yedi ile başlayanını vermem. On yedi benim uğur sayım.

YAŞLI ERKEK : Ben de oynamam. Uğur sayısı olur mu? Oyun bu.

YAŞLI KADIN : Uğur sayım tabii. Evlendiğimde on yedi yaşımdaydım. Mahmut'u Ramazan'ın on yedisinde doğurdum. Nihal, Mahmut'un on yedinci ayında karnıma düştü. Cumhuriyetin on yedinci yılında Zühâl, Şeker Bayramı'na on yedi gün kala da Ahmet dünyaya geldi.

YAŞLI ERKEK : Sermet de öldüğünde on yedi yaşındaydı ama. Bu da mı uğur? Hadi, ver kartı. Karıştıracağım.

YAŞLI KADIN : *(İstemeyerek kartı uzatır.)* İnatçı adam! Niye alıyorsun kartımı? Oyun bu. Niye alıyorsun kartımı sanki?.. *(Ağlamaya başlar.)*

YAŞLI ERKEK : Ne var ağlayacak? Oyun bu.

YAŞLI KADIN : Ağlarım tabii... Niye alıyorsun kartımı?

YAŞLI ERKEK : *(Kartları karıştırır. Ters olarak masanın üstüne serer.)* Çek hadi.

YAŞLI KADIN : *(Kartların içinden üç tanesini çekip alır.)* Tutma onu. Niye tutuyorsun?

YAŞLI ERKEK : Kim tutuyor? *(Acele üç kart da o çeker.)*

YAŞLI KADIN : *(Kartlarını açıp bakarak)* Yine sen aldın on yedili kartımı. Tuttun! Hile yaptın!

YAŞLI ERKEK : *(Öfkeli)* Her gün de mi hile yapıyorum? Her gün de mi hile yapıyorum?

YAŞLI KADIN : Yapıyorsun tabii. Benim kartımı hep sen çekiyorsun.

YAŞLI ERKEK : *(Kartlarından birini kadının önüne atar)* Öf be! Al! Daha bir kere bununla oynamak kısmet oldu da sanki!

YAŞLI KADIN : *(Sevinir. Elindeki kartlardan birini tatlılıkla erkeğin önüne koyarak)* Tabii ama... Şeyin kartıydı bu... Baksana, adını yazdıydı arkasına...

YAŞLI ERKEK : Leş gibi oldu. Otuz yıldır tutturmuşsun, Sermet'in kartı da Sermet'in kartı!..

YAŞLI KADIN : Hepsi eskidi hem. Bir bu değil ya... Neden yeni bir takım almıyorsun peki?

YAŞLI ERKEK : Aradım. Aramadım mı? Tombala satmıyorlar.

YAŞLI KADIN : Niye satmıyorlar? Kimse tombala oynamıyor mu artık? Çoluğuyla çocuğuyla?..

YAŞLI ERKEK : *(Torbayı alır. Kesin)* Önce ben çekiyorum!

(Kartları özene bezene önlerine dizerler.)

YAŞLI KADIN : *(Alttan alır.)* Olur. Sen çek. Ama bana göster çektiğin numarayı.

YAŞLI ERKEK : Bağırıyorum ya.

YAŞLI KADIN : Olsun. Sen yine göster.

YAŞLI ERKEK : Koysana otuz kuruşunu.

YAŞLI KADIN : Para vermedin ki.

YAŞLI ERKEK : Dün verdim ya bir lira.

YAŞLI KADIN : Doksan kuruşunu sen kazandın. İşte bir on kuruşum kaldı. Ancak bir kart için.

YAŞLI ERKEK : *(Torbayı bırakıp, yerinden kalkar.)* Paran yoksa neden oturuyorsun oyuna?

YAŞLI KADIN : Yok tabii. Hep sen kazanıyorsun.

YAŞLI ERKEK : *(Mutfak kapısına doğru yürür.)* Sen de iyi bak kartlarına. Hep unutuyorsun çıkan numaraları kapatmayı.

YAŞLI KADIN : Nereye gidiyorsun?

YAŞLI ERKEK : *(Alçak sesle)* Su içeceğim. *(Mutfağa girer.)*

YAŞLI KADIN : *(Yüksek sesle)* Kadayıfı bozma! Yarına Zühâl ile

damat için hazırladım onu. *(Daha yüksek sesle)* Kadayıfa dokunma e mi?

YAŞLI ERKEK : *(Elinde bir kâse ile geri gelir.)* Ne kadayıfı?

YAŞLI KADIN : Dolabın altına saklamıştım. Buldun mu yine?

YAŞLI ERKEK : *(Homurdanır.)* Damatla Zühâl içinmiş! *(Koltuklardan birine otururken, yüksek sesle)* Yarın yemeğe gelmeyecekler, bilmiyor musun?

YAŞLI KADIN : Kim gelmeyecek?

YAŞLI ERKEK : Kızınla kocası işte. Yemeğe gelmeyecekler!

YAŞLI KADIN : Gelecekler. Geliriz, dedilerdi ya.

YAŞLI ERKEK : *(Kâsedekileri atıştırarak)* Gelemeyiz, dediler. Bir süre ziyaretleri varmış. Damadın Merkez Müdürü, eski banka arkadaşları falan. Hem terfi işini de görüşecek.

YAŞLI KADIN : Zühâl gelir öyleyse.

YAŞLI ERKEK : Söyledi ya.

YAŞLI KADIN : Ne söyledi?

YAŞLI ERKEK : O da Merkez Müdürünün karısını ziyaret edecekmiş.

YAŞLI KADIN : Yarından sonra gelirler.

YAŞLI ERKEK : Gece treniyle dönüyorlar. Unuttun mu?

YAŞLI KADIN : *(Yerinden kalkar. Gider, duvardaki fotoğraflardan birinin dibinde, yerde bir şeyler aranır.)* Nerde bu?

YAŞLI ERKEK : Ne?

YAŞLI KADIN : Hiç.

YAŞLI ERKEK : Bak orda. Solunda.

YAŞLI KADIN : Hani?

YAŞLI ERKEK : Solunda işte. Saksının yanında.

YAŞLI KADIN : Aman, bu da hep düşüyor! *(Yerden bir kartpostal alır. Altında durduğu fotoğrafa güçlükle yetişerek kartpostalı çerçevenin kıyısına iliştirmeye çalışır. Yapamaz. Yeniden dener. Erkek kâseyi bırakarak gelir. Kadına yardım eder. Kartı birlikte yerine takarlarken)*

YAŞLI ERKEK : İlle burda duracak! Durmuyor işte.

YAŞLI KADIN : Tabii burda duracak!

YAŞLI ERKEK : Neden şuraya, camın kıyısına dayamıyorsun sanki?

YAŞLI KADIN : Aa! Camın kıyısında olur mu?

YAŞLI ERKEK : Olur tabii.

YAŞLI KADIN : Olmaz işte! Büyük torunumdan geldi madem...

YAŞLI ERKEK : Bak gene öyle söylüyor!

YAŞLI KADIN : Ne söylüyormuşum canım?

YAŞLI ERKEK : "Torunum" diyorsun! Her zaman "Torunum" diyorsun! Torunum!..

YAŞLI KADIN : Torunum tabii. Değil mi?

YAŞLI ERKEK : Yalnız kendi torunuymuş gibi! Yalnız senin torunun mu? Benim de torunum!

YAŞLI KADIN : E, olsun. Olmasın diyen mi var?

(Fotoğrafın altında bu çocuksu kavgayı sürdürürler.)

YAŞLI ERKEK : Niye "torunum" diyorsun? Senin torunun mu yalnız? Torunumuz, diyemez misin? Bile bile yapıyorsun.

YAŞLI KADIN : Derim, derim. Aaa!

YAŞLI ERKEK : Bir daha de de, göreyim.

YAŞLI KADIN : Torunum tabii. Torunum değil mi?

YAŞLI ERKEK : *(Ağlamaya başlar.)* Her şeye sahip çık bakalım! Her şey senin olsun! On yedili kart da senin olsun! *(Küser. Arkasını döner. Bıraktığı kâsenin yanına gelir. Koltuğa oturur. Arkası hep kadına dönük)* Zaten benim neyim var ki? Herkes bana düşman zaten.

YAŞLI KADIN : *(Durumun farkında olmaz. Fotoğrafın kıyısına iliştirdikleri kartpostala bakarak)* Şuna bak. Ne güzel değil mi? Denizler, gökler, binalar, çiçekler...

Sonra çok çok lambalar... *(Erkeğe döner)* Neydi adı bu yerin? *(Erkeğe yaklaşır.)* Gittiği yerin adı neydi? Hani fabrikaları varmış çok çok? Çalışıyormuş hani

YAŞLI ERKEK : Kaç yıldır sorar da sorar.

YAŞLI KADIN : Ne yiyorsun? *(Erkek iyice küstür. Büsbütün arkasını döner.)* Aa! Hurmaları yiyor! Ne yiyorsun hurmaları! Aşureye katacaktım. Ne zamandır saklıyordum... Aşure ayı gelsin de aşureye katarım, diyordum. Niye yiyorsun hurmaları?

YAŞLI ERKEK : *(Öfkeyle kâseyi alır, kadının kucağına verir.)* Al! Bıktım! Hurmaların da senin olsun!

YAŞLI KADIN : Miden bozulacak.

YAŞLI ERKEK : Niye bozulsun midem? Kadayıfı bile saklamışsın.

YAŞLI KADIN : *(Alttan alır.)* Ye. Yarasın. Sakladıysam... Belki bir gelen falan olur...

YAŞLI ERKEK : *(Keser.)* Kimse gelmez! Herkesin işi var, gücü var!.. Kimse gelmez!

YAŞLI KADIN : *(Elinde kâseyle hemen masaya gider. Kâseyi masaya bırakıp yerine otururken çabuk çabuk)* Önceki gece yetmiş kuruşumu aldın. Daha önceki gece de kırk kuruşumu... Ondan önceki sabah ben otuz beş kuruş aldım, ama bir önceki gün kırk beş kuruşumu almıştın... *(Kâsedekilerden o da atıştırmaya başlar. Erkek yerinde uzun uzun esner.)* Hadi gelsene!

YAŞLI ERKEK : Uykum var.

YAŞLI KADIN : Uykum var, olur mu? Oynamayacak mıyız?

YAŞLI ERKEK : Her gece oynuyoruz.

YAŞLI KADIN : Oynayacağız tabii. Ne yapacağız? Hadi gelsene.

YAŞLI ERKEK : *(Yerinden kalkar. Sanki isteksizmiş gibi masadaki yerine gelirken birden canlanır.)* Kapı çalınıyor!

YAŞLI KADIN : *(O da canlanır.)* Çalınıyor ya. Kapı çalınıyor! *(Umulmadık bir çeviklikle yerinden kalkar, saldaki kapıya yürür.)* Ben demedim mi? *(Çıkar.)*

(Erkek masadaki yerine oturur. Tombala kesesini alır, çabuk çabuk karıştırır. Kadın çıkışının tam karşıtı, ağır aksak geri döner.)

YAŞLI KADIN : Ben duymamıştım zaten. Kapının çalındığını duymamıştım.

YAŞLI ERKEK : Çalınıyor sandım.

YAŞLI KADIN : *(Masadaki yerine oturur.)* Kim çekiyor?

YAŞLI ERKEK : Ben çekiyorum işte. Öyle demedik mi?

YAŞLI KADIN : İyi oku ama.

YAŞLI ERKEK : Koysana kartlarının parasını.

YAŞLI KADIN : Para vermedin ki.

YAŞLI ERKEK : *(Elini istemeyerek yeleğinin cebine sokar. Biraz bozukluk çıkarır. Kadının önüne koyar.)* Her gece de benden alırsın.

YAŞLI KADIN : Altmış kuruşçuk mu? Ben bu kadarla oynamam. Hiç tadı olmuyor.

YAŞLI ERKEK : Koy otuz kuruşunu. Bu da benim otuz kuruşum.

YAŞLI KADIN : Hesap et bakalım.

YAŞLI ERKEK : Dün ettim ya.

YAŞLI KADIN : Ama dün ikişer kartla oynuyorduk.

YAŞLI ERKEK : İyi işte. Bugün de üçer kartla oynuyoruz. Onardan otuz senden. Onardan otuz da benden... *(Çabuk çabuk)* Etti mi altmış kuruş? Altmış kuruşumun yarısı otuz kuruş. On eksik, yirmi kuruş. Yirmi kuruşumun onu eksik, on kuruş. Demek oluyor ki, on kuruş birinci çinko, yirmi kuruş ikinci çinko, otuz kuruş tombala.

YAŞLI KADIN : Birinci çinko kaç kuruş?

YAŞLI ERKEK : On kuruş, dedim ya.

YAŞLI KADIN: On kuruş olmasın. On beş kuruş olsun.

YAŞLI ERKEK: Hesap karışır.

YAŞLI KADIN: Niye on beş kuruş olmuyor?

YAŞLI ERKEK: *(Daha yüksek sesle)* Hesap karışır. Hem iyi olmaz. Birinci çinko on beş kuruş oldu mu, ikinci çinko kaç olacak peki?

YAŞLI KADIN: Yirmi beş kuruş olur.

YAŞLI ERKEK: On beş, yirmi beş daha, eder efendim kırk kuruş. O zaman da tombala yirmi kuruş olur ki, olmaz.

YAŞLI KADIN: Tombala da kırk kuruş olsun.

YAŞLI ERKEK: Olur mu canım? Yerde var altmış kuruşumuz. Birinci çinko on beş, ikinci çinko yirmi beş, tombala da kırk kuruş oldu mu, yerde ister seksen kuruş. Sende var üç kart. Bende var üç kart. Beher kartım onar kuruştan yerde var altmış kuruşumuz. Altmış kuruşumuzun...

YAŞLI KADIN: İyi ya işte. On kuruş birinci çinko, yirmi kuruş ikinci çinko, otuz kuruş da tombala olsun öyleyse. Ne var bunu hesaplayamayacak?

YAŞLI ERKEK: Yerde seksen kuruşumuz yok ki. Altmış kuruşumuz var...

YAŞLI KADIN: Aman sende! O kadar yıl Maliye'de vergi memurluğu ettin. Yine de bir altmış kuruşun hesabını çıkaramazsın.

YAŞLI ERKEK: *(Öfkelenir.)* Vergi dairesinde altmış kuruş bir de bakarsın altmış bin, altmış milyon, altmış milyar oluverir saniyede. Yine de bir kuruş açık vermedim ama. Verdim mi?

YAŞLI KADIN: Bir kez anan, baban, çoluk, çocuk doluştuktu masanın başına... Yerde etti iki yüz kırk kuruş. Bir türlü bölemediydin çinkoyu, tombalayı...

YAŞLI ERKEK: Bölememişim! O zamanlar..

YAŞLI KADIN: *(Keser.)* Çeksene. Niye çekmiyorsun?

YAŞLI ERKEK : Unutma ha. Birinci çinko on, ikinci çinko yirmi, tombala dersen otuz kuruş. Numaraları iyi kapa. Yine dünkü gibi yaparsan, oynamam bak.

YAŞLI KADIN : Niye çekmiyorsun daha?

YAŞLI ERKEK : *(Torbayı iyice karıştırır. Bir numara çeker. Gözüne yaklaştırır. Bir yarıştırmacı tonlamasıyla okur.)* Yirmi bir!

YAŞLI KADIN : Yirmi kaç? İyi bağırsana.

YAŞLI ERKEK : (Bağırır.) Yirmi bir!

(İkisi de çıkan numarayı kartlarından arar, varsa kapar, sonra dikkatle birbirlerinin kartlarına bakarlar.)

YAŞLI KADIN : Sende var. Kapasana.

YAŞLI ERKEK : Kapıyoruz işte. *(Yeniden bir numara çeker. Bağırır.)* On üç! *(Aynı oyun)* Yetmiş iki! *(Aynı oyun. Sonra karısını suçüstü yakalamış gibi.)* Yetmiş iki, dedim.

YAŞLI KADIN : A, öyle mi? Yetmiş yedi sandım. *(Kapadığı bir numarayı açar.)*

YAŞLI ERKEK : Otuz dokuz!

(Aynı oyun)

YAŞLI KADIN : Saat kaç?

YAŞLI ERKEK : *(Çektiği bir başka numarayı okur.)* Seksen sekiz!

YAŞLI KADIN : Sekiz mi?

YAŞLI ERKEK : *(Elinde torba, yerinden kalkar. Büfenin üstündeki saate yakından bakar, döner.)* Yedi.

YAŞLI KADIN : A, yedi mi? Bende var! *(Hemen bir numarayı kapar.)*

YAŞLI ERKEK : *(Kadının kapadığı numarayı açar.)* Çıkan numara değil. Saati sormadın mı?

YAŞLI KADIN : Yaa, öyle mi? *(Suratı asılır.)* Demek saat yedi? Durmuş mu?

YAŞLI ERKEK : Hayır. Niye dursun? *(Yeniden bir numara çeker. Okur.)* Kırk beş!

(Aynı oyun)

YAŞLI KADIN : *(Yerinden kalkar.)* Çok karanlık.

YAŞLI ERKEK : Nereye gidiyorsun?

YAŞLI KADIN : *(Büfeye gider. Saate bakar. Sonra büfenin dolabını açar. Bir şeker kutusu alır. Masaya getirir.)* Lokum yesene.

YAŞLI ERKEK : *(Hemen bir lokum alır. Kadın da.)* Sen de hep bir şey yersin.

YAŞLI KADIN : Hiç de değil. Ağzımda acılık var da ondan...

YAŞLI ERKEK : *(Bir numara daha çeker. Bir yandan lokumunu çiğnerken)* Yirmi dokuz! *(Aynı oyun)* Otuz sekiz! *(Aynı oyun)* Dur, dur hele! Çinko!..

YAŞLI KADIN : Efendim!

YAŞLI ERKEK : Çinko, dedim.

YAŞLI KADIN : Kaçıncı çinko?

YAŞLI ERKEK : Kaçıncı olacak? Birinci işte!

YAŞLI KADIN : Aa, ne çabuk! Oku bakayım.

YAŞLI ERKEK : Kendin de bak. On üç, otuz sekiz, kırk beş, yetmiş iki, seksen sekiz.

YAŞLI KADIN : *(Ağzına bir lokum atar.)* Seksen sekiz çıktı mı?

YAŞLI ERKEK : *(Ağzına bir lokum atar.)* Çıktı tabii... İşte bak. Burda.

YAŞLI KADIN : Niye okumadın peki?

YAŞLI ERKEK : Okudum ya. Hatta sekiz mi, dedin de ben, hayır, seksen sekiz dediydim.

YAŞLI KADIN : Hiç de değil! Ben kapamıyayım diye okumadın. Bilmiyor muyum sanki? Zaten hep böyle yaparsın.

YAŞLI ERKEK : *(Öfkeli)* Yine cınıma! Çinko dedim, cınıyorsun! Okumaz olur muyum? Hem okudum, hem de...

(Genzine aldırır. Boğulurcasına öksürmeye başlar.)

YAŞLI KADIN : Duymadıysam, daha iyi bağırsaydın. Duymamı istemiyorsun da ondan böyle... *(Erkek daha da boğulurcasına öksürür. Düdük gibi sesler çıkarır. Yüzü morarır.)*

YAŞLI KADIN : *(Durumu birden anlar.)* Ay, dur!.. *(Erkek göğsünü yumruklamaya başlar. Kadın acele yerinden kalkar. Erkeğin arkasına pat pat vurur.)* Niye bağırıyorsun? Hem çenen durmuyor, hem bağırıyorsun!.. Geçti mi? Geçti mi? *(Erkeğin gözlüğü gözünden düşer. Göğsünü yumruklar.)* Geçmedi mi? Amman Allahım!.. Su... Su... *(Çabuk mutfağa koşar. Erkek yerinden kalkar. Bir koltuğa gider. Öksüre öksüre açılır. Gözlüğünü aranır. Kadın elinde bir bardak suyla geri gelir. Önce masaya gider. Sonra koltuğa, erkeğin yanına koşar.)* Al. Su iç! Su iç! *(Erkek çoktan açılmıştır.)* Ah Yarabbi! Ne yapsam? *(Zorla suyu içirmek ister.)* Al. İç... İç... Geçmedi mi? *(İlgisi son derece içtendir. Erkek, suyu içer. Küskünlükle bardağı geri verir.)* Geçti değil mi? Geçti. *(Erkek küs, arkasını döner)* İyi geldi mi? Al, biraz daha iç. *(Erkek, küs, bardağı iter. Kadın ne yapacağını bilemez. Elinde bardak, şaşkın, zorla gülmeye çalışarak)* Aman, ödümü patlattın. Hep bir şeyler atıştırır, bir yandan da bana bağırırsın. Geçti mi? Geçti değil mi?

YAŞLI ERKEK : *(Somurtkan)* Çinko dedim.

YAŞLI KADIN : Çinko dedin ya.

YAŞLI ERKEK : On kuruşumu isterim!

YAŞLI KADIN : *(Hemen masaya gider. Ortadan para alır, getirir.)* Al. Al iste on kuruşun. *(Kocasını zorla şenlendirmeye çalışır.)* Çinko dedin bak. Kötü mü? On kuruş kazandın. Hadi bakalım, ikinci çinko kime kısmet... Belki de ben derim. Bir de bakarsın *(Çocuksu bir sesle bağırır.)* ikinci çinko!.. Yaa... Hadi gelsene.

YAŞLI ERKEK : *(Hep küskün)* Oynamayacağız. Hep cmıyorsun.

YAŞLI KADIN : Ne yaptım canım? Seksen sekiz dediğini duymamıştım...

YAŞLI ERKEK : Gözlüğüm nerde?

YAŞLI KADIN : Sahi!.. Gözlüğün nerde? Düşürdün mü yoksa? Kırılmasaydı bari. *(Erkeğin oturduğu koltuğun çevresinde yerde aranır.)* Nerde düşürdün? Ya kırıldıysa? Tombalamızı nasıl oynarız o zaman? Kırılmasaydı bari... *(Hep aynı yerde aranır. Erkek yerinden kalkar. Oraya buraya çarparak masaya gider. Eliyle yoklayarak gözlüğünü bulur. Gözüne takar.)* Bulamıyorum. Nerde düşürdün? Hatırlamıyor musun? *(Başını kaldırır. Kocasının gözlüklü olduğunu görür. Zorla sevinir.)* Bulmuş işte hınzır! Buldun da niye söylemiyorsun? Hınzır, sen de!.. *(Masaya gider. Yerine oturur.)* E, hadi bakalım.

YAŞLI ERKEK : Oynamayacağım. *(Masadan uzaklaşır.)*

YAŞLI KADIN : *(Kırılmıştır.)* Oynama. Sanki bir şey!.. Zaten hep böyle yaparsın. Eskiden de böyle yapardın. Çoluk çocuk toplandık mı masanın başına... Kırk yılda bir... Ne arıyorsun?

YAŞLI ERKEK : Gazete nerde?

YAŞLI KADIN : Gazete yok ki.

YAŞLI ERKEK : Vardı ya bir tane.

YAŞLI KADIN : Rafa serdim onu.

YAŞLI ERKEK : *(Öfkeli)*Neden rafa seriyorsun gazetemi? Okuyordum. Niye hemen rafa seriyorsun?

YAŞLI KADIN : Üç gün okudum; dün de her şeyini okudum, okuyacak bir yeri kalmadı, demedin mi? Her şeyini okumuştun.

YAŞLI ERKEK : Yine okurdum. Niye rafa serdin?

YAŞLI KADIN : Nereye gidiyorsun?

YAŞLI ERKEK : Hangi rafa serdin?

YAŞLI KADIN: Teldolabın rafına. Oynamayacak mıyız? *(Erkek karşılık vermez. Mutfağa gider.)* Oynamazsan oynama! Eğlenesin diye oynuyorum ben de. Gazeteymiş! Gözü bile görmüyor. Beş dakika anca bakabiliyor. *(Daha yüksek sesle)* Oynamazsan oynama! *(Alçak sesle)* Benim işim mi yok? Dolu işim var. *(Yerinden kalkmıştır. Gider, divanın yastıklarını düzeltir. Pencereye gider. Eski dantel perdeyi düzeltir. Çiçek saksısını yerinden bir oynatır. Kurumuş bir yaprağını koparır. Zaten cılız bir çiçektir bu. Bir türlü gelişememiştir. Yerdeki saksıya yönelir. Aynı hareketler. Kurumuş bir yaprağı koparır. Doğrulur. Sıkıntıyla yanıma yöresine bakınır. Yapacak yeni bir şey bulmuş gibi, bir ân canlanır. Divana yönelir. Yastıkları düzeltir. Büfenin üstündeki fotoğraflara yönelir.)* Dolu işim var benim. *(Yanına yöresine bakınır. Yüksek sesle)* Bulamadın mı? *(Erkek elinde uzunluğuna ikiye katlanmış, eksi, yağlı bir gazete ile ve ağzını şapırdatarak geri gelir.)* Ne yiyorsun yine?

YAŞLI ERKEK : Ne yiyormuşum?

YAŞLI KADIN: Ağzının etrafına bak. Yağ içinde.

YAŞLI ERKEK : *(Elinde tersiyle ağzını siler.)* Yağ değil o. Su. Su içtim. Gazeteme bak. Ne hale gelmiş. Nasıl okurum şimdi bunu?

YAŞLI KADIN: Rafa sermiştim. Ne bileyim ben. Üç gündür okudun.

YAŞLI ERKEK : *(Hep aynı koltuğa oturur.)* Hiç kitap yok. Hepsini götürdüler.

YAŞLI KADIN: Okumazsın ki. Okumazsın diye götürdüler.

YAŞLI ERKEK : Nerden biliyorlar? Okurdum. Gazeteyi nasıl okuyorum...

YAŞLI KADIN: Kitap okuduğunu hiç gören olmadı. Nerden bilsinler?

YAŞLI ERKEK : Konuşturma beni!.. *(Yağlı gazetenin sayfalarını*

çevirir. İyice gözüne yaklaştırır. Harfleri sökmeye çalışır.)

YAŞLI KADIN : Oh Aman! İyi ki oynamıyorsun. Tombala, tombala!.. Her gün, her gece! Hiçbir işime bakamıyordum zaten. *(Pencerenin önündeki saksıya yönelir.)* Itır kurumuş.

YAŞLI ERKEK : *(Başını kaldırmadan)* Çoktan kurumuştu.

YAŞLI KADIN : Bir bahçemiz olsaydı... Çiçekler kurumazdı belki. Bir bahçemiz olmasını hiç istemedin... Çocuklar hep ya burda, ya cadde üstünde oynuyorlardı... Hep bir bahçemiz olsun, dedim. Hiç dinlemedin.

YAŞLI ERKEK : *(Gözlüğünü çıkarır. Gözlerini oğuşturur.)* Hiç seçemiyorum. Okumak isterdim yoksa...

YAŞLI KADIN : Hiç istemedin... Gözlerin sağlamken de eline bir roman alıp okuduğunu gören olmadı... İsteseydin kötü mü olurdu? Bana da okurdun... Ben de dinlerdim hem...

YAŞLI ERKEK : Çocuklara kerrat cetvelini ben ezberletmedim mi? Bütün o Maliyenin vergi hesaplarını... Çocukların kerrat cetvelini... Vergi hesapları ya... Sonra çocukları kerrat cetveli...

YAŞLI KADIN : *(Bir genç kız fotoğrafı önünde durmaktadır.)* Bir bunun aklı ermedi. Ezberletirsin ezberletirsin ezberlemez...

YAŞLI ERKEK : Oynamayacağım! Anladın mı? Oynamayacağım! Boşuna çeneni yorma!

YAŞLI KADIN : Oynamak isteyen kim? Yığınla işim var.

(Yine fotoğrafların altındaki işlemeli örtüyü, divanın yastıklarını, dantel perdeyi düzeltir. Pencerenin önündeki ve yerdeki saksıyla aynı oyun.)

YAŞLI ERKEK : *(Gazeteyi okuduğu yoktur. Yerinden kalkar)* Asıl benim yığınla işim var. *(İkisi de odanın içinde ağır-aksak, amaçsız dolaşırlar. Ne yapacaklarını bilmedikleri bellidir. Erkek, duvarda asılı duran fotoğ-*

rafın kıyısına iliştirmiş kartpostalı düzeltir. Kırık iskemlelerden birinin eğreti tutturduğu arkalığını çıkarır. Yeniden eskisi gibi takar. Bir başka iskemlenin ayağı ile aynı oyun. Yine bir süre odanın içinde ağır, aksak dolaşma. Kadın mutfağa yönelir.) Nereye gidiyorsun?

YAŞLI KADIN : İşim var. Mercimek ayıklayacağım.

YAŞLI ERKEK : Bir torba mercimek. Sekiz kere ayıkladın. Bütün gün ayıklıyorsun. *(O da mutfak kapısına yönelir.)*

YAŞLI KADIN : Ne yapacaksın?

YAŞLI ERKEK : *(Alçak sesle)* Susadım.

(İkisi de mutfağa girmez, geri döner, divanın üstüne yan yana otururlar. Bir süre sessizlik)

YAŞLI KADIN : Tombala oynamam.

YAŞLI ERKEK : Ben de oynamam.

YAŞLI KADIN : Yığınla iş. Yüzüstü kalıyor.

YAŞLI ERKEK : Asıl benim işlerim kalıyor.

YAŞLI KADIN : Hep bir bahçemiz olsun isterdim. Bir bahçemiz olsaydı, çiçeklerimiz kurumazdı belki.

YAŞLI ERKEK : Yarın yeni bir ıtır dikeyim saksıya.

YAŞLI KADIN : Yarına ne pişireyim?

YAŞLI ERKEK : Ben biliyorum. Ama yapmazsın ki.

YAŞLI KADIN : Perhizde olmasaydık...

YAŞLI ERKEK : Şey yapabilirdin bal gibi... Hiç yapmıyorsun.

YAŞLI KADIN : Perhizde değil miyiz?

YAŞLI ERKEK : Olalım... Bir mantı... Hep istiyorum. Yapmıyorsun.

YAŞLI KADIN : Benim canım da iç pilav istiyor ona bakarsan... Şöyle bol fıstıklı...

YAŞLI ERKEK : Üzüm de koyar mısın?

YAŞLI KADIN : Fıstık koyunca üzüm koymamak olmaz.

YAŞLI ERKEK : Mantı da yap ama.

YAŞLI KADIN : Güzel bir hamur açmalı.

YAŞLI ERKEK : Etini bolca koy.

YAŞLI KADIN : Yoğurdunu... Sarmısağını... *(Çocuksu bir sevinçle)* Ne çok işim var!

YAŞLI ERKEK : Hamuru iyi kızarsın. *(Son derece canlı)* Yarın hemen kasaba çıkayım. Ordan bakkala... İş çook!

YAŞLI KADIN : Kaymak da al. Kadayıfın üstüne...

YAŞLI ERKEK : Kaymakla iyi olurdu...

YAŞLI KADIN : Kaymak çok pahalı.

(İkisinin de sevinci yavaş yavaş söner.)

YAŞLI ERKEK : Kaymaksız yeriz. Perhizliyiz.

YAŞLI KADIN : Ya. Perhizliyiz... Kaymaksız yeriz.

(Bir süre susarlar. Kadın yerinden kalkar, mutfağa doğru gider.)

YAŞLI ERKEK : Nereye gidiyorsun?

YAŞLI KADIN : Su içeceğim. *(Mutfağa girer.)*

(Erkek odanın içinde dolaşır. Kafası hep masada. Gider, masanın başında her zaman oturduğu yerden başka bir yere oturur. Lokum kutusunu önüne çeker. Bir tane yer. Kadın elinde bir portakalla geri gelir.)

YAŞLI KADIN : *(Kocasını masa başında görür. Umutlu)* Ne yapıyorsun?

YAŞLI ERKEK : Oynayacağımı sanma. Oynamam! *(Masada her zaman oturduğu yerden başka bir yere oturur.)*

YAŞLI KADIN : A, oynamak isteyen kim? Her gün tombala, her gece tombala... Bıktım hem. Sen kendine bak. Benim yığınla işim var.

YAŞLI ERKEK : Benim de yığınla işim var.

YAŞLI KADIN : *(Portakalı soyar.)* Kabuklarını reçel yapacağım. *(Bir süre susarlar. Erkek masada başka bir iskemleye geçer. Her zamanki yerine daha yakın)* Hem ilk

çinkoyu hep sen söylüyorsun. Her zaman sen!.. *(İskemlesini değiştirir. İlk yerine daha yakın bir iskemleye geçer.)*

YAŞLI ERKEK : Toplasana şunları.

YAŞLI KADIN : Sen topla. Ellerim kirli, baksana... *(Ağzına bir dilim portakal atar.)*

YAŞLI ERKEK : *(Masanın üstündekilere dokunmaz.)* Bana da ver. Koktu.

(Kadın portakalın yarısını ona uzatır. Bir süre portakallarını yer, sessiz otururlar. Saat sekizi çalar.)

YAŞLI KADIN : *(Yerinden doğrulur.)* Kapı mı çalınıyor?

YAŞLI ERKEK : *(Yerinden doğrulur.)* Kapı mı çalınıyor? *(Bir süre dinler.)* Saat.

YAŞLI KADIN : Kapı değil mi?

YAŞLI ERKEK : *(Yüksek sesle)* Saat. Sekizi çalıyor!

(Yerlerine otururlar. Bir süre sessizlik. Sonra erkek, geçer, tombala oynarken oturduğu ilk yere oturur.)

YAŞLI KADIN : *(Ellerini çabucak mendiline silerek)* Niye oturdun oraya? *(Geçer. Tombala oynarken oturduğu ilk yerine oturur.)*

YAŞLI ERKEK : Benim yerim hep burası. Burası değil mi?

YAŞLI KADIN : Benim yerim de her zaman burası.

YAŞLI ERKEK : Toplasana şunları.

YAŞLI KADIN : Sen topla. Ben mi yaydım?

YAŞLI ERKEK : *(Numara torbasını eline alır.)* Bu torbayı da atmalı artık.

YAŞLI KADIN : Aa... Niye atacakmışız? Yarın bir yıkarım; pırıl pırıl olur.

YAŞLI ERKEK : Numaralar da çok eskidi.

YAŞLI KADIN : Nihal yeni bir takım getirir belki.

YAŞLI ERKEK : Belki.

YAŞLI KADIN : Ama ben oynamam. Yığınla işim var.

(Kartlarını düzeltir. Oyuna hazırlanır.)

YAŞLI ERKEK : *(Çabuk çabuk numaraları karıştırarak)* Ben de oynamam. Benim de yığınla işim var. *(Kartlarını düzeltir. Oyuna hazırlanır.)*

YAŞLI KADIN : İkinci çinko kaç kuruştu?

YAŞLI ERKEK : Yirmi. Tombala da otuz.

YAŞLI KADIN : Hadi çeksene.

(Erkek torbadan tek tek numaraları çeker. Çektikçe okur. Baştaki aynı oyun sürer.)

Ankara, Aralık 1963

KOZALAR

(1 Perde)

KİŞİLER

I. KADIN	Otuz beş yaşlarında, sıska, sarı, çok titiz bir kadındır. Burnundan konuşur. Bilgili geçinir. İkide bir aksırır.
II. KADIN	Kırk - kırk beş yaşlarındadır. Tombul, mızmız, çekingen hallidir. Sözcükleri uzata uzata ve ağlamaklı bir tonla konuşur. Aptalcadır.
III. KADIN	Otuz - otuz beş yaşlarındadır. Süslüdür. Güzelcedir. Güzelliğine güvenir. Sesine hep kibar bir ton vermeye çalışır. Her sözün ardından yerli yersiz güler, kıkırdar.

NOT: Üç kadının yukarda belirtilen tavırları, ses tonları, konuşma biçimleri oyunun başlarında abartılmadan, oyun ilerledikçe ve sonlara doğru, yani korku yoğunlaştıkça daha da abartılarak yansıtılacaktır.

Oda dışardan gelen sesler, film, projeksiyon vb görüntülerle desteklenecektir.

(Perde açılmadan, ya da sahne aydınlanmadan önce bir film, sesler - gürültüler:

Bu film ve seslerle çağdaş dünyanın, endüstrileşen büyük kentlerin, uzay yarışının, yeni bir aranışın, yeni bir oluşumun, bu oluşum içinde güçlü ve güçsüzlerin; eziliş ve direnişin görünümü verilir. Gürültü ve sesler tek tek belirgin, ama, çok yüksek tonda; seyirciyi iyice rahatsız edecek bir tonda verilmelidir.

Filmi:

Kulak paralayan sesleri, kulak paralayan uçakların geçişi izler. Önce sivil, sonra birden askeri uçaklar. Uçaklar uzaklaşırken birden çok şiddetli bir patlama duyulur. Aynı anda patlayan bir bomba görüntüsü. Patlama yankılanıp dağılırken, hemen ardından –seyirci oh demeye zaman bulamadan– sürekli bir uğultu duyulur: Yürüyen, konuşan büyük kalabalık. Gerekirse bir marş. Bir tarlada, kanlar içinde yatan vurulmuş iki genç. Çok kısa bir ân kesin sessizlik. Yalnız görüntü. Sonra birden süvarilerin geçişi. Bir tören. Hangi ulusa ait olduğu bilinmeyen bayraklar. Bir söylev. [Yüksek tonda; kakofoniyle bozulmuş, anlaşılmaz sözcükler...] Birden fabrika düdüklerinin sesi kulakları yırtar. Hızlı bir tren gelir, geçer. Tren sesi sönerken birden karanlık olur. Hiçbir şey görünmez. Sadece müthiş bir taraka ile makineli tüfek sesleri duyulur. Makineli tüfek sesleri ardından kesin sessizlik ve bir görüntü: Bir doğumevinde yeni doğmuş çocuklar. Çok çok çocuklar. KESİN SESSİZLİK. Bu sessizlik ardından yine müthiş bir taraka. Yine çok kısa bir ân kesin sessizlik ve bu sessizliğin ardından bir kanaryanın tatlı tatlı ötüşü ile perde açılır, ya da sahne aydınlanır.

DEKOR: Her şeyin pırıl pırıl ve yerli yerinde, gösterişli ama zevksiz döşenmiş olduğunu belirleyen bir dekor, bir konuk oturma ve yemek odasını gösterir. Kanarya sesi konuk odasında bulunan kafesten gelmektedir. Kişiliksizliği belirgin bu odada hiçbir eşya yerinden oynatıl-

amaz izlenimini verir. Dışarının her türlü gürültüsüne, yağmuruna, fırtınasına karşı iyi korunmuş bir evdir burası.

Sağda antreye ve mutfağa, solda küçük bir koridor üstündeki banyoya ve öteki odalara açılan birer kapı. Oyun başladığında koridorla koridor üstündeki bir odanın kesiti yarı karanlıktır.

Konuk oturma odası sol yanda, yemek odası sağ yandadır.

Oturma odasında, koltuklarda üç kadın oturmaktadırlar. II. VE III. KADINLAR konuk kadınlardır. Bir kanepede yan yana otururlar. I. KADIN ev sahibidir. Karşılarında, terlikleriyle bir koltukta oturur. II. KADIN büyük bir ciddiyetle acele acele yün örmekte, III. KADIN, önünde bir torba boncuk, boncuktan bir çanta işlemektedir.

I. KADIN oyun süresince sık sık yerinden kalkar, ya bir eşyanın tozunu üfler, ya bir sigara masasını düzeltir, ya da eğilir, yerden bir iplik, bir çöp alarak tablaya atar. Kanarya ötmektedir.)

I. KADIN : Bir evde bir kanarya şart. *(Aksırır.)* Kanaryasız bir ev *(Aksırır.)* tokmaksız davula benzer.

II. KADIN : *(Başını hiç işinden kaldırmadan, ağlamaklı)* Sizinki de pek güzel ötüyor...

III. KADIN : Erkek de ondan herhalde... *(Kıkırdar.)* Erkeği böyle iyi ötermiş.

II. KADIN : Bizimki kuş sevmez. Çiçek sever...

I. KADIN : Çiçek benim. *(Aksırır.)* nezleme dokunur. Çiçektozundan oluyormuş. *(Üst üste aksırır, yerden bir şey alır, tablaya atar.)*

III. KADIN : *(II.'ye)* Ne örüyorsun sen? Pek güzel oluyor... *(Kıkır kıkır güler.)*

II. KADIN : *(İçini çeker.)* Halamın kızının kızına... Yelek... Böyle bir şey işte... *(Örgüsünü kaldırır, gösterir.)*

I. KADIN : *(Bakmaz. Övünçle kendi üstündekini gösterir.)* Ben bu üstümdekini tığla ördüm. Tığla daha çabuk oluyor. Hem de daha güzel... *(Aksırır.)*

III. KADIN : Ama bu seninki yün değil. Merserize.

I. KADIN : *(Sinirli)* Merserize ama floş karıştırdım. Floş karıştırınca, ipek gibi durur. *(Aksırır.)* Yün giyemem. Aksırtır.

II. KADIN : Beni de kaşındırıyor. Her yanım kıpkırmızı kesiliyor. *(İyice ağlamaklı)* O zaman da bizimki, "Hanım," diyor, "yine boynun kızarmış."

III. KADIN : *(Fıkırdar.)* Hemen de görürler. Söylemesi ayıp, geçende kolumu kapıya vurmuşum. O da morarmış... İnsan bir yerini bir yere çarpınca morarır...

I. KADIN : *(Bilgiç)* Yağlı hamur iyi gelir. Morluğu alır.

II. KADIN : Ben diş macunu sürerim.

I. KADIN : *(Karşısındakini küçümseyerek)* Diş macunu yanığa iyi gelir. *(Aksırır. Kalkar.)* Çay demlenmiştir. Çay içelim. Saati...

II. KADIN : Akşam çayını severim.

III. KADIN : Benimkini lütfen fincana koy, zahmet olmazsa. *(Kıkırdar.)* Ben çayı fincandan severim, nedense...

I. KADIN : *(Sağdaki kapıdan çıkarken)* Sizi yalnız bırakacağım biraz...

III. KADIN : Aaa, rica ederim, ne olacak...

(I. KADIN çıkar.)

II. KADIN : *(Bir dua mırıldanır.)* Hiçbir sıraya duasız başlayamam.

III. KADIN : *(Onun bu haline alışkındır. Aldırmaz.)* Ben çayı fincanda istedikçe annem, Allah rahmet eylesin, "Kızım sen kontes olacakmışsın," derdi... *(Kıkırdar.)* Öyleyim işte, ne bileyim... Öyle yaratılmışım... *(Birden bir çığlık atar.)* Ay! Ne yaptım ben? Niye böyle yaptım?

II. KADIN : Yanlış mı dizmişsin boncukları?

III. KADIN : *(Çok önemseyerek)* Hem ne yanlış, ne yanlış!.. Neden başladım sanki bu boncuklu çantaya?

II. KADIN : Neden canım? Ne güzel... Bazen şıp diye çağrılıyorsun bir yere, şıp diye gerekiveriyor bir gece

çantası... Ben de yapsam bir tane... Geçende bir hanımın elinde gördümdü de... *(Keser.)* Aaa, hep söktün onu sen?

III. KADIN : Sökeceğim ya... Sökmeyip de ne yapiciğim... Oldu mu doğru dürüst olmalı. Öyle yarım yamalak şeylerden hiç hoşlanmam. Gözüm de iyi seçemiyor. Bu salon çok karanlık... *(Kıkırdar.)*

II. KADIN : Nerdeyse akşam oldu. Niye yakmıyor ışıkları? *(Ağlamaklı)* Ben bizim evde yarım dakika oturamam alacakaranlıkta. İçime sıkıntılar dolar...

III. KADIN : Benim de öyle... Şimdi kalkıp biz yaksak, o da olmaz ki. Uygun düşmez ve yakışık almaz. Ev onun evi... Herkes kendi evini kendisi bilir...

II. KADIN : Onun kocası çok cimri. Benimki hiçbir şeyime karışmaz. Elektriği şu saatte yaktın, şu saatte söndürdün, demez.

III. KADIN : *(Fıkırdar.)* Benimki beni kıskanır oldu. Yeni yeni huylar...

I. KADIN : *(Elinde çay tepsisiyle sağdaki kapıdan girerken)* Çay nasıl oldu bilmem. Özendim ama...

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* İyidir... iyidir...

I. KADIN : *(Çayları verirken)* Çok mu koyu olmuş?

II. KADIN : İyi...İyi...

I. KADIN : *(Pasta servisi yaparken)* Doğru söyleyin Allahınızı severseniz...

III. KADIN : Üzülme rica ederim. Burası pek aydınlık değil de onun için öyle...

(II. ve III. KADINLAR ellerindeki işi, hemen geri almak üzere bırakırlar.)

I. KADIN : Ah, ben ne dalgın oldum böylee!.. *(Bir felaket olmuştur sanki.)* Işığı yakmayı unutmuşum! *(Aksırır, acele gider. Bir düğmeyi çevirirken)* Dalgınım dalgın... Her şeyi unutuyorum... *(Şıngırtılı cam avizeden odaya bol ışık dökülür.)* Niye desenize? *(Geri gelir.)*

İKİSİ : Niye? Niye?..

I. KADIN : *(Övünçlü, ama iç çekerek.)* Çocuk...

III. KADIN : *(Bozulur.)* Yaaa?

II. KADIN : Yine ha?

III. KADIN : *(Kıskançlıkla)* Dileyene vermez de...

I. KADIN : *(Gururlu)* Öbür ikisi yeterdi bize... Küçükken bir dert, büyüyünce bir başka dert...

III. KADIN : *(Bir öç alma fırsatı yakalamıştır.)* Öyle... Öyle... Büyüyünce de okullarda dövüşüyorlar üstelik. Birbirlerini öldürüyorlar... *(Keyifle güler.)* Öldürüyorlar ya...

II. KADIN : *(İç çeker.)* Dünya bir tuhaf oldu...

III. KADIN : Dünyanın nesi var? Şimdiki çocuklar kötü.

II. KADIN : Aman neyse, benim kızım uslu. Çok şükür.

I. KADIN : *(Pasta tabağını uzatır.)* Buyrun, pastadan alın... *(Alırlar. Bir başka tabağı uzatır.)* Kurabiye de alın. Bakın, şunlar tuzlu, şunlar da tatlı. Elimle yaptım.

III. KADIN : Ben de pastacıdan almıyorum. Yağları kötü.

(Kanaryanın ötüşü biraz hafiflemiştir. Ama sürer.)

II. KADIN : Un çarşıdan gelince elemek gerekiyor. Bitli çıkıyor.

ÖTEKİLER: Bitli mi? Bitli mi?

II. KADIN : Un biti.

(Üçü de düşünceye dalar, usul usul çaylarını karıştırırlar. Bir süre tedirgin bir gerginlik.)

I. KADIN : Bizim un bitsiz. Kayınbiraderimin değirmeninden geliyor. Buyrun... Yiyin... Has undan...

(Gerginlik dağılır. Kadınlar pastalarını yerler.)

III. KADIN : *(Yiyerek)* Her şeyler bozuldu.

II. KADIN : Analarımız ne rahatmış.

III. KADIN : Para hesabı tutmazlarmış... Yetti - yetmedi; onlar düşünmezmiş.

I. KADIN : Çocuk doğdu mu, ver lalaya, dadıya baksın. Be-

nim bir sütannem vardı. Kendi annem yalnız beni sevmek için girerdi odama... *(Aksırır.)*

III. KADIN : Şimdikiler hep insanın tepesinde... İyi ki çocuğum yook!.. *(Kıkırdar.)*

I. KADIN : Benimkiler okuldan döndüler mi, konuk yanına çıkarmıyorum. Sokağa da bırakmıyorum. *(Aksırır.)* Alıyorum içeri. Sokuyorum banyoya. Ova ova yıkıyorum ikisini de... İyice yıkıyorum... Sonra...

II. KADIN : Yatılıya vermeden önce ben de benimkini öyle yapardım. Hafta sonları yine de öyle yapıyorum. Pis pis çocuklara değiyorlar... Pis pis yerlere tutunuyorlar...

III. KADIN : *(Öç alır gibi)* Çok mikrop var ortalıkta. Bizimki diyor ki, mikrop kolera yapıyor, diyor.

ÖTEKİLER: *(Pastalarını bırakırlar. Haykırırlar.)* Kolera mı? Kolera mı?

(Yine gergin bir sessizlik. Gereksiz yere çaylarını karıştırır dururlar. Bir süre yalnız kanaryanın hafiften ötüşü duyulur.)

I. KADIN : *(Tedirgin, kalkar.)* Kanaryanın suyunu değiştirsem iyi olur. Belki mikroplanmıştır... Temiz su koyayım yeniden... *(Sağdan çıkar.)*

III. KADIN : Kolera pis yerlerde olurmuş. Temiz yerlerde olmazmış.

II. KADIN : *(İçini rahatlatmaya çalışır.)* Temiz yerlerde olmaz tabii...

III. KADIN : İyi ama sokağa çıktınız mı, bir eve konuk gittiniz mi, kim temiz, ne temiz; kim pis, ne pis; nasıl bilirsin?

II. KADIN : *(Kafasındaki kötü düşünceleri atmak istercesine)* Temiz olan temizdir. Belli olur. Pis olan pistir. *(Bunu söylerken odaya göz gezdirir.)*

I. KADIN : *(Elinde bir bardak suyla geri gelir.)* Kaynayıp soğutulmuş sudan koyuyorum kanaryanınkini...

II. KADIN : Ben içme suyumuzu ezelden beri kaynatırım.

I. KADIN : Kaynamış su iyidir. Kireci gider. Kireç çünkü, mideye oturan bir şey. Su kaynattığınız çaydanlığa baksanıza...

II. KADIN : Ya, yaa... Kaynatmasak çaydanlığın içini saran o taş gibi şey midemizi saracak. Sara sara, sara sara daralır mide. Daralınca hiçbir şey almaz olur içine...

III. KADIN: Hadi çaydanlığı kazırsın. Mideyi nasıl kazırsın, söylemesi ayıp? *(Kıkırdar.)*

II. KADIN : *(III.'ye)* Sen çaydanlığını nasıl temizlersin? Ben sirkeyle kaynatırım. Hemen kopup çıkar kireç taşları.

I. KADIN : *(Kanaryanın suyunu değiştirip yerine dönerken)* Onun için arada bir kaynamış sirke içeriz biz bizimkiyle. Çocuklara da içiririz.

III. KADIN: İyi akıl. Biz de içelim bizimkiyle...

(Gergin hava yeniden dağılmıştır.)

I. KADIN : *(Kalkar. Boşalan bardakları toplar.)* Birer çay daha için.

II. KADIN : İçelim... Ben içerim...

III. KADIN: Rica edeyim de benimki daha açık olsun, lütfen. Koyu çay dokunuyor. Çarpıntı yapıyor. *(Fincanını uzatır. I. KADIN sağdan çıkarken ötekiler hemen yine el işlerine sarılırlar.)*

II. KADIN : Omuzdan şu kadar eksilttim. İyi midir?

III. KADIN: İyidir bence.

II. KADIN : Kız istedi benden. Yapmam desen, olmaz.

III. KADIN: Arkadaşlarında görmüştür. Kızlar şimdi çok süslü. *(Kıkırdar.)* Bazıları da öyle usta ki... İnsanın kocasını bile alırlar elinden...

II. KADIN : Bu kız da biraz oynak. Bana ne? Halamın kızı düşünsün. Ben benimkini terbiyeli yetiştirdim.

III. KADIN: Aaa, terbiye gibi var mı rica ederim... Her şeyin

başı terbiye. *(Sesini alçaltır.)* Bir komşum var... Komşumun bir oğlu var... Fakültede... Ne ana dinliyor, ne baba... Görsen bir bağırıyor onlara, bir baş kaldırıyor...

II. KADIN : *(Yakasını açar, göğsüne tükürür.)* Evlerden ırak!..

III. KADIN : İşitiyorum: "Siz nesiniz?" diyor hep. "Ne işe yararsınız siz?" Böyle diyor. "Siz bir çuvala doldurmalı. Ağzını bağlayıp denize atmalı!.."

II. KADIN : Katil gibi bir şey bu!..

III. KADIN : *(Sesini daha alçaltır.)* Annesi gizledi ama, bu çocuk... Diyeceğim, bulaşmadığı yer yokmuş bu çocuğun...

II. KADIN : *(Kendi sesinden ürkerek, fısıltıyla)* Esrar içiyordur belki...

III. KADIN : Olabilir. Çünkü... Biliyor musun, köşebaşlarında durup, efendime söyliyeyim, böyle böyle el kadar kâğıtlar dağıtıyormuş herkese. Düşün! Bir dilenci gibi durup...

(I. KADIN çay tepsisiyle geri gelir.)

II. KADIN : *(Alçak sesle ağlamaklı)* Duydun mu bunu? Komşusunun oğlu öz anasıyla babasını çuvala doldurup denize atacakmış!

I. KADIN : *(Tepsiyi uzatırken)* Denize mi? *(Aksırır.)* Boğulurlar denizde!.. *(Aksırır.)* Çayınız...

II. KADIN : Boğulsunlar diye.

I. KADIN : *(Tepsiyi bırakır, diken üstünde oturur.)* Kimileri de hocalarına baş kaldırıyor. Bizimki anlatıyor... Geçende biri, sınıfını geçirmedi diye hocasının bahçesine bomba atmış...

III. KADIN : Bomba değilmiş o! Bizimki söyledi. Dinamitmiş!

I. KADIN : Dinamitse daha kötü. Bombadan kötüdür o...

II. KADIN : İyi ki öğretmen, hoca falan değil bizimki...

III. KADIN : Bizimki sessizdir zaten. Etliye sütlüye karışmaz. Kimseye kaşının altında gözün var demez. Dairesinden evine, evinden dairesine...

I. KADIN : Kimin ne neyine gerek canım?

II. KADIN : Herkes her şeye burnunu sokar oldu.

III. KADIN : Bulaşmayacaksın. Bulaştın mı kötü.

II. KADIN : Kendi halimizdeyiz biz.

I. KADIN : Bize dokunmasınlar da ne yaparlarsa yapsınlar. *(Bir ân)* Çayınız soğuyor.

II. KADIN : Şişimi boşaltıvereyim de...

(Yine gergin bir sessizlik. Yalnız çaylarını karıştırırlar. Bir süre, sonra)

III. KADIN : Sorması ayıp, şeker koymuş muydun? Görmedim de...

I. KADIN : Ben iki tane koymuştum... Buyur koy, istediğin kadar.

III. KADIN : Teşekkür ederim.

(Bir ân sessizlik)

II. KADIN : Demek oğlan kâğıt da dağıtıyormuş?

I. KADIN : Hele o kâğıt dağıtanlar!.. *(Aksırır.)* Aç mısın, açık mısın desene?

III. KADIN : Söylemesi ayıp, "Köstebekler!" diye bağırıyor annesine babasına...

II. KADIN : Aman sen bu oğlana dikkatli ol. Bakarsın kapının altından bir şey sürüverir. Bir kâğıt falan... Nâra yanarsınız...

III. KADIN : Eşik taktırdık sokak kapısına. Kimse bir şey atamaz.

I. KADIN : *(Kendi kapı altlarına bir göz atar.)* Soğuk da girmez içeri.

II. KADIN : Aslında çift kilit koydurmalıyız hepimiz de...

I. KADIN : *(İç rahatlığı ile)* Bizimki zaten çift kilit. *(Bu arada kanarya susmuştur. Kadınlar yine bir süre yalnız çaylarını karıştırırlar.)*

III. KADIN : Kanarya sustu. Neden?

I. KADIN : *(Kalkar, kafesin yanına gider.)* Kötü şeylerden söz edildiğini hemen anlar. Pısar kalır bir köşede.

II. KADIN : *(Kafese bakar, iç çeker.)* Ne duygulu hayvan!..

III. KADIN : Şimdi artık insanlarda bile yok bu hassasiyet...

II. KADIN : *(Çayını bir dikişte içer.)* Baksana fakir fukarayı üstümüze yürüteceklermiş!

İKİSİ : Neee?

II. KADIN : *(I.'ye)* Mesela bu evin bir odasında siz oturacakmışsınız, burası ile öteki odalarda onlar...

I. KADIN : *(Sinirli sinirli yerden bir toz parçasını alıp bir kül tablasına koyarken)* Ne istiyorlarmış bizden? *(Aksırır.)* Biz ne yaptık onlara? Allah herkesin gönlüne göre verir.

II. KADIN : Gönlü temiz olana tabii...

I. KADIN : Bizim kimsenin malında gözümüz yok...

III. KADIN : Söylemesi ayıp, bizim de öyle...

II. KADIN : *(Pencere kıyısının tozunu üfler.)* Bizim eve yerleşirlerse *(Aksırır.)* sizin eve de yerleşirler...

II. KADIN : Biz zengin değiliz o kadar ki... Bir katımız, bir arsamız, bir de...

I. KADIN : *(Keser.)* Biz zengin miyiz? Hem bu ev bize bizimkinin babasından kaldı. Çalmadı, çırpmadı... *(Üst üste aksırır.)*

III. KADIN : Biz memuruz. Gelen de belli, giden de belli...

II. KADIN : *(Bir sandalyenin arkalığına geçirilmiş olan yarım kürke bakarak)* Senin de kürkün var.

I. KADIN : Bizim kürkümüz yok ki!

II. KADIN : Onlar en çok kürke kızıyorlarmış. "Evlerinden önce kürklerini alacağız" diyorlarmış.

III. KADIN : *(Hızla kalkar. Kürkün yanında acele bir tur atıp dönerken)* Ne yapacaklarmış benim kürkümü? Her şey herkesin üstüne uymaz. *(Oturur.)* Bize çalışmaya gelen kadın mesela, söylemesi ayıp, deve gibi. Kürküm ona hem dar gelir, hem kısa geri. *(Kırıtır.)* Hem de yakışmaz.

I. KADIN : Bizim eve yerleştiler diyelim. Ne elektrik ocağını

kullanmasını bilir onlar, ne otomatı. Banyoya da giremezler. Ömürlerinde banyo görmemişlerdir ki zavallılar. Banyoda nasıl yıkanır, bilmezler...

II. KADIN : *(İğrentiyle)* Yemekte aynı masaya da otururlarsa hele...

I. KADIN : Oturmazlar! Sandalyede oturmayı bilmezler...

(Kısa bir sessizlik. Kurabiyelerini yerler. Bu gergin sessizlikten sonra.)

I. KADIN : Kayınbiraderimin un fabrikasından bir adamın karısı hastalanmış. Zavallının biri. Pis mi pis ikisi de. Almış getirmiş buraya, doktora. Sevaptır, dedim: İki gün şu yandaki hizmetçi odasında zor tuttum. Yadırgadılar, sıkıldılar, utandılar... Hem nasıl...

III. KADIN : Öyle... Öyle... Herkese alıştığı... Herkes kendi yerinde rahat.

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* Kuşu altın kafese koymuşlar da, ille vatanım demiş.

I. KADIN : O söz adi kuşlar için. Kanarya için değil! *(Aksırır.)* Sinirlendim de şimdi, ondan... *(Üst üste aksırır.)* Kanarya soylu bir kuştur. Kanaryamı vermem!

II. KADIN : *(Kafese bakar.)* Ötmüyor ama... Neden ötmüyor hâlâ?..

III. KADIN : Dişisini özlerse öter. Dişisini özlemezse ötmez...

I. KADIN : Radyoyu açayım da bakın. Müzik başlar. O da şakır hemen... *(Gider -her şeyi ile göstermelik olduğu belli bir sette- radyonun düğmesini çevirir. Hafif bir müzik. Müzik sürer. I. KADIN geri gelir. Gelirken bir halının saçağını düzeltmeyi de unutmaz. Burada odadakilerin yeniden huzura dönme çabaları sezilecek.)* Radyomuz, televizyonumuz, salon takımlarımız, yemek odası takımlarımız... Bu ev bize bile dar geliyor zaten...

II. KADIN : Bizim ev de eşya dolu. Sonra çiçek saksılarımız... Evin içinde zor dönüyoruz biz...

III. KADIN : *(Kürküne bakar.)* Hem biz o kürkü alıncaya kadaar!..

I. KADIN : Kristal komposto takımım... Anamdan kaldı o bana...

II. KADIN : Benim de gümüş kupalarım...

III. KADIN : Benim de acem halılarım... Babam ölürken demiş ki, söylemesi ayıp "Kızım evlenirken bu bir çift halı onundur" demiş.

I. KADIN : Onların da analarından kalsaydı, ne yapalım...

II. KADIN : Onlarında babaları baba olsaydı, onların da...

I. KADIN : Gözü kalanın gözü çıksın! *(Kanarya yeniden ötmeye başlar. Müziğe karışır.)* Nasıl? Ötüyor işte. Akşam oldu mu, kaparız kapımızı penceremizi. Çocuklar bir yanda, kanaryamız bir yanda ötüşür dururlar.

III. KADIN : *(Boncukları dizerken)* Bizimki gazete okuyor. Her şeylerden haberi oluyor.

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* Yine aya gidiyorlarmış doğru mu?

I. KADIN : *(Önlerindeki masanın üstünü düzeltir.)* Ben ilk gittiklerinde de inanmadım ya...

II. KADIN : Gitmişler... Gitmişler... Aydan sesleri duymadın mıydı?

I. KADIN : Biz o zaman tatildeydik. Deniz kıyısında...

III. KADIN : Biz ağustosta gittik. Ne olur, ne olmaz, adamlar, söylemesi ayıp, ayı başımıza yıkarlar da , evimiz barkımızdan uzak, gurbette gömülür kalırız diye çekindik.

II. KADIN : Biz o örümcekten çok korktuk. Azman bir şeymiş. Evimizi, çok şükür, bol bol yiyecekle doldurduk. Konserveler, iki çuval pirinç, üç teneke yağ falan...

I. KADIN : İyi ki aklıma getirdin! *(Aksırır. Ortadaki şeker kabına bakar.)* Şeker! Evde üç kutu şekerden başka yok. Bir felaket olsa, çocuklar çayı dünyada şekersiz içmezler... *(Aksırır.)* Aş da eriyorum bir yandan...

III. KADIN : Ortalık da çok karışık. Çok...

II. KADIN : Bütün elbiselerimi güve yemiş.

III. KADIN : Onlar böyle aya gide gele güveler de arttı.

I. KADIN : Ayın soğuk olduğu renginden belli bir kez.

II. KADIN : Hele mavi yünlüm!.. Lime lime olmuş...

I. KADIN : Bir biri gidiyor, bir biri. Bari şu pisler rahat dursalar...

III. KADIN : Onlar rahat durur mu, ah onlaaar!.. *(Kıkırdar.)* Dertleri günleri, söylemesi ayıp, oranın da terbiyesini bozmak! *(Daha bir içi gıdıklanmış gibi.)* Her kadın her istediği erkekle şey edecek... Ah, onlar, ah...

II. KADIN : Aman bize dokunmasınlar da... Ben her erkekle şeydemem... *(İç çeker.)* Durup dururken baksanıza bütün elbiselerim...

(Müzik birden durur. Çok kısa bir süre sonra)

SPİKER : *(Erkek sesi)* Hafif müzik dinlediniz. Şimdi kısa haberler...

III. KADIN : Bu çocuğun sesine bayılıyorum.

SPİKER : Gençler arasında çıkan yeni bir çatışmada bir öğrenci öldü. İkisi yaralandı...

I. KADIN : *(Aksırır.)* Çatışmayıversinler!..

III. KADIN : Suss. Susun. Dinleyelim...

SPİKER : ...ya el konulmustur. Soruşturma için gözaltına alınanların sayısı yirmi ikidir. *(Bir ân)* Bugün, yabancı uyruklu oldukları tespit edilen ve memleketimizde turist olarak bulunan bazı kimseler bir bankayla bir dükkânı soymuşlardır. Soyguncular kaçmıştır...

ÜÇÜ
BİRDEN : Aaa!.. Eeee? Uuuu!..

SPİKER : Alınan bilgilere göre, azgın eşkıyaların bazı evlere girip oralarda gizlendikleri sanılmaktadır. İçişleri

Bakanlığı kentin polis kordonu altına alındığını bildirmiştir.

II. KADIN : Başımıza gelenleeer!..

I. KADIN : *(Üst üste aksırarak radyoya bakar.)* Şom ağızlı!

SPİKER : Yine İçişleri Bakanlığının bir tebliğine göre, vatandaşların, yolda giderken başlarına kiremit düşüp ölmeleri tehlikesine binaen binaların saçak altlarında yürümeleri yasak edilmiştir.

I. KADIN : Doğru. Kiremit ya?

III. KADIN : Birisi söylemese aklımıza gelmeyecek...

SPİKER : Kamboçya'ya yeniden asker çıkarılıyor. *(Bir ân)* Son çarpışmalarda yüz kırk dokuz Vietkong öldürüldü...

(Spikerin sesi fona geçerken)

II. KADIN : Kapı çalınırsa sakın açmayın. İyi ki evde değilim şimdi... Bizimki gelene kadar korkudan ölürdüm yoksa...

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* Koskoca bankayı soyan, dükkânı soyan, evi de soyar. Gümüşlerim hep açıkta...

I. KADIN : Elin kamboşunu anlatacağına bankadan ne kadar soymuşlar, ne soymuşlar, onu söylese ya... Kimin ne parasını...

II. KADIN : Biz bankaya koymuyoruz. Paramızla ya gümüş alıyoruz, ya altın...

(Burada - fonda seyirciye Pakistan sel baskını, kendini yakan genç, açlık grevindeki papaz vb gösterilebilir.)

III. KADIN : *(Yerinden fırlar, radyoya gider.)* Kapatalım şunu. Sesi batsın!

I. KADIN : *(Ötekinin radyoya el sürmesine izin vermez. III. KADIN'ı önleyerek radyoyu kendisi kapatır. Möblenin tozunu üflerken)* Biz arsa aldık.

(Patlayan bir bomba görüntüsü verilebilir.)

III. KADIN : Bizim arsamız yok.

II. KADIN : Senin kürkün var.

III. KADIN : Soyguncular... Ya biz yokken?..

(Sağdaki ara kapıyı kapatır.)

III. KADIN : Sizin kapı çift kilit. Giremezler. Bizim kapı çift kilit değil.

II. KADIN : *(Acele acele yününü örer.)* İyi ki kızım yatılı okulda. Aklım büsbütün evde kalacaktı...

I. KADIN : *(Gelir. Yerine otururken)* Yatılı okul ahlakı bozuyormuş, diyorlar.

II. KADIN : Köklü aile çocuklarını ahlakı bozulmaz. O köksüz aile çocukları için...

(III. KADIN yerine oturur. Acele acele boncuk dizer. Çok kısa bir ân gergin sessizlik)

I. KADIN : *(Birden bir şey ansımış gibi yerinden kalkar.)* Çocuklarıma bir bakayım. Ne yapıyorlar içerde... *(Sol kapıya yönelirken, alçak sesle)* Soyguncuları duymasınlar. Korkarlar... Kötü şeyleri hiç duyurmam onlara.

(Soldaki kapıyı açar - çıkar. Yarı karanlık koridoru geçip, ürkek bir şekilde yandaki odanın karanlığında kaybolduğu görülür.)

II. KADIN : *(Ağlar.)* Nasıl laf attı, gördün mü?

III. KADIN : *(Bu kez zorla güler.)* Görgüsüzlüğüne ver.

II. KADIN : *(Ağlar.)* Gücüme gitti...

III. KADIN : *(Aynı)* Üzüldüğünü gösterme. Üzüldüğünü görürse sevinir.

II. KADIN : *(İçini çeker.)* Hemen arsa aldıklarını sıkıştırdı araya duydun mu?

III. KADIN : Övünmek gibi olmasın, biz ne arsalar gördük...

II. KADIN : Neler, neler...

III. KADIN : Onun asıl benim kürkümde gözü var, söylemesi ayıp.

(Sağdan sokak kapısı zilinin bir kez -çok kısa- çalındığı duyulur.)

II. KADIN : *(Yerinden sıçrar.)* Kapı! *(Alçak sesle)* Kapı çalınıyor.

III. KADIN : *(Alçak sesle)* Biz açmayalım... Ne olur, ne olmaz.

II. KADIN : *(Geri yerleşir.)* Kendisi açsın. Ev onun evi.

III. KADIN : Soyguncular, söylemesi ayıp, bize saldırırlar da sonra...

II. KADIN : Kendi evimizde olsak neyse. Kendi evimiz deriz, başımıza geleni çekeriz.

III. KADIN : *(İyice yerleşir.)* Ama burası onların evi.

(Yeniden bütün ciddiyetleri ile el işlerine dönerler. Ama tedirgindirler. Bir an. Gerginlik. Kapı zilinin bir kez daha çalındığı duyulur.)

III. KADIN : Mutlak soyguncular bunlar... O azgın eşkıyalar!.. *(Sol kapıya bakar.)* Kendisi gidip saklandı...

II. KADIN : *(Titreye-çekine usulca yerinden kalkarak)* Şey... Ben ellerimi yıkamak istiyorum... Ellerim terledi de... Şişler kayıyor da... yıkamak istiyorum da... *(Acele)* Banyoya gideceğim! *(Elinden bırakmadığı yünü bir çay bardağına takılır. Bardak kırılır.)* Bardağı kırdın!

III. KADIN : Aaa... Sen yününü taktın, ben dokunmadım...

II. KADIN : Sen ardımdan fırlayınca eteğin değdi. Gördüm...

(İkisi de ayakta, nerdeyse iki düşman gibi dururlar.)

III. KADIN : Kırdımsa canım sağ olsun! Kristal değil, bir şey değil.

II. KADIN : Ben olsam aldırmam ama... *(Bir an. İkisi de depara hazır dururlar.)* Banyoya gideceğim.

(II. KADIN sol kapıya yönelir.)

III. KADIN : *(Önünü keser.)* Ben gideceğim. Benim şeyim geldi. Beklemez. Çay içince, söylemesi ayıp, şeyim gelir benim...

(I. KADIN gelir. Onları koridor kapısı önünde görür.)

I. KADIN : *(Konuk odasına bakar.)* Bir gürültü duydum... Siz nereye?

II. KADIN : Kapı çalınıyor durmadan!.. *(III.'nün önüne geçer.)*

I. KADIN : Kapı sanmıştım, ama inanmamıştır... *(III.'ye)* Kapı mıydı gerçekten?

III. KADIN : *(Başını sallar.)* Belki de o, hani evlerde gizlenen azgınlar...

I. KADIN : *(Ötekileri odaya geri iterek)* Açmam. Hayır. Evin erkeği yok ki. Açmayacağım. *(Kırılan bardağı görür.)* Çay bardağı kırılmış. *(Aksırır.)*

III. KADIN : *(Ters ters II.'ye bakar.)* Örtü de kirlendi, bir şey değil...

I. KADIN : Takım bozuldu. *(Kırıkları toplar.)*

II. KADIN : *(Ağlar.)* Takım bozulduysa çok üzülürüm. *(Aslında ağlaması korku ve sinirdendir.)* İnan, benim takımım bozulmuş kadar üzülürüm... *(Bu arada III., usulca sol kapıdan sıvışır. Koridorda bir başka kapı ardında kaybolur.)* Ellerimi yakayacaktım da... *(Ötekinin gittiğini anlar.)* Hep kendini düşünür bu da. Bir de kibarlık taslıyor. İlk önce ben söylemiştim banyoya gideceğimi. Önüme geçti...

I. KADIN : *(Masanın üstünü temizleyerek)* Bardağa üzülmedi bile! Kendi takımı olsa...

(Kapı zili bu kez biraz daha uzun çalınır.)

II. KADIN : Açmayacaksın ha? Açma. Açma. Bunlar mutlak ya soyguncuların hepsi, ya biri - ikisi...

I. KADIN : Tabancaları da var mıymış?

II. KADIN : *(Ağlayarak radyoya bakar.)* Var mıymış? *(Hıçkırır.)* Biz nasıl gideceğiz evlerimize peki? Keşke hiç çıkmasaydım bugün evceğizimden...

I. KADIN : *(Aksırığını tutarak sol kapıya bakar.)* Üçümüz bir arada dursak daha iyi olur.

II. KADIN : *(Sol kapıya bakarak)* Banyoya kapanacak zamandı sanki!.. *(Kanarya birden coşkunca ötmeye başlar.)* Ayy!.. Ötmese şimdi...

I. KADIN : Öttürebilirim ama, susturamam ki. *(Birden bir şey ansır.)* Tahvillerimizi nereye saklasam?

II. KADIN : *(Kıskançlıkla)* Tahvilleriniz mi var?

I. KADIN : Kara gün için. *(Acele sol kapıya yönelir.)* Zaten bir onları, bir de elmas yüzüğümü nereye saklayacağımı hiç bilmem...

II. KADIN : *(Dehşetle)* Nereye gidiyorsun? *(Atılır.)* Ben burada yalnız duramam!

I. KADIN : Sen de gel peki. Ama yatak odasının kapısında dur.

II. KADIN : Neden kapısında durayım?

I. KADIN : Yatak odasına kimseyi sokmam. Bizim ailede âdet değildir.

II. KADIN : *(Birden geri döner.)* Çantamı alayım... *(Çantasını kapar, I.'nin yanına gelir.)* Kapıda dururum, olsun.

I. KADIN : *(Salona döner.)* Vazgeçtim. Burada dursak daha iyi...

III. KADIN : *(Koridora çıkar. Sol kapıdan girer.)* Ay, çok korktum.

II. KADIN : Çıktın mı?

III. KADIN : Çıktım, ama içerde çok korktum... Orda, tek başıma öyle... şeyimi yapamadım, söylemesi ayıp.

I. KADIN : Korkunca ben de yapamam.

II. KADIN : Benimki de şıp diye kesilir.

(Tam bu sırada dışardan büyük bir patlama duyulur. Sahne kararır. -Tedirgin edici bir müzik.- Bu müzik yavaş yavaş mızmızlaşır, tekdüzeleşir. Bir süre sürüklenir. Yavaş yavaş sönerken sahne yeniden aydınlanır.)

II. KADIN : *(Çantası sımsıkı bağrında, masanın yanına çökmüş ve hıçkırık tutmuştur.)* Ne? Ne? Neydi bu?...

I. KADIN : *(Odanın orta yerinde titreyerek durmaktadır.)* Kapımız sağlam bizim... Kapımız sağlam... Çok sağlam bizim kapımız... Sağlam... *(Üst üste aksırır.)*

III. KADIN : *(Kürkünü kucaklamış, bir iskemlenin üstüne çıkmıştır.)* Evet... Evet tabii. Bir şey patladı patlamasına... Bir şey patladı, evet... Ama... Şey olmuyor... Kapı çalınmıyor artık... Farkında mısınız?.. Bir süredir

çalınmıyor... Sorması ayıp, çalınıyor mu? Bana kalırsa, söylemesi ayıp...

II. KADIN : Çalınmıyor mu?... Ya.. Ya soyguncular bizim eve gittilerse bu ara? Ev boşken... Ev boşken bizim eve girerlerse ya?...

III. KADIN : Şimdi koşup gitsek bir türlü, gitmesek bir türlü...

I. KADIN : Dışarda neler oluyor, bilmiyoruz ki... Bu durumda gidemezsiniz... Gidemezsiniz, hayır.

II. KADIN : Bizimki akıl etse... Etse de gelip alsa beni.

III. KADIN : *(Kürkü bırakmadan el çantasını almaya koşar.)* Ne patladı dersiniz?

I. KADIN : Burda patlamadı ya... Çok şükür burda patlamadı... *(Bir gümüşün yerini düzeltir.)*

II. KADIN : Kapıyı çalanlar... Gerçekten gittiler mi acaba?

III. KADIN : *(I.'ye)* Pencereden bir bakıversen?

I. KADIN : Bakamam! Nasıl bakarım? Evde olduğumu anlarlarsa bir de...

III. KADIN : Işık yanıyor zaten. Anladılarsa nasıl olsa anlamışlardır.

I. KADIN : Ses vermedik ki. Işığı yanık bıraktığımı sanmıştır. Yani... sanmışlardır. Biz bir yere çıkarken bu ışıklardan birini hep yanık bırakırız. Hırsız - huysuz evi boş sanıp da girmesin diye... *(Bir ân)* İyi ama, o zaman ses vermek gerekirdi!

II. KADIN : *(Ağlayarak III.ye sokulur.)* Belki de başka bir yerden girmek isteyecekler şimdi... Evi boş sanıp...

I. KADIN : *(Birden, öfkeli)* Ne istiyorlar bizden canım? Ne kötülüğümüzü gördüler? Daha ne evler var. Oralara gitsinler... Gizlenmekse istedikleri, o kadar etliye sütlüye karışanlar var; onların evinde gizlensinler. Biz karışıyor muyuz etliye - sütlüye?

II. KADIN : Biz de karışmayız hiçbir şeylere...

III. KADIN : Herkes "şöyle olmalıymış, böyle olmalıymış Şu-

yanlışmış, bu yanlışmış" der durur. Dinlemeyiz bile.

II. KADIN : İnsanlar birbirini yiyormuş! Yemesinler! Biz mi, "Yiyin birbirinizi!" diyoruz?

I. KADIN : Herkes evinin kapısını örterek çorbasını içip, etini, tatlısını yiyeceği yerde... Terbiyeli terbiyeli çocuklar yetiştireceği yerde...

III. KADIN : Kanbuşta olanlardan bize ne?

II. KADIN : Azgın gâvur eşkıyalarından bize ne? Biz mi?

I. KADIN : Fakir fukaradan bize ne? Bize ne kanboşlu sarı maymunlardan? Yüz kırk altısı öldürülmüş... Bize ne? Biz mi? *(Aynı anda soldan bir çocuk çığlığı duyulur.)* Çocuklarım! *(Soldaki kapıya atılır. Öbür ikisi de peşinden)* Yavrularım!..Ah, çocuklarım!..

(Üçü de koridorda koşarken sahne kararır. Müzik yine tedirgin edici bir tonda girer. Makineli tüfek sesleri duyulur.)

(Slayt: Bir tarlada çırılçıplak kurşuna dizilmiş çocuklar. Fonda küçük çocuk çığlıkları. Hemen ardından çok kesin bir sessizlik. Kesin sessizlik ardından kanaryanın tatlı tatlı ötüşüyle sahne aydınlanır.)

(Üç kadın oyunun başındaki yerlerinde, hiçbir şey olmamış gibi oturmakta, el işlerini yapmaktadırlar. Tek ayrım, üstlerinde, artık çok uzaklaşmış bir ufak tedirginlik)

III. KADIN : *(Kıkırdar.)* İyi ki çocuğum yook... Oh, iyi ki çocuğum yok.

II. KADIN : *(Derin bir nefes alır.)* Yüreğim ağzıma geldiydi...

I. KADIN : *(Güler.)* "Azrail gördük" diyor büyüğü. Azrail'in evimizde işi ne? Masal okuyorlardı... Besbelli masal okurken, masal okurken... Çocuk aklı işte.

II. KADIN : Gerçekten gördüler belki de?

I. KADIN : *(Yerden bir iplik alır, topar eder, tablaya atar.)* Görmezler... Görmezler... Ölüm nedir bilmez onlar...

(Hafifçe aksırır.) Ölümün adını bile duyurmadım ben çocuklarıma. *(İç çeker.)* Karınlarını doyurdum, yatırdım. Mışıl mışıl uyudular bile. Gördünüz.

III. KADIN : *(Fıkırdar.)* Ayol burda durmadan bir şeyler oluyor...

I. KADIN : *(Sinirlenir.)* Burada hiçbir şey olamaz, içerde. Dışarda oluyorsa oluyordur. Bazen yağmur yağar da sel gibi, pencerelerden içeri bir damla su giremez. Her yeri iyice tıkadık biz. Pencereler sağlam, kapılar sağlam... Duvarlar hele... Bu ev bizimkinin babasından kaldı. Şimdikiler gibi öyle üç santim uyduruk duvar değil bizim duvarlar...

II. KADIN : Biz pencerelere demir koydurduk geçende.

III. KADIN : Ama bizimki diyor ki; düşman gelse, hani o zehirli bombayı atsa, o bomba duvar falan dinlemezmiş, diyor. Patladı mı kokusu bir yayılıyormuş... Duvar demirden olsa yine sızıyormuş. Şöyle topluiğne başı kadar sızsa bir ev halkını öldürüyormuş... Düşman bombası bu!..

I. KADIN : Onu düşmanı olanlar düşünsün. Bizim memleketin düşmanı yok ki.

II. KADIN : Eskiden varmış bir tane. Ama şimdi bize uzanamaz artık. Dostlarımız bırakmaz onu. Dostlarımız bizi seviyor.

III. KADIN : Kimileri bizi sevmediğini söylüyormuş.

II. KADIN : Sevmez olur mu? Bizi sevmese gelip gelip bizde oturur mu? Bizim orda bir çavuş var, bir de karısı var... Melek, melek...

I. KADIN : İyi insan yüzünden belli olur.

II. KADIN : Ben onlardan hiç korkmuyorum.

III. KADIN : Ben komşumun oğlundan daha çok korkuyorum. Bir kere bıyıkları kara. Elleri de büyük büyük.

II. KADIN : O söylediğim çavuş sarışın.

III. KADIN : Ben sarışın erkekleri severim. *(Kıkırdar.)* Daha yumuşak başlı oluyorlar.

I. KADIN : Benimki sert görünür ama, yumuşak başlıdır. Şunu alalım, desem alır. Bunu almayalım, desem almaz.

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* Benimki yatakta hoyrattır. Yoksa, başka zaman çok uysal!..

III. KADIN : Ona bakma sen. Yatakta hepsi hoyrattır. *(Fıkırdar. I.'ye)* Seninki nasıldır?

I. KADIN : Benimki mi? *(Aksırır.)* Benimki ne kadar kavgalı olsak, ne kadar küs olsak hiç aldırmaz...

III. KADIN : *(Kıkırdar.)* Ben biraz naza sürerim.

II. KADIN : Bazı erkekler naza sürmekten hoşlanmazlarmış. Öfkeleniverirlermiş...

III. KADIN : Benim bir ahbabımın bir ahbabı var, gözü hep başka erkeklerde, söylemesi ayıp.

I. KADIN : Biz kocalarımızdan memnunuz çok şükür. *(Üst üste aksırır.)*

III. KADIN : Memnun olmasak demin kapıyı açardık. Alırdık gelenleri içeri.

I. KADIN : Ama o gelenlerin kimin nesi olduklarını bilmiyoruz ki.

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* Bazı kadınlar kimin nesi olduğunu bilmeseler de alırlarmış...

I. KADIN : Gümüşlerini, kristallerini, çocuklarını, tahvillerini çaldırırlarsa görürler günlerini...

II. KADIN : Namuslarını sonra...

III. KADIN : Kaç kişiydiler acaba? Bir erkek mi üç erkek mi?

(Çok kısa bir süre sessiz durur, düşüncelere dalarlar.)

I. KADIN : Yine bir baksak mı pencereden?

II. KADIN : Bakmasak daha iyi.

III. KADIN : *(Saçını düzeltir.)* Baksak daha iyi.

(Ama kımıldamazlar. El işlerini yaparken dışardan, ön-

ce çok uzaktan duyulan, sonra yavaş yavaş büyüyen ve bu sahnenin sonuna doğru büyük bir uğultu halini alacak olan ayak sesleri duyulur. Bu bir büyük patlayışın yaklaşışı gibidir.)

II. KADIN : *(Kulak kabartır.)* Bir şey duyuyor musunuz?

III. KADIN : *(Kulak kabartır.)* Bilmem...

I. KADIN : *(Kulak kabartır.)* Duymuyoruz... Duymuyoruz... *(II.'ye)* Sen bir şey duyuyormusun?

II. KADIN : *(Aynı)* Bilmem...

I. KADIN : *(Aynı)* Neyin gürültüsü bu?

III. KADIN : Bomba mı, soygun mu?

II. KADIN : Yürüyüş mü?

I. KADIN : Resmigeçit mi?

II. KADIN : Koyun sürüsü belki?.

III. KADIN : Belki spor kulüpleri... Sporcular...

II. KADIN : Kral gidiyor belki...

I. KADIN : Belki kral geliyor...

III. KADIN : Bahriyeliler...

II. KADIN : Baldırı çıplaklar...

(Bir ân üçü arasında yine tedirgin sessizlik. Yalnız uğultu duyulur.)

I. KADIN : Duyuyorsak eğer, kulaklarımızı tıkayalım.

III. KADIN : Tıkarsak duymayız. Duymayınca korkmayız.

(Üçü de kulaklarını tıkarlar.)

I. KADIN : Kulağımı tıkayınca yünümü öremiyorum.

III. KADIN : Ben de boncuklarımı dizemiyorum.

I. KADIN : Çay takımlarımı kim toplayacak peki?

(Kulaklarını açar, işlerine dönerler.)

(Uğultu daha artar.)

III. KADIN : Kürküm nerde? Kürkümü giymek istiyorum. *(Gider. Acele kürkünü alır. Sırtına koyar. Oturur.)* Üşüyorum...

II. KADIN : *(Çantasına sarılır.)* Çantam dizimde dursun...

I. KADIN : *(Kalkar. Sol kapıya yönelir.)* Tahvillerimizi kitleyeceğim!

(Çıkar. Koridorda kaybolur. Dışardaki uğultu biraz daha yaklaşır.)

II. KADIN : Benim her şeyim kilitli... *(Birden)* Tencerelerim!.. Tencerelerimi kilitlemedimdi!..

III. KADIN : Yapışmaz tavam! Söylemesi ayıp, daha yeni almıştık...

I. KADIN : *(Elinde sangırtılı bir demet anahtarla geri gelir.)* Gürültüler çok arttı... Çocuklarımı uyandıracaklar...

II. KADIN : *(Ağlar.)* Neden gelmiyor kocalarımız? Neden korumuyorlar bizi gürültü patırtıdan?

I. KADIN : Benimki de çok gecikti. Çok gecikti... Gelse, onları sustururdu. "Gidin... Gidin... Kimseye zararı dokunmayan bizim gibi namuslu, sessiz insanların evinin oralarda gürültü etmeyin!" derdi... "Huzur içinde yaşamak için biz..." *(Kapı zili yeniden ve daha sürekli çalınır.)* Tanrım! Yine kapı!..

III. KADIN : *(Haykırır.)* Yine açmayız!

I. KADIN : *(Sesini alçaltır)* Yavaş konuşalım. Sesimizi duymasınlar...

II. KADIN : *(Alçak sesle, III.'ye)* Boncuk dizme. Ses oluyor...

I. KADIN : *(II.'ye)*Yün örme. Şişler... *(Üst üste aksırır.)* Aksırma!.. Sakın aksırma... *(Bir an. Dışardaki sesler dışında, odada kesin sessizlik. Üç kadın hareketsiz dururlar. Tam bu sırada kafesteki kanarya birden en tiz sesiyle ötmeye başlar.)*

ÜÇÜ
BİRDEN : *(Kafese atılırlar.)* Susss!..

III. KADIN : Neden bu kadar çok ötüyor?

II. KADIN : *(Alçak sesle)* Çıkaralım kafesinden... Bir torbaya koyalım...

I. KADIN : Olmaz. Gürültü olur şimdi...

III. KADIN : Sessiz yaparız.

I. KADIN : Olmaz canım. Torbada ölür kuşum, hem...*(Kanarya çok bağırmaktadır.)* Kafesi içeriki odaya alayım bari... Çocukların yanına...

II. KADIN : *(Ağlar.)* Gürültü olur...

I. KADIN : Ayaklarımın ucuna basa basa giderim. Hem çocuklara da bir bakarım.

(Kafesi yerinden alır. Ayaklarının ucuna basa basa soldan çıkar, karanlıkta kaybolur.)

III. KADIN : Nerdeyse boğuverecektim kanaryasını!..

II. KADIN : Ne hakkı var ama bizi böyle kanaryasıyla...

(Sözünü bitiremez. I. KADIN koridorun alacakaranlığında çığlık çığlığa görünür.)

I. KADIN : Çocuklarım! *(Girer)* Çocuklarım! Saten örtülerim! Guguklu saatim!..

(Kapı zili uzun uzun çalınır.)

II. KADIN : Duydular!..

III. KADIN : Ne yapacağız şimdi? *(Ağlaşırlar.)*

II. KADIN : Dışarı çıksak olmaz...

III. KADIN : İçeri gitsek hiç olmaz...

I. KADIN : *(Ötekileri çekiştirir.)* Saten örtülerim, diyorum size!.. Guguklu saatim!.. Çocuklarım!.. *(İlk kez ağlar.)*

III. KADIN : Susss. Sus. Duymuyor musun? Kapı...

I. KADIN : Çocuklarım... guguklu saatim...

III. KADIN : Ne olmuş? Çalmışlar mı?

II. KADIN : Gâvur eşkıyalar mı?

I. KADIN : *(Hıçkırır.)* Yok... Hiçbiri... Yok...

III. KADIN : Nasıl yok?

II. KADIN : *(İnler.)* Nereye gitmişler peki?

I. KADIN : Bilir miyim? Kapılar, pencereler öyle sımsıkı kapalıyken...

III. KADIN : *(Kürküne sarılır.)* Gidemezler... Nereye gideceklermiş?..

I. KADIN : İnanmazsanız gelin bakın...

III. KADIN : *(İsteksiz)* İsteriz, fakat...

II. KADIN : İsteriz elbet... İsteriz ama...

(Kapı zili daha sürekli çalınır. Sonra iki kez yumruklanır.)

III. KADIN : *(Patlar.)* Ne istiyorlar bizden? İyi ama ne istiyorlar bizden? *(Bağırır.)* Bizim evimiz değil burası!..

İKİSİ : Suss...

II. KADIN : Kıracaklar kapıyı.

I. KADIN : *(Sızıldanır.)* Tokmağı pirinçtendi... Daha yeni ceviz kaplama yaptırdık...

II. KADIN : Bir de dışarının gürültüsü... Sağır olacağım nerdeyse.

I. KADIN : Çocuklarımı bulmayacak mıyız? Guguklu saatimi, saten örtülerimi?..

III. KADIN : Açık bir yer var mıydı?

I. KADIN : Yok. Hiç yok. Her yer tıkalı.

II. KADIN : Bazı aletler oluyormuş... Her şeyi açıyormuş...

III. KADIN : Öyle olsa sokak kapısını çoktan açarlardı.

II. KADIN : İçeriki odaya giren buraya da girer...

III. KADIN : Ara kapıyı kilitleyelim...

I. KADIN : *(Sızıldanırken yerden bir şey alır, tablaya atar.)* Şeylerimi aramayacak mıyız? Önce şeylerimi arayalım... Çocuklarımı... Saten örtüle...

III. KADIN : *(Keser.)* Dinleyin. Birbirimize sımsıkı sarılalım... Birbirimizden ayrılmayalım... Kocalarımız gelinceye değin... Bizleri buluncaya değin... Birbirimize sımsıkı sarılıp oturursak kimse bir şey yapamaz.

II. KADIN : Üçümüzü birden kapıdan çıkaramazlar. Kapıya sığmayız.

I. KADIN : *(Aksırır.)* Şeylerimi arıyalım... *(Aksırır.)*

III. KADIN : *(İyice soğuk)* Hep böyle gürültü edeceksen...

II. KADIN : Bize de olanlar olacak... Bize de...

(I. KADIN ağlar.)

III. KADIN : Eğer aksırmamaya söz verirsen...

I. KADIN : Veririm!.. *(Aksırığını tutar.)*

II. KADIN : O zaman çabucak bir bakıp döneriz.

III. KADIN : Çok çabuk ama... Şöyle acele, el ele verip yatakların altına bir bakarız.

II. KADIN : Sadece yatakların altına...

I. KADIN : *(Aksırığını tutarak)* Olur... Olur... Ben de zaten bir oraya bakmamıştım.

III. KADIN: Hadi öyleyse... Usul usul... Usul usul yürüyelim.

(Üçü birbirine tutunarak usul usul soldaki kapıya yürürlerken II. KADIN bir iskemleyi devirir.)

I. KADIN : Ne yaptın şimdi?

II. KADIN : Neden ayak altına koyuyorsun sen de bu sandalyeyi?

I. KADIN : Ama bu sandalye maun!.. Yüzü de kadife!.. Biz o sandalyeyi...

II. KADIN : *(Keser.)* İyi... İyi... Bakacaksak çabuk olalım.

III. KADIN : Durun. Bir dakika...

I. KADIN : Ne oldu?

III. KADIN : Boncuklarım! Onları unuttum... Benimle gelin... Hadi, gelin...

(III. KADIN onları geri sürüklemeye çalışırken II. KADIN yanında taşıdığı el çantasını ve yün torbasını bağrına bastırır. Bu sırada kapı zili yeniden çalınır ve kapı daha hızlıca yumruklanır.)

II. KADIN : Ayy!

I. KADIN : *(III.'ye)* Gördün mü? Duydular işte!..

III. KADIN : Boncuklarımı da yanıma almak istiyorum. Ne olur, ne olmaz.

II. KADIN : Ben kalkarken düşünüp aldım yünlerimi... Sen neden almadın?

III. KADIN : *(Yakarır.)* İki adımcık... İki adım atacağız şuraya... *(I. KADIN şiddetle aksırır.)* Aksırma işte!.. Aksırma...

II. KADIN : *(I.'ye)* Böyle aksırıp gürültü edersen odaya girmeyiz.

(III. KADIN boncuk torbasını toplarken)

I. KADIN : Aksırmam. Aksırmam. Hadi artık.

(İkisi sola yürürler.)

III. KADIN : Durun... Durun... Boncuğumun biri yere düştü! *(Eğilir. Telaşla aranır. Bulur. Torbaya koyar. Ötekilerin yanına koşarken)* Aldım işte... Kayıp olsaydı daha mı iyiydi?

(Soldaki koridor kapısını usulca açarlar. Kapı büyük bir gıcırtı yapar.)

II. KADIN : Ayy!..

III. KADIN : Üff!..

I. KADIN : Kapıları yağlamalı. Geçen gün hepsini yağladım, bir bunu unutmuşum...

II. KADIN : Tutun beni...

III. KADIN : Beni bırakmayın...

I. KADIN : Yavaş olalım... Yavaş olalım...

(Usul adımlarla korudora çıktıkları sırada sağ yanın sahne ışıkları kararır. Koridora bağlı odanın ışıkları hafifçe aydınlanır. Üç kadın içeri girerlerken dışardan duyulan uğultu bir ân için azalır.)

II. KADIN : *(En önden odaya giren I. KADIN'ın eteğine tutunarak)* Ohh, burası daha sessiz...

I. KADIN : Buranın pencereleri daha küçük de ondan.

III. KADIN : *(Zorla girerek)* Kapısı da daha dar galiba.

I. KADIN : *(Usulca hıçkırır.)* İşte bakın. Boş... Çocukların yatağı bomboş.

(Odada iki küçük yatak ve kanarya kafesi)

III. KADIN : *(Önden giren ikisine sımsıkı tutunarak, hatta onları geri çekerek)* Evet... Evet... Yoklar işte... Belli ki yoklar...

II. KADIN : *(Geri çıkmak ister.)* Ya benim kızımı da çaldılarsa?.. Okulunda öyle mışıl mışıl uyurken ya?..

III. KADIN : İyi ki çocuğum yoook! Oh, iyi ki çocuğum yok.

I. KADIN : *(Ötekileri çeker.)* Hadi... Bakmayacak mıyız yatakların altına?

III. KADIN : *(II.'ye)* Bakacak mıyız?

II. KADIN : Şey...

I. KADIN : Yatakların altına bakacaktık ya?

II. KADIN : Eh, bakacaksak, bari hep birlikte eğilelim...

III. KADIN : *(I.'ye)* Üstlerine iyi baktın mı?

I. KADIN : *(Tek eliyle sözde çarşafları kaldırır, silkeler.)* Bakmadım mı? Siz de bakın işte... Yoklar... Yoklar... *(Bir umutla)* Belki de oyun ediyorlar bana yumurcaklar... Anladım... Oyun ediyorlar... Yatakların altına gizlendiler... *(Usulca seslenir.)* Yavrularım!.. Yaramazlar... Çıkın hadi... *(Bir ân)* Ses vermiyorlar?

III. KADIN : Oyun ediyorlarsa ses vermezler elbet... *(Bu fikre sarılır. Onları yeniden geri çeker.)* Bırakalım, oynasınlar canım!

I. KADIN : Ama... Ya yoklarsa? Ya?.. Bir bakmalıyız ki... Bakmadan bilemeyiz.

II. KADIN : Üff... Diyorum size... Bakacaksak hep birlikte bakıverelim bari...

III. KADIN : Eh, evet, tabii... Anca beraber, kanca beraber...

(Birbirlerine tutunarak yataklardan birinin altına eğilirlerken)

II. KADIN : *(Birden doğrulur.)* Ben korkuyorum!

I. KADIN : Eee, ama! Bakmaya söz vermiştiniz? Aksırmazsam bakarız demiştiniz...

II. KADIN : *(Gözü kapıda)* Sözümden caymış değilim.

I. KADIN : *(Onu çeker.)* Hadi öyleyse... Hadi, hep birlikte...

(Üçü birden birbirlerine tutunarak birinci yatağın altına eğilirler.)

III. KADIN : *(Doğrulur. Derin bir nefes alıp oturur.)* Yok... Gördün ya, yoklar işte...

I. KADIN : *(II.'yle birlikte doğrularak)* Ama... Ötekinin altı?.. Ona bakmadık ki...

(Öteki ikisi bezgin, bakışırlar. Sonra üçü birden yere yatar, ikinci yatağın altına bakarlar.)

II. KADIN : *(Derin bir nefes alarak doğrulur.)* Neyse, bir şey yok.

III. KADIN : *(Doğrulur.)* Ohh, bir şey yok.

I. KADIN : *(Başı yatağın altında)* Bakın... Bakın...

II. KADIN : Ne var?

III. KADIN : Ne gördün?

I. KADIN : *(Doğrulur.)* Bir delik! Siz görmediniz mi?

İKİSİ : Hani? Hani?

I. KADIN : Eğilip bakın.

(Üçü birden yeniden yatağın altına eğilirler.)

II. KADIN : Ben gördüm!

III. KADIN : Sahi! Bir delik...

II. KADIN : Fare deliği gibi bir şey.

(Üçü birden sırayla doğrulurlar.)

I. KADIN : Ama bu fare deliği yoktu ki orada. *(Aksırır.)*

II. KADIN : *(Ağlamaklı)* Şimdi var işte... Basbayağı bir fare deliği.

(Dışarının uğultusu yavaş yavaş yeniden duyulur.)

I. KADIN : Fare deliği olsa bile, çocuklar nasıl çıksın burdan? Bu delikten kaçırılmış olamazlar.

II. KADIN : Belli olmaz ki. Nihayet bir delik.

III. KADIN : Bir bu eksikti!

II. KADIN : Bence bu deliği hemen tıkamak gerek.

III. KADIN : Tıkamalıyız, evet... *(Bir örtüyü çeker, alır. I. KADIN'a uzatır.)* Şununla tıkarız olur biter.

I. KADIN : *(Örtüyü acele eski yerine sererken)* Hayır... Hayır... Bu olmaz. Canım kanaviçe örtü... *(Üst üste aksırır.)*

II. KADIN : Aksırma!

III. KADIN : Neyle tıkayacağız peki?

II. KADIN : Hem çabuk olalım. Duymuyor musunuz? Bu delikten çok gürültü sızmaya başladı.

I. KADIN : *(Bir gazete parçası bulur.)* Şu olur mu? Günü geçmiş nasıl olsa.

III. KADIN : *(Gazeteyi iter.)* Olmaz... Olmaz... Kâğıt çabuk kemirilir... Hele gazete kâğıdı...

I. KADIN : *(Yerde bulunduğu bir şeyi alır.)* Gördünüz mü şunu? Gördünüz mü? *(Ağlar.)* Büyük çocuğumun çorabının teki. Tekiyle gitmiş. Teki kalmış...

III. KADIN : Getir işte, onunla tıkayalım.

I. KADIN : *(Burnunu çeker.)* Tıkayalım bari. Nasılsa tek. Tek çorap bir işe yaramaz ki artık...

(Çorabı III.'nün eline tutuşturur.)

III. KADIN : Ben yalnız başıma uzatamam elimi. *(II.'ye tutuşturur.)*

II. KADIN : Ben de uzatamam... Çorabı üçümüz birden tutalım. Hemen tıkayıp çekelim elimizi.

I. KADIN : Üç eli birden çekemezler bu delikten...

III. KADIN : Belli olmaz ki. Onun için çok çabuk tıkamalıyız... Tıkayacaksak tabii...

I. KADIN : *(Çorabı alır.)* Tıkayacağız elbet... Tutun... *(II.'ye)* Sen tutmuyorsun.

II. KADIN : *(Tutar.)* Tutuyorum ya.

III. KADIN : *(Yattıkları yerden)* Benim elim altta kaldı!

I. KADIN : *(Yatağın altından)* Neden? Benim elim daha yakın deliğe...

II. KADIN : *(Yatağın altından)* Yoo, ama... Beni aptal yerine koyuyorsunuz!

I. KADIN : Hadi... Tıkıyoruz... Hadi... Bir... İki... Üç...

(Bir an. Sonra üçü birden derin birer nefes alarak başlarını yatağın altından çıkarırlar.)

II. KADIN : Neyse, oldu.

I. KADIN : Pek iyi tıkayamadık ama...

III. KADIN : Çorap küçük geldi de ondan...

(Kalkarlar.)

I. KADIN : *(Odada bakınırken birden haykırır.)* Kanaryam yok!

(II. ve III.KADINLAR kafese bakarlar.)

III. KADIN : Gerçek! Kanarya yok... Uçmuş...

II. KADIN : Gitmiş!..

I. KADIN : Nereye gidebilir ama? Kafesin içinden nasıl?..

(Üst üste aksırır.)

III. KADIN : Kocaman çocuklar fare deliğinden çıktılarsa, küçücük bir kanarya hadi hadi...

I. KADIN : En cins kanaryaydı o.

II. KADIN : Allah vere de benim saksıların başına bir iş gelmemiş olsa..

III. KADIN : İyi ki bizim ne kuşumuz var, ne çiçeğimiz... Azıcık aşımız, kaygısız başımız... *(Kürküne sarınır.)*

II. KADIN : Ama senin kürkün var.

III. KADIN : Evet ama, üstümde o. Yüzüklerim de...

II. KADIN : *(Düşünceli)* Öyle... Belki de hepimiz her şeyimizi sakız gibi burnumuzun ucunda taşıyabilmeliyiz...

I. KADIN : Deliği tıkamakta yardım ettiğiniz için teşekkür...

III. KADIN : *(Kurumlu)* Rica ederim. Bir şey değil.

I. KADIN : *(Hüzünlü)* Kanaryam geri gelir mi acaba?

II. KADIN : Bilinmez ki. Kuşu altın kafese koymuşlar...

I. KADIN : Ya çocuklarım?.. *(İçli ağlar.)* Çocuklarım... Besledim, büyüttüm. Bütün kötülüklerden sakındım... *(İç çeker.)* Aklıma gelir miydi, evde kalmış tek delikten çıkacakları...

III. KADIN : Deliği belki de kendileri açtı. Kendi kendilerine çıktılar belki de...

I. KADIN : Çıkmazlar... Niye çıksınlar? Aklı başında koskocaman çocuklar...

(Uğultular yeniden duyulur.)

II. KADIN : Yine başladı işte...

I. KADIN : Oysa deliği tıkamıştık.

III. KADIN : Geldiler mi dersiniz?

II. KADIN : *(Bir çığlık atar.)* Nereye?

I. KADIN : *(Titrer.)* Evlerimiz şey etmeye mi? Yani... Evlerimizde şey etmek mi?.. Yani şey etmeyi mi evlerimizi? *(Aksırır.)* Üstelik içerisi de yalnız kaldı. Biz burdayken doluşuverirlerse?.. *(Kapıya yönelir.)*

III. KADIN : *(Kapıya yönelir.)* O zaman bu küçücük odada tıkılır kalırız.

II. KADIN : *(Koşar, en öne geçer.)* En iyisi salona gidelim yine...

I. KADIN : *(Onu iter, öne geçer.)* Biz koltuklara oturunca onlar oturamazlar.

III. KADIN : *(Ötekileri iter, öne geçer.)* Birbirlerimizden ayrılmadan gidelim.

II. KADIN : *(Koşar, sıkı sıkı III.'ye sarılır.)* Birbirimizden ayrılmak olur mu? Ayrılmayız elbet...

I. KADIN : *(Geriye, odaya bir göz atar. Sızıldanır.)* Hiçbir şeyimi bulamadık. Gözüm arkada kaldı...

(Koridoru birbirlerini ite kaka geçerler. Sol taraf kararır. Konuk odasının sahne ışıkları aydınlanır. Onlar sol kapıdan buraya girerlerken sokak kapısı zili de uzun uzun çalınır.)

II. KADIN : Bittik!..

III. KADIN : *(Geri kaçmak ister.)* Midem bulanıyor, söylemesi ayıp.

I. KADIN : *(Onu tutar, çeker.)* Nedir bu başımıza gelenler?

(Hıçkırık) Kime ne kötülüğümüz var? Kimin neyine karıştık? Kimi...

III. KADIN : Ağlama şimdi! Ağladığın duyulursa korktuğumuzu anlarlar.

II. KADIN : *(Titreyerek)* Korktuğumuzu anlamamalılar...

III. KADIN : Hem niye korkacakmışız? *(Kaçmaya yeltenir.)*

II. KADIN : *(Onu iter. I.'ye)* Bu kapıyı kilitlemiyecek misin? Ara kapıyı?

I. KADIN : *(Aksırığını tutarak)* Kitlemek daha mı iyi?

II. KADIN : *(Titremeye çalışarak)* Elbet daha iyi. Deliği pek iyi tıkayamadık çünkü.

(I. KADIN koridor kapısını acele çeker kilitler.)

II. KADIN : Keşke buna da çift kilit koysaydınız...

(Uğultular iyice artmıştır.)

III. KADIN : Ne dedin? Duymadım?

I. KADIN : *(Yüksek)* Kulağını getir. *(III.'ye fısıldar.)* Çift kilit diyor.

II. KADIN : *(III.'ye)* Öteki kulağını getir. *(III. kulağını uzatır. Beriki fısıldar.)* Biz ara kapılara da çift kilit koydurduk.

(Bir an. Yalnız uğultular.)

I. KADIN : Ne yapsak?

III. KADIN : Koltukları iyice yaklaştıralım birbirine. Sımsıkı oturalım.

II. KADIN : *(I.'ye)* Oturacak mıyız?

I. KADIN : *(II.'ye)* Oturmayacak mıyız?

III. KADIN : Ne yapacağız?

(Koltukları birleştirirler.)

I. KADIN : Halı toplandı! *(Acele halıyı düzeltir.)* Durun... Vazo!.. *(Bir vazoyu alır, kaldırır.)*

(Üçü de yan yana, sımsıkı, ama titreyerek otururlar. Bu andan sonra kapı zili artık düzgün aralıklarla çalı-

nacak ve ardından yine düzgün aralıklarla küt küt küt vurulacaktır.)

I. KADIN : Artık hiç ara vermez oldular.

III. KADIN : Ne dedin? Üf, karnım ağrıyor, söylemesi ayıp.

II. KADIN : *(Sesini yükseltir.)* Koltuğumu biraz daha size yaklaştırmak istiyorum.

III. KADIN : Yaklaştır. Ama gürültü etmeden... Amaan, şişin gözüme batacak...

I. KADIN : *(Sesini yükseltir.)* Ne diyorsunuz? Duyamıyorum...

III. KADIN : Bağırma. Kulağını uzat. *(I.'nin kulağına fısfıs anlaşılmaz bir şeyler söyler.)*

II. KADIN : *(Birden haykırarak yerinden fırlar.)* Ay! Bu ne?

I. KADIN : *(Haykırarak fırlar.)* Boynuma bir şeyler dolanıyor!

II. KADIN : Örümcek!.. Gördünüz mü, örümcek!..
(Ağlayarak bir noktayı gösterir.)

I. KADIN : Nerden çıktı şimdi?

III. KADIN : *(Haykırır.)* Yüzüme bir şey dolanıyor!
(Gıdıklanmış gibi elinde olmayarak güler.)

II. KADIN : Örümcek ağı... Bir şey değil... Ağ... Ağ... *(Hep o noktaya bakarlar.)* Ne büyük örümcek... Ne büyük örümcek...

III. KADIN : Ne çok salgılıyor!.. Ne çok salgılıyor!..

II. KADIN : *(Ağlar.)* Üstümüze geliyor!
(Bir ân nefessiz dururlar. Bu ara sadece kapının düzgün aralıklarla vuruluşu duyulur.)

III. KADIN : Terden sırılsıklam oldum, söylemesi ayıp.

II. KADIN : Bir şey yapın!

I. KADIN : *(Deminden beri titreyerek örümceği kollamaktadır. Birden ayağını uzatır. Yere basar. Sesi titreyerek)* Ko... Korkmayın... Öldürdüm i... işte...

III. KADIN : *(Derin bir soluk alır.)* Sen çok yüreklisin...

I. KADIN : Halım biraz kirlendi ama...

II. KADIN : *(Haykırır.)* Şu ne, şu?

(Üçü de tavana bakarlar.)

III. KADIN : Ayyy... Bu daha büyük!.. Böyle örümcek hiç görmedim...

I. KADIN : Ellerime bir şeyler dolanıyor!

III. KADIN : Ağ işte... Örümcek ağı... Sıyır, sıyır...

II. KADIN : Tanrım! Bu yenisini nasıl öldüreceğiz?

III. KADIN : Tepemizde! Şimdi de tepemizden yağmaya başladılar işte...

I. KADIN : İyi ama, neden?

III. KADIN : Ayy!.. Ensem... Enseme dolanıyor!..

II. KADIN : *(Gözlerini karşı duvara diker.)* Karşıya bakın, karşıya!

I. KADIN : Hiii... Gül gibi evimiz...

III. KADIN : Her yer örümcek ağı!

I. KADIN : Niçin ama? Neden? Onca temizlik, onca titizlik, onca tedbir...

II. KADIN : Şu yüzümdekini çekiverin...

III. KADIN : Benim ellerime dolanıyor hep. Enseme... Elerime... Kürküm... Kürküm...

I. KADIN : *(İnler.)* Bacaklarını sarmış!

(Üçü de bir ağın içindeymişçesine çırpınırlarken kapı tekdüze vurulur.)

III. KADIN : *(Usul)* İstesek de açamayız. *(Yorgun, çöker.)*

II. KADIN : *(Daha usul)* Her yanımızdan sarıldık... Sarıldık... *(Çöker.)*

I. KADIN : *(Çok usul)* Tüm ağın içinde kaldık... *(Bitkin, çöker.)*

III. KADIN : *(Sessiz ağlar.)* Gelmedi kocalarımız...

II. KADIN : *(Daha sessiz ağlar.)* Bizi kurtarmadılar...

I. KADIN : *(Usulca aksırır.)* Tek başımıza koydular...

III. KADIN : *(I.'ye suçlarcasına)* Nerde komşularımız?

II. KADIN : *(I.'ye)* Öldüler mi?

I. KADIN : *(İkisine bomboş bakar.)* Komşular, nerde?

(Dışardan gelen uğultu iyice yükselir.)

II. KADIN : *(İnler.)* Sizi duyamıyorum.

III. KADIN : Göremiyorum sizi...

I. KADIN : Size dokunamıyorum...

(Oldukları yerde ipekböceği gibi bükülüp tortop olurlar.)

II. KADIN : Sarıldık...

III. KADIN : Sarıldık...

I. KADIN : Sarıldık... *(Kapının küt kütlenmesi)* Keşke açabilseydim...

II. KADIN : Keşke çıkabilseydim...

III. KADIN : Dışarda olsaydım keşke...

ÜÇÜ
BİRDEN : *(İncecik, birer böcek sesiyle)* Bir delik gerek... Bir delik gerek... Bir delik gerek...

(Çırpınışları giderek sönerken kapının küt kütlenmesi büyür, büyür.)

Ankara, 1971

ÇIKIŞ

(1 Perde)

KİŞİLER

KIZ
BABA

(Penceresiz, küçük bir oda. Bir kapı. Odanın içi, raflar, duvarlar çeşit çeşit temizlik fırçaları, süpürgeler, böcek öldürücü ilaç kutuları, kavanozlar, sabuntozu kutuları, boy boy ilaç püskürtme araçlarıyla doludur. Duvarlarda reklam kâğıtları, afişler. Küçüklü büyüklü bu ilanların kimi resimli, kimi resimsizdir. Çoğu da böceklerle savaşı gösterir: "Zararlılarla nasıl savaşılır?" "Hamam böceklerini yok etmenin en kolay yolu: İkinci Baskı". "Akrep, böcek, sinek, karafatma ve her tür haşereye karşı: KILL-OFF". "İşte bu bomba!" –Yazının altında püskürtülen bir ilaç resmi– "Kükürt serpin - Rahat edin: ACIMAZ KÜKÜRTLERİ." "On darbede kesin..." –Bu el ilanındaki yazının sonu, duvarda üstüne dayanmış bir el merdiveninden dolayı okunamaz–.

Bir köşede küçük bir musluk, bir başka köşede küçük bir tahta masa.

Masanın başında yaşlı bir adam, BABA, önündeki kocaman bir defterin üstüne eğilmiş hesap yapmaktadır.

Yirmi, yirmi beş yaşlarında, sıska-sarı KIZ, başında bir tik, kocaman bir taşbebeği ayaklarının üstünde durdurmaya çalışır. Taşbebeğin bir gözünde kırmızı, öteki gözünde yeşil ışık cılız bir şekilde yanar-söner, yanar-söner.)

KIZ : Dursana ayaklarının üstünde çocuk! Dursana bir kez...

BABA : *(Hesap yaparak)* Beş kutu sabuntozu... İki kilo kükürt... Üç kilo asitborik... Dört kutu DDT. İki Kill-off... Elli santim dantel... *(Başını kaldırır.)* Bu ne?

KIZ : *(Çekinerek)* Bebeğin kilotu için, baba...

BABA : *(Homurdanır.)* Hep bebek, hep bebek!.. Gelen satıcıda ne görsen alıyorsun. Ne satsa alıyorsun...

KIZ : Ne satıyor ki, böceklere ilaçtan gayrı? Süpürge ve fırçadan gayrı?..

BABA : *(Daha kuşkulu.)* Dantel almışsın işte. Satmıyor da nerden aldın?

KIZ : *(Ürkek)* Elli santim...

BABA : *(Kuşkulu)* Benden habersiz dışarı mı çıktın yoksa?

KIZ : Çıkamayacağımı biliyorsun... İstesem de...

BABA : *(Bir ân kızının yüzüne bakar. Kuşkusu yavaş yavaş dağılır gibi olur. Yeniden deftere döner, yazar.)* Elli santim dantel... Bebeğin kilotu için. *(Belli belirsiz gülümser.)* Güzel oldu mu bari?

KIZ : *(Taşbebeğe döner.)* Dur bakayım!.. Hadi dur şöyle...

BABA : *(Başını kaldırır.)* Söylesene...

KIZ : Neyi?

BABA : Güzel oldu mu bari?

KIZ : Ne?

BABA : Bebeğin kilotu işte...

KIZ : *(Bebeği yeniden ayakları üstünde tutup eteğini kaldırmak isterken hemen bırakır. Gerideki duvarın dibine koşar. Bebek düşer. KIZ bir ilaç püskürtücü alır, duvarın dibine sıkar.)* Üç tane!.. Tam üç tane öldürdüm!..

BABA : *(Yumruğunu usulca masaya vurur.)* Yine fısfısı kullandın! Fısfıslar çok pahalı... Ayağınla ezemez misin sanki? Arada bir de ayağınla eziversen ne olur?..

KIZ : *(Çekingen)* Terliğim kirleniyor.

BABA : Çok mızmızsın! Fazla titiz...

(KIZ bir faraşla süpürge alır. Duvarın dibini süpürür. Faraşı bir köşede duran tenekeye boşaltır. Tenekenin ağzını sıkıca kapatır. Ellerine bakar.)

Çok titizsin, çook... Böceklere ilaç yetmiyormuş gibi, geri kalan paramın hepsini de temizlik şeylerine veriyorsun...

KIZ : *(Gider. Köşedeki muslukta ellerini sabunlarken)* Hamamböcekleri... Böcekler her gün biraz daha artıyor da ondan.

BABA : Ne sabunluyorsun ellerini?

KIZ : Kirlenmişti...

BABA : Kirlenmemişti! Böcekleri tutmadın ki... Süpürgeyi tuttun.

KIZ : *(Kuruladıktan sonra yeniden ellerine bakarak)* Biliyorsun baba, hep böceklere dokunmuşum gibi oluyorum. Öyle çoklar ki, hep sanki ellerim...

(Elini koklar. Gider, babasının yeniden hesap defterine bakmasından yararlanarak ellerine gizlice biraz kolonya döker.)

BABA : *(Acele başını kaldırır.)* Neden kolonya döktün?

KIZ : *(Ellerini arkasına gizler.)* Dökmedim...

BABA : Döktün, döktün... Kokusunu duydum. *(Hesap defterine eğilir. Başını ellerinin arasına alır. Ağlamaklı bir sesle)*

Batıracaksın beni... Büsbütün batıracaksın... *(Hastalanmış gibi inleyerek)* Büsbütün, büsbütün...

KIZ : *(Babasının yanına gider. Çekinerek)* Ağlama baba... Ağlama... *(Kendisi de usulca ağlamaya başlar.)* Birazcık kolonya... Topu topu iki damla kolonya... Kolonya şişesinin üstünde "Bahar Dalı" yazıyor. Bahar dalı!.. Bu denli çirkin mi kokar bir bahar dalı? Bu denli yalandan? *(Daha içli ağlar.)* Kızların bahar mevsimi... Kızlar... Babalarıyla, baharlarda... *(Hıçkırık* Böceklerle...

BABA : *(Başını kaldırır. Gülmeye çalışarak)* Niye ağlıyorsun sanki? Hı? Niye? Seni gidi seniii... *(Onu gıdıklar.)* Niye? Niye, ha? Niye?

KIZ : *(Gıdıklanmış olduğu için güler.)* Hiiç... *(Kaçar. Bebeğin yanına gider. Onu yeniden ayakta durdurmaya çalışır.)* Tay tay tay tay... *(Bebek düşer.)* Durmuyor. Hiç durmuyor. Hep yıkılı yıkılıveriyor...

BABA : *(Yerinden fırlar. Soldaki duvarda bir noktaya dikkatle bakarak yaklaşır. Ayağından hemen ayakkabısını çıkarır; duvara vurur.)* Kaçtı... Nereye kaçtı? *(Bakınır.)*

KIZ : *(Babasının yanına gider. Onunla birlikte aranır.)* Kaçmış... İyi ki kaçmış! Duvarda ezmeni istemiyorum. Duvarlar

kirleniyor. İlanlarla kapatıyorum ama, ne olsa altları kirli... Altlarının kirli olduğunu biliyorum...

BABA : *(Aranmayı sürdürür.)* Allah kahretsin! Şöyle gidiyorken gidiyorken, birdenbire böyle gidiveriyorlar. Şaşırtıyorlar insanı.

KIZ : Evet. Şaşırtıyorlar. Şaşırtmasalar kolay olurdu yine de.

BABA : *(Masaya dönerken)* Sen bekle orda. Bekle. Şimdi bir delikten çıkar o.

KIZ : *(Yere eğilir.)* Yavrular! Bir yığın yavru... Sürüyle... Aramak gerekmez. Sürüyle... *(Ayağıyla yere basar. İğrenerek)* Battı işte. Her şey battı yine. Terliklerim de, yer de...

BABA : Dur. Konuşturma beni. Şu hesabı toplayıvereyim.

(KIZ böcekleri ezdiği terliği ayağından çıkarır. Tek terlikle hoplaya hoplaya musluğun başına gider. Bir kovaya su doldurur. İçine sabun tozu döker. İyice köpürtür. İki ayrı bez alır. Böcekleri ezdiği yere gelir. Önce bezin birini kovaya daldırır, sıkar. Çıkarttığı terliğinin altını ova ova siler. Terliği giyer. Yeniden musluğa gider. Elerini sabınlar. Kolonya döker. BABA koklar. Sinirli sinirli başını sallar. KIZ yeniden kovanın başına gelir. Öteki bezi kovaya daldırır. Sıkar. Ova ova yeri siler. Bunları yaparken yüzünde hep bir iğrenme vardır. Bezleri elinin ucuyla tutar. Kovayı öteki eline alır; kapıya yönelir. Eşikte durur.)

KIZ : Biraz uzağa gidebilsem... Eşikten biraz daha öteye...

BABA : *(Birden başını kaldırır. Kuşkulu ve telaşlı)* Nereye gidiyorsun?

KIZ : *(İrkilir.)* Dışarı çıkmayacağım...

BABA : Çıkacaktın...

KIZ : Eşikten dökeceğim... Her zamanki gibi... Eşikten...

BABA : *(Yerinden fırlar, KIZ'ın yanına gelir.)* Beni atlatacaksın değil mi? Atlatıp kaçacaksın?

KIZ : *(İlk kez hafifçe öfkeli, kapıyı iter, açar. Dışarısı zifiri karanlıktır.)* Eşikten dökeceğim, dedim. Eşikte durup dışarı dökeceğim...

BABA : *(Dışarısını gösterir.)* Bak, nasıl karanlık. Çıkma sakın... Çok karanlık...

KIZ : *(Korkuyla dışarı bakar.)* Evet çok karanlık. Kapkaranlık. *(Ürküntüyle acele kovayı eşikten dışarı boşaltır. Musluğa doğru yürür.)* Ne pislik Tanrım! Ne pislik! *(BABA acele kapıyı kapar. Ama önünden ayrılmaz.)* Bir çukur açmalıyız. Kirli suları o çukura dökmeliyiz. Aydınlık bir köşede bir çukur...

BABA : *(Kuşkuyla ona bakar.)* Musluğa dökebilirsin. Dışarı çıkmak gerekmez. Musluk çukuru var ya işte... *(Kapının iyice kapalı olup olmadığına baktıktan sonra yeniden masanın başına döner.)*

KIZ : *(Kovayı muslukta çalkalarken)* Burası pisleniyor. Çok pisleniyor da sonra, yüzümü yıkarken burnuma hep ölü böcek kokusu geliyor.

BABA : Alışmışsın... İnsan her şeye alışır.

KIZ : *(Bir ân durur, düşünür.)* Çocuk değilim... Hatta yaşlandım. Yine de alışamadım işte. *(Kapıya gizlice bir göz atar.)* Hiç alışamadım... *(Babasına)* Neden alışamıyorum dersin baba?

BABA : *(Hesap yaparak)* Eksik çıkıyor... Hep eksik çıkıyor. Bir kilo kükürt... Evde yakmak için. Bir başka kilo kükürt... Duvarların dibine serpmek için... Kükürt tozunun kilosu... *(Başını kaldırır. Bir şey ansımış gibi)* Neden kükürt alıyoruz biz? Kükürt yılanları kaçırmak içinmiş.

KIZ : *(Kovayı yıkadıktan sonra ellerini sabunlarken)* Kükürt yakmak hamamböceklerini de kaçırırmış ya? Satıcı öyle demedi mi? *(Ellerini koklar.)* Ayrıca, bazen böceklerin olduğu yere yılanlar da sokulurmuş. Satıcı dedi ki...

BABA : Bizi kandırıyor satıcı. Gözümüzü korkutup her ilacını bol bulamaç satıyor.

KIZ : Ama hiç değil yılanları kaçırmak gerek. Ya bir de yılanlar...

BABA : *(Düşünceli, keser.)* Bence her şeyden önce böcekleri tüketmeye çalışmalı. Böcekler tükenirse yılanlar da...

KIZ : *(Bezgin)* Zaten başka ne yapıyoruz ki baba? Kendimi bildim bileli şu evde sadece biz... *(Birden bir su borusunun üstüne atlar.)* İşte! İki tane birden! *(Terliğini çıkarır, vurup vurmama arasında bocalarken)* Kaçtı... İkisi de... Hangi deliğe girdiler acaba? *(Raftan bir tüp alırken)* Bir çıkabilseydik şurdan...

BABA : Yine fısfısa sarılıyor! Kaç kez söyledim; çok darda kalmadıkça fısfısı kullanma. Filit makinesini kullan. Bırak onu. Bırak da deliğe filit sık. Hadi.

KIZ : *(Somurtkan, filit makinesini alır. Bir deliğe pompalarken)* Çok pis kokuyor bu ilaç. Dayanılmaz derecede pis kokuyor.

BABA : Durmadan yakınıyorsun... Her şeyden yakınıyorsun... Bıktım... *(KIZ, musluğa gider, öğürür.)* Sen yokken ben hiç farkında bile değildim bu... *(Birden KIZ'ın öğürmekte olduğunu görür. Telaşla yerinden kalkar, onun yanına gider.)* Hasta mısın yoksa?

KIZ : Midem bulanıyor.

BABA : Sakın şey olmuş olma? *(KIZ doğrulur, gözlerinde sorguyla ona bakar.)* Yani şey... Çocuk?

KIZ : *(Şaşkın)* Nasıl? *(Umutsuz)* Hem kimden?.. *(Ağlar.)* Olsa olsa hamamböceklerinden... Ben ne doğurabilirim ki? Doğursam doğursam bir düzine böcek...

BABA : *(Kızını tutar, bir iskemleye otururken)* Ne komiksin. Çok komiksin. *(KIZ ağlar.)* Seni şakacı senii!.. Ağlar gibi yapıyorsun ama, bir yandan da gülüyorsun. Gülüyorsun değil mi? Gül, gül ya...Hadi ama... Gülmüyor musun? Bak sana ne anlatacağım. Çok güzel bir öykü anlatacağım sana... Şimdiye değin hiç anlatmadığım güpgüzel bir öykü... Bayılacaksın. "Aman babaaa, bu ne güzel öykü böyle..." diyeceksin. Dinle hele. Ağlama da dinle. Ağlama... Ağlamazsan anlatırım. Ağlarsan anlatmam. Bak nasıl seveceksin. Masal değil hem... Olmuş bir şey... *(Beceriksizce anlatır:)* Bir zamanlar... Yani zamanın birinde işte... Bir zamanlar şey olmuş. Çok yoksul bir adam şey etmiş... Çok zengin bir adamı tanımış. Çok

zengin olan bu adam var ya, çok zengin olan o adam çok ıssız bir yerde otururken... Yani çok ıssız bir yerde otururmuş ama, her hafta ilçeye gidermiş. İlçeye evet. İlçeye gidip bütün ürünlerini sattıktan sonra, kesesini para ile doldurup şeye dönermiş. Evine. Evine dönerken, o çok zengin adam var ya, işte o çok zengin adam evine dönerken, pek de ıssız yerlerden geçmek zorundaymış. Evi öyle bir yerdeymiş çünkü. Söyledim ya. Çok yoksul bir adam var, demiştim hani? İşte o çok yoksul adam da bir gün, yani her şeyin, açlığın falan canına tak ettiği bir akşamüstü...

KIZ : *(Hıçkırarak keser.)* Nesi güzel bu öykünün? Çok çirkin bir öykü...

BABA : *(KIZ'ın yanına diz çöker. Ellerini ellerine alır.)* Sevmedin demek? Sonu güzeldir ama. Sonunu dinle, bak nasıl seveceksin.

KIZ : *(Hıçkırır.)* İstemiyorum.

BABA : İstemiyorsun ha? Bence dinleseydin iyi olurdu. Neyse... Allahtan başka bir öykü daha biliyorum. Bu ötekinden daha güzel. Ağlama ama... Ağlamazsan onu anlatırım... "Ağlamam" desene. *(KIZ hıçkırır.)* Neyse, ben yine anlatayım anlatayım da, ağlayabilirsen ağla o zaman. Öyle güzel bir öykü ki bu... Aman, amaan... Ben ömrümde böyle güzel öykü duymadım canım! Dinle bak... *(Yine beceriksiz anlatmaya başlar:)* Yaşlı bir kadın var. Bu yaşlı kadın bir gün suya bakıp bakıp... Evinin önünden bir dere akıyormuş da, işte o dereye bakıp bakıp demiş ki... Nasıl bu kadar çabuk yaşlanmış ve çirkinleşmiş olduğunu düşünmüş...

KIZ : *(Büsbütün hıçkırır.)* Hüzünlü... Bu çok hüzünlü bir öykü, baba...

BABA : İnan ki değil. Sonunu dinle bak. Gülmekten kırılacaksın... Öyle güleceksin ki... Bu yaşlı ve çirkin kadın suya bakıp bakıp düşündükçe, günlerden bir gün şey aklına gelivermiş. *(Zorla gülerek)* Ne aklına gelmiş, biliyor musun? Gençliğinin en güzel günleri bir erkeğe şey et-

tiği, yani âşık oluverdiği günlermiş. Bu gelmiş aklına işte. Bakmış ki uzun sürelerdir hiç âşık olduğu yok, hiçbir erkekle ilgilenmiyor, onun için de...

KIZ : Hiçbir erkek onunla ilgilenmiyor da ondan...

BABA : Sen öyle san. Bu kadın yaşlı ve çirkindi, ama herkese güzel gelecek bir şeyi vardı: Zengindi...

KIZ : Biz üstelik zengin de değiliz... *(Birden ayağa kalkar.)* Evimizi dolduran hamamböceklerinden gayri hiçbir şeyimiz yok. Bir türlü baş edemediğimiz böceklerimizden gayrı hiç...

BABA : Ben varım ya?.. Senin için ben, benim içinde sen... Biz varız ya? Oysa o kadın yapayalnızmış... Sürülerinin çobanından başka kimse onunla konuşmazmış. Bir uşakla bir baba aynı şey mi üstelik? Ya da bir hanımla bir yavru? Onlar hanımla uşak, bizse babayla kız. Dedim ya, bir tek çoban konuşurmuş o kadınla. Çobansa salağın biriymiş. Akşam olup sürüyü ağıla soktu mu bu çoban... Çünkü çoban da kimsiz kimsesizmiş. Çobanlar hep kimsiz kimsesiz olur ya? İşte bu çoban alacakaranlıkta bir ağacın dibine oturur...

KIZ : İçimi karartıyorsun baba!..

BABA : *(Küskün, yerinden kalkar.)* Anlatmıyayım mı?

KIZ : Anlatma.

BABA : Ağlamıyacaksın öyleyse?

KIZ : *(Bağırır.)* Her yanım pislik içinde! Baş edemediğim bir pislik!..

BABA : *(Sabrı tükenmiştir. O da bağırır.)* Ne sinir kızsın be! Mızmız! Mızmızın birisin işte! Bıktım!.. Bıktım! Hesaplarımı bile yaptırmıyorsun... Hesap yapabilmek için insanın başı dinç olmalı önce...

KIZ : *(Alttan alarak yakınır.)* Gövdem yapış yapış... Dokun bak, nasıl yapış yapış...

BABA : Huysuz sen de! Ne varmış yapış yapış olacak? Böceklerle savaşıyoruz, hepsi bu. Böceklerle savaşan bir sen misin bakalım?

KIZ : *(Mırıldanır.)* Hep bu odada...

BABA : Ya koskoca bir orduyla savaşsan ne olacak? Ha? Sorarım sana? Savaş alanlarında... Erkekler gibi... Başka kadınlar, kızlar... Neler... Bomba yağmuru... İnsan kanı... Kan ya. Ha? İnsan kanına bulanmış değilsin ya. Topu topu hamamböceği hepsi. Buna bile mızgırdanıyorsun. Durmadan ilaç alıyorum... Durmadan... Daha ne istiyorsun, domuzun kızı?

KIZ : *(Bebekle oynamaktadır. Ürkek, onunla konuşur.)* Seni azat edeceğim. İnan olsun edeceğim. Gözlerinde aynı renk ışıklar yansın... Işıklar yandığı zaman... Aynı doğruyu... Kendi doğrunu... Kendi doğrunu... Doğru... Böcekler... Siz... *(Düşünce zinciri çoktan kopmuş gibidir.)* Gözlerinde aynı renk ışıklar yandığı zaman... Azat... Kendi doğrun... Nedir kusurum? Suçum? Doğdum ve... *(Aklını yeniden toplar.)* Bebek... Sen korkmazsın... Ürkmezsin... Evin dışında hiçbir şeyden.. Korkmak... *(Birden haykırır.)* Boğuluyorum! *(Kapıya atılır.)*

BABA : *(Peşinden gider.)* Gitme! Çıkmak istiyorsan ben çıkarırım seni. Elinden tutar parka götürürüm. Park ya. Kuğular... İstersen eğer, birlikte, ikimiz...

KIZ : Bunaksın sen! Bunak ve bencil... İkimizmiş...

BABA : Yeni ilaçlar alırız...

KIZ : Bu duvarlar başına yıkılsın!

(BABA'yı iter. Kapıyı ardına dek açar. Kapının ötesi yine zifiri karanlıktır. İçeriye fırtına dolar.)

BABA : *(Yakarır.)* Daha etkili ilaçlar... Bak göreceksin, nasıl... Dur, çıkma... *(KIZ, karanlık ve fırtına karşısında irkilir. Bir adım geri çekilir.)* İlle çıkmak istiyorsan daha güneşli bir günde, daha aydınlık bir günde birlikte çıkarız. Bak ne karanlık... Nasıl fırtına var dışarda... *(Yüzünde kurnaz bir anlam belirir.)* İlk adımda seni yere çalacak bir fırtına... Korkunç bir fırtına... *(KIZ'ın gitgide daha ürkekleşmesinden yararlanarak kapıyı usul usul kapatırken.)* Güneşli bir gün çıkarsın... Parklarda yürürsün... Su kıyılarında... Bahar dalları açmış olur... Papatyalar toplarsın...

KIZ : *(Mırıldanır.)* Bekle dur... Bekle dur... Herkes bekliyor anlaşılan... Herkes, hiç çıkmaksızın dışarılara...

BABA : *(Bir şeyi anlamasından korkarak.)* Daha etkili ilaçlar alırım... Bütün böcekleri kökünden kazıyacak ilaçlar... *(KIZ'ı elinden tutar. İlaç reklamlarının önüne sürükler.)* Neler var, neler. Daha etkili çareler... İstersen bundan alırız. Bu en yenisi. En iyisi olduğu söyleniyor. Satıcı, bunun en kesin yol olduğunu söylemedi mi? Bakkala çıkarız. Ordan parka... Bak, bu ilaç da hepsinin kökünü kazırmış. Belki çok pahalıdır, ama ne çıkar? Kökünü kazıyacaksa bütün paramı verir alırız. Verebileceğim her şeyi. Kökü kazınacaksa öderiz, öderiz...

KIZ : *(Bitkin, durur. Güçsüz)* Sen hiçbir şeyi ödemezsin... Ödemezsin...

BABA : Bundan öncekilere ödemedim mi? Bebeğin kilotuna danteli bile ödemedim mi? *(KIZ başını eğer, suskun durur.)* Eve iyi bakamadım, biliyorum. Böcekler o yüzden... Zamanında iyi savaşmadım... Sana iyi bir yuva kuramadım... Biliyorum. Ne var ki, yalnızdım. Yalnız olunca başa çıkılmıyor. Çıkılmıyor. Anan ve başkaları, hepimiz birlikte, iyice savaşsaydık... Zamanında, şöyle temelden tutsaydık işi... Bütün ev halkı, erken erken çekip gitti... Anan başta... Yalnız olunca, ödesen de... yalnızken...

KIZ : *(Keser.)* Boşuna çene çalıyorsun, baba... Boşuna... *(Bağırır.)* Benim ödeyecek hiçbir şeyim yok! Ne ödeyecek bir şeyim, ne de ödenecek bir şeyim! Neyin karşılığını ödeyeceğim ben? Neyi ödüyorum? Ve neyle? Niçin? Neyi neyle ödüyorum?..

BABA : Ödüyor musun? *(Hesaplarının başına gider.)* Bak, iki kutu Kill-off... Kaça? Sen mi ödedin bunu?

KIZ : Ben mi böcekledim evi?

BABA : Ama ben böceklerle olup gidiyordum. Sen mızgırdanmasan yine de olup giderim... Şuna bak. Sekiz tüp fare zehiri...

KIZ : Fare zehirini ben istemedim. Hayır. Hiçbirini ben istemedim. İstemedim! Ben... Bilmiyorum ki... Böceksiz bir evde doğmuş olabilirdim... Duvarları sütbeyaz, pencereleri aydınlık... Kapısı güneşli, güneşli, güneşli...

BABA : *(Mırıldanır.)* Kimileri böceklere hiç aldırmıyorlar. Kimileri hiç görmüyor. Görme. Görmedin mi yok demektir.

KIZ : Zırvalama yine!

BABA : *(Küs)* Terbiyesiz.

KIZ : Sırtımda sen varsın. Ondan bu denli zayıfım... Anlıyor musun? Ondan bu denli güçsüz... Kocamış, ağır gövden...

BABA : *(Ağlar.)* Boyun devrilsin e mi?

KIZ : Ağlama...

BABA : *(Ağlar.)* Bir babaya söylenecek sözler mi bunlar?.. *(Sızıldanır.)* Benim gibi iyi... Benim gibi koruyucu...

KIZ : *(Birden koşar. Bebeği alır. Bağrına bastırır.)* Bebeğim... Bebeğim... Bebeğim...

BABA : *(Yan gözle bakar. Öç almak istercesine.)* Bebeğin saçına böcekler dolmuş!

KIZ : *(Bebeği birden yere fırlatır.)* Hani? *(Koşar. Raftan püskürtmeli bir ilaç alır. Olancasını bebeğin üstüne sıkar. Sonra yorgun çöker.)* Neden ama?

BABA : *(Öç alır gibi.)* Duvarlara bak.

KIZ : *(Artık aldırmaz.)* O kadar çok böcek... O kadar çok da zehirli ilaç. Bir bebek nasıl dayansın? Nasıl dayanabilirdi bir bebek buna?

(Yerde yatan ve artık gözlerinde kırmızı, yeşil ışık yanmayan bebeğe bakar.)

BABA : *(KIZ'ın yanına gelir. O da bebeğe bakar. Korkuyla)* Nesi var?

KIZ : Hiçbir şeyi yok artık. Ne yeşil, ne kırmızı...

BABA : Söndü mü?

KIZ : *(Bağırır.)* Adını koysana şunun! Kaçamak yapmadan, bir kez, bir kezcik dosdoğru adını koy!

BABA : Söndü mü?

KIZ : Öldü, baba! Öldü!

BABA : Saçmalama. Bebek canlı değildi ki. Pili tükendi. Söndü.

KIZ : *(Usulca kalkar, gider, duvara asılı tavan süpürgesini getirir. Yeri, yerle birlik bebeği süpürür.)* Leş... Leşler... Ne çok leş...

BABA : *(Atılır. Kızının elinden süpürgeyi almaya çalışırken.)* Dur. Bebeği süpürme. Bebek onarılır. Yeni pil takarım. Onarırım. Yeniden yanar o. Yeniden başlar...

KIZ : Bırak... Oynayamıyacaksın artık. Hiç oynayamıyacaksın...

BABA : Ben oynamıyacağım ki... Senin eline vereceğim onarıp. Sen oynayacaksın yine...

KIZ : *(Süpürgeyi BABA'ya sallar.)* Bırak, dedim. Bir gözü yanarken bir gözü sönen bebek istemiyorum ben. İki gözü bir ve iki gözünde birden aynı ışık olan bir bebek istiyorum...

BABA : *(Bebeği süpürgenin ucundan kurtarmak için KIZ'la itişir.)* Yeni bir bebekmiş!.. Dile kolay. Yeni bir bebek için çok para gerek. Çok borçlanmak. Yeniden borçlanmak... Çok borç, anlıyor musun? Ödeyemiyeceğim kadar...

KIZ : *(Bağırır.)* Ya hep, ya hiç! Hep, ya da hiç... *(Bebeği süpürür.)*

BABA : *(Yorgun oturur. Bebeğin süpürülüşünü ağlayarak seyreder.)* Süpürmek gerekmezdi. Bir köşede bırakabilirdin...

KIZ : *(Hırsla bebeği süpürürken)* Elimden gelse kendimi de süpüreceğim. *(BABA irkilir. İlk kez kızına dikkatle bakar. KIZ bir süpürge darbesiyle bebeği odadaki bir yer deliğinden aşağı atar.)* Süpürüp kapı dışarı edeceğim kendimi. *(Kanter içinde, süpürgeyi babasının eline tutuşturmaya çalışır.)* Beni süpür baba! Yalvarırım süpür beni... Süpür... *(Yere, Babasının ayakları dibine oturur. Tortop olur.)* Hadi... Süpür beni... Hadi...

BABA : *(Kızının saçlarını okşar.)* Sen bir böcek değilsin ki... Ne de bir bebek...

KIZ : Ya neyim? Neyim ben? Söyler misin?

BABA : Benim kızım. Karımdan doğan kızım.

KIZ : Baba... Yüklenme sırtıma yine... Bütün ağırlığınla... Yüklenme... *(Süpürgeyi verir.)* Hadi, süpür beni...

BABA : Biliyorum... Seni yeterince koruyamadım... Yeterince de güçlü kılmadım. Belki de bu ev... Annen. Bu ev. Ben... Sen... *(Doğrulur.)* Suç yalnız evde mi dersin? Bir ev suçlu olabilir mi?

KIZ : Hep bunu sorarsın. Evde değilse kimde? Evlerde değilse... *(Aydınlanır.)* Hem burası bir ev değil... İn, in... Bir in...

BABA : *(Yenik)* Burda yaşamak zorunda olduğumuza göre, yine de böceklerle baş etmek gerek.

KIZ : *(BABA'dan uzaklaşır.)* Ben burada yaşamak zorunda değilim. *(Kapıya yönelir.)*

BABA : *(Soğukkanlı)* Nereye gidebilirsin ki?

KIZ : *(Şaşkın, durur.)* İlk kez soruyorsun bunu.

BABA : Kendim gitmeyi hiç düşünmedim. Seninse hep gitmenden korktuğum için nereye gidebileceğini düşünemedim.

KIZ : Sormamalıydın. *(Yıkkın)* Bunu düşünmeden önce hep gidebileceğimi sanıyordum. Şu kapının dışına tek başıma çıkabileceğimi... Dışarı çıkabilmişlerle buluşabileceğimi... Şimdi ise... *(Mekanik bir hareketle terliğini çıkarır. Duvara vurur.)* Üçünü birden ezdim. *(Terliğini giyer, aldırmadan yürür.)* Ölülerin pisliği dirilerinkinden çok olmasa gerek. *(Yerde bir şey ezer.)* İşte. Her şeye alışılıyor. Önümüzde yapacak bir şey... Bilinen bir şey hiç değil... *(Ezer.)* Alışmak istemiyorum, baba!

BABA : *(Orda burda gezindiğini sandığımız böcekleri şimdi hiç iğrenmeksizin ezen kızına bir süre baktıktan sonra yürür, kapıyı ardına dek açar. Dışarısı yine zifiri karanlık görünür.)* İşte. Dışarısı günlük güneşlik.

KIZ : *(Acele döner. Umutla dışarı bakar. Karanlığı görür.)* Yalan söylüyorsun. Karanlık...

BABA : Pırıl pırıl bir güneş...

KIZ : *(Anlamıştır. Sanki vazgeçmesini diler.)* Fırtına yok mu?

BABA : Yok. Güneşli bir bahar havası.

KIZ : Yine de fırtına kopabilir ama. Öyle demez miydin? "Dışarısını hep günlük güneşlik sanma sen. Her ân fırtına kopabilir" demez miydin?

BABA : Ama şimdi günlük güneşlik... *(Gergin bir an)* Çık istersen.

KIZ : *(Ürkek, kapıya yaklaşır.)* Çıkayım mı?

BABA : İstiyorsan...

KIZ : Fakat... Geri dönmeyebilirim... Geri dönmememden korkmuyor musun?

BABA : *(Usulca güler.)* Korkmaz olur muyum? *(Usulca)* Kendi sonum.

KIZ : Dışarda... Başka yerlerde hiç böcek olmadığından emin misin?

BABA : Değilim.

KIZ : Yine de bırakıyorsun, gideyim?

BABA : *(Dışarı, karanlıklara bakar.)* Bildiğim bütün masallarım, bütün öykülerim tükendi.

KIZ : *(İnatla)* Bırakıyorsun gideyim?

BABA : Bırakıyorum... Gidesin...

KIZ : Neden ama?

BABA : Söyledim ya. Söylemedim mi? Bütün masallarımı anlatmadım mı?

KIZ : *(Ürkek, eşikten adımını atar. Durur.)* Ardımdan bağırmayacaksın ama?

BABA : Duymazsın...

KIZ : *(Geri döner.)* Ardımdan ağlamayacağını bilsem...

BABA : *(Kızını usulca dışarı iter.)* Ağlamam...

KIZ : *(Ürperir.)* Korkuyorum.

BABA : Korkma...

KIZ : Bu dört duvarın dışında, sensiz, korkmamı öğretmiştin bana... *(Dışarı doğru bir adım daha atar.)* Yine de, çıkıyorsam, sen istediğin içindir... Sen istedin. Zorladın...

BABA : Az önce bebekle konuşuyordun. Her bebeğin bir kendi doğrusu... Öyle mi, değil mi? "Bebek, inan olsun seni azat edeceğim"...

KIZ : Sen zorladın...

BABA : Belki de böcekler... *(Bir ân)* Her bebeğin bir kendi doğrusu...

KIZ : Ürküyorum.

BABA : *(Süpürgeyi kapar, üstüne yürür.)* Git hadi! Yoksa üstüne bütün ilaçları boşaltacağım!

KIZ : Boşalt... Ve süpür beni...

BABA : Ölünü süpüreceğime dirini süpürürüm daha iyi.

KIZ : *(Dışarda, hâlâ tersini dilercesine)* Ardımdan gelip geri getirmeyeceksin beni, değil mi?

BABA : Nasıl da korkaksın. Ama bu denli korkak olman senin suçun değil... Hiç değil... *(Kapıyı kapar. Sürgüler. Dırır.)*

KIZ : *(Dışardan)* Baba!.. Baba!..Yalnız kalacaksın... Yalnız kalmanı istemiyorum baba... Hiç istemiyorum... Böceklerinle uğraşmak... Pislenmek... Borç... *(Bir an. Sesi daha uzaktan gelir.)* Baba! Nereye gideyim söylesene? Nereye gideceğimi bilmiyorum. Ne yapmam gerektiğini söyle bana... *(Sesi daha uzaktan gelir.)* Baba! Baba! Ardımdan ağlamadığını bilmek istiyorum! Üstüme yüklenme... Yüklenme... Yüklenirsen nasıl?.. *(Sesi daha uzaktan gelir.)* Ne yapacağımı hiç bilmiyorum...

BABA : *(Çok alçak sesle)* Uç... Uç... Uç...

KIZ : *(Sesi daha uzaktan gelir.)* Baba!.. Önümü göremiyorum... Önümü göremiyorum...

BABA : *(Alçak sesle)* Sürdüremiyecek... *(Bunu dilercesine kıvançlı)* Sürdüremiyecek...

KIZ : *(Sesi iyice uzaktan)* O denli karanlık değil... Önümü gö-

rebiliyorum... Bastığım yeri seçiyorum şimdi... *(Bir ân)* Baba... Duyuyor musun beni?.. *(Sesi daha şen)* Baba... Çok yalnız mısın? Yalnız olduğunu bilmek istemiyorum... *(Güler.)* Hiç boşuna ağlama baba... Hiç boşuna ağlama... Oradasın... Unutmam... *(Sesi yankılanır.)* Baba!.. *(Bir ân)* Günaydın çocuklar... Günaydın... Günaydın... Günaydın...

(BABA, elinde süpürgeyle gider, bütün böcek öldürücü ilaçları alır. Sırayla üstüne döker, sıkar. Elinde tavan süpürgesiyle yere kıvrılıp kendi kendisini süpürmeye çalışırken...)

Ankara, 1970

BİR KAHRAMANIN ÖLÜMÜ

(1 Perde)

KİŞİLER

I. ERKEK
II. ERKEK

(Bir oda. Odanın üç duvarı da kitaplar, seçme tablolar, kazanılmış ödüllerle doludur.

Bir köşede plak dolabı. Bir başka köşede içki dolabı. Üstünde içki şişeleri, kadehler.

Bir yazı masası. Telefon. Bütün bunların arasında kentin ışıklarını tepeden gören camlı bir kapı. Balkona açılır. Bir başka kapı. İki koltuk. Sedir, üzerinde bir yığın giyim eşyası.

Gece. Odada birbirinin benzeri, eşgiyimli iki erkek. Erkekler kırk yaşlarında.

I. Erkek odanın ortasında, ayakta durmaktadır. II. Erkek yerde, ötekinin ayaklarının dibinde sırtüstü, ölü gibi yatmaktadır.)

I. ERKEK : *(Eğilir. Yerde yatana tedirgin bakar. Eliyle dokunur. Artık ölmüş olduğuna inanarak doğrulur. İçini çeker. Vurgulayarak)* "Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir..." *(Bir an. Daha vurgulayarak)* "Ölmek değil ömrümüzün en müşkül işi... Ölmek odur ki..."

II. ERKEK : *(Doğrulur, oturur.)* Bir kadeh içki versene...

I. ERKEK : *(Pek de şaşırmaz. Sadece umutsuzdur. İçki dolabının yanına gider. İki kadehe içki koyarken)* Yine olmadı ha?

II. ERKEK : *(Ayağa kalkar. Üstünün tozunu silkeler.)* Bir daha böyle, ütülü pantolonla denemeye kalkma. Rahat etmiyorum.

I. ERKEK : *(İçki kadehlerinden birini uzatır.)* Pijamayla denemedik mi? Yine olmadı.

II. ERKEK : *(Pencerenin önüne gider.)* Pijamayla hiç olmazdı. Dedim ya; bir kahraman üstünde pijamayla ölmez.

I. ERKEK : Hadi canım! Özür arama!..

II. ERKEK : Bu sabah, şafakla şu pencerenin önüne çıkılacak. Elde de bir bıçak olacak...

I. ERKEK : *(Dinlenmek istemez. Hemen keser.)* Suç yalnız pantolonda mıydı bu kez?

II. ERKEK : *(Hep dışarı bakarak)* Hiçbir şey kurallarına uygun değildi ki. Elde bir bıçak olacak. Şuraya çıkacak. Aşağıda halk. Görmeleri gerek. Ölümün, gözlerinin önünde olması gerek... Bir kez bu, kaçınılmaz bir biçimde gerekli, değil mi? Ondan sonra bıçak bir vuruşta...

I. ERKEK : *(İçkisini bir dikişte içer.)* Anladık, anladık!.. *(Bir an. Sonra)* Açlığa üç gün dayanmıştık ama.

II. ERKEK : Kimse senin açlıktan ölmeni istemiyor ki... Senden istenen, ötekilerin önünde kendine kendi ellerinle son vermen.

I. ERKEK : Buna hayır diyen yok. Ama bu hiç akla gelmedik bir biçimde isteniyor...

II. ERKEK : Ee, başka bütün kapıların kapandığı bir yerde, seni kahraman yapan halk, kendine onun dilediği biçimde son vermeni de isteyebilir senden. Seni kahraman yaptığı için, senden her şeyi isteyebilir. Sen de kahraman olduğun için, bu isteği olduğu gibi yerine getirmek zorundasın.

I. ERKEK : Evet. İstenen şeye karşılık ilk öğrendiğim bu olmuştu...

II. ERKEK : Sonra da bu işin pijamayla olamayacağı...

I. ERKEK : *(Bağırır.)* Pijamanın nesi varmış!..

II. ERKEK : Olmaz... Ölecek bir kahramanın üstünde beyaz bir gömlek bulunmalı... Bıçağı vurdun mu, kan, beyaz gömleğe çıkmalı ...

I. ERKEK : *(Ürperir. Eliyle göğsünü yoklar. Ölgün bir sesle)* İyi işte; bu kez üstünde beyaz bir gömlek var ya...

II. ERKEK : Öyle... Ama bilmem ki... Bu kez de her şey fazla

hazırlıklı. Al işte!.. *(Kollarını uzatır.)* Kollar... Sinemada gördüğümüz uyduruk kahramanlarınki gibi. Şöyle... Sözüm ona gelişigüzel kıvrılıvermiş...

I. ERKEK : Ne olacaktı ya? Ben çalışırken hep böyle...

II. ERKEK : *(Pencereden ayrılır. Bir koltuğa otururken)* Atma, atma!.. Çalışırken ne zaman beyaz gömlek giyildi ki?.. *(Yeniden ayağa kalkar.)* Senin gibi bir halk kahramanı - lider olsun, yazar olsun, bilgin, oyuncu ya da mitingçi olsun - ortalıkta hep ya üstünde bir kazakla görünür, ya da çatkılı bir gömlekle. Hava soğuksa kadife bir ceket giyer. Zenginleştikçe Batı'nın çuval dokumalarını seçer... Böyledir senin içinden geçen. *(Pantolonunu çıkarmaya koyulur.)*

I. ERKEK : Ne yapıyorsun?

II. ERKEK : Hadi, hadi... Değiştir pantolonu da işimize bakalım.

I. ERKEK : Nesi var bunun?

II. ERKEK : Dedik ya. Ütüsü bozuluyor. Biraz da dar.

I. ERKEK : Aman canım! Sanki dert bir bu da!.. *(İkisi de pantolonlarını çıkarır, donla kalırlar. I. Erkek II.'ye gözünü dikip bakar. Düşünür. Sonra.)* Tamam. Oldu bu iş.

II. ERKEK : Ne?

I. ERKEK : İşte böyle... Tam yatmaya hazırlanırken... Bir kalp sektesi... Tamam!..

II. ERKEK : Korkudan, desene? Doğrusu tam bir kahramana yaraşır bu ölüm...

I. ERKEK : Kişi kalpten ille korkunca mı gidermiş? Alırsın bir tüp uyku ilacı...

II. ERKEK : Bir de hazır doktor raporu... *(Birden öfkelenir.)* Kaybedecek zaman yok, anlamıyor musun? Vakit gece yarısını çoktan geçti. Şafakla da bitecek bu iş... Ölümünü isteyenlerin önünde bıçak kalbe saplanacak. Gık demeden gideceksin hem... Kazanmak

için bunu yapacaksın. Bunun dönüşü yok artık... Kazanmak için elde kalan tek yol. Daha kahramanlaşacaksın. Buna hazırsak ne iyi... Değilse...

I. ERKEK : *(Bağırır.)* Ölmeyelim demiyoruz! Öleceğiz! Anladık. Ama niye ille...

II. ERKEK : *(Keser.)* Nasıl ölüneceğini seçen sen değilsin. Sana inanmış olanların seçimi bu. Bunu hep unutmaya çalışmak niye?

(Usanmış gibidir. Gider. Donla koltuğa oturur.) Artık hiçbir deneme yapmayacağız. Gereği yok. Yat, uyu. Şafakla kalkar, işi bitiririz.

I. ERKEK : Öyle mi dersin?

II. ERKEK : Öyle.

I. ERKEK : *(Eğilir. Bacaklarına bakar. Sonra ötekinin bacaklarını göstererek)* Donla bacakların çok bodur görünüyor. *(Giysi yığınından bir örnek iki pantolon alır. Birini II. Erkeğe fırlatır.)* Al, giy bunu!.. *(Kendisi de elindekini giymeye başlar.)*

II. ERKEK : Kadife...

I. ERKEK : Alayın gereği yok. Giy haydi.

II. ERKEK : Yine mi başlıyoruz?

I. ERKEK : Evet... Belki... Yani...

II. ERKEK : Bu kaçıncı deneme. Temelden yanlış. Denemeler bir çözüm getirmeyecek, biliyorsun... Hani üşümemek içinse... *(Pantolonu giyer.)*

I. ERKEK : *(Pantolonu iliklerken durur. Dalgın)* O kadını severdim. İlgim olan bütün öteki kadınlar içinde en çok onu severdim... Severmişim yani... Şimdi anlıyorum. Sanırım o beni çok sevmezdi... Gerçek bir kahraman olduğuma inanmazdı belki... Niye inanmazdı dersin? "Gerçekten inanmış mı, gerçekten inanmış mı?" Kendi kendine durmadan bunu sorardı... Yani bana öyle gelirdi...

II. ERKEK : Kalp sektesinden gitmek olmaz. Ama ölüme en uysal bir biçimde peki, öyle değil mi?

I. ERKEK : Öyle. Ölüme en uysal bir biçimde peki... *(Gider, plak dolabını açar. Plakların içinden birini seçer. Pikaba koyar. Bir Fransız şarkısı duyulur: S.Reggiani'nin okuduğu "Le Deserteur".)*

II. ERKEK : Ha, demin unuttum... Bir kahramanın aydını üstelik Fransız şarkılarını sever... *(Vurgulayarak, sanki Racine'den okuyormuş gibi)* Ne güzel Fransız kültürüyle yetişmiştik hem hepimiz!.. *(Kahkahayla güler.)*

I. ERKEK : *(Ötekine aldırmaz.)* Derdi ki... "Kahraman olacak kişi, kendini iyice bir tanımalı," derdi. "Ben kahraman değilim. Kahraman mahraman da olamam... Önce üşümekten çok korkarım. Korktuğum başka şeyler de vardır belki. Bilmiyorum. Ama üşümekten ölesiye korktuğumu biliyorum..." *(Şarkı bitmiştir. Silkinir.)* Şimdi düşünüyorum da, ipi çeken başkası ise, o denli korkunç değil bu iş...

II. ERKEK : *(Yerinden kalkar. Gider. Yazı masasının üstünde duran bir kadın fotoğrafını alır. Bakar.)* Bu da son sevgili... *(Güler.)* Güzel kadın. Ve kahramansever!.. *(Yüzünü buruşturur.)* Sanatsever ya da kedisever gibi bir şey bu yahu!.. Hem de yataksever... Hem de yardımsever... Hiç kuşkusuz, yardımsever. Az sonra yine arar bu... Telefonda yapışkan sesi gelir, "Korkuyor musun cicim? Sana nasıl yardım edebilirim? Sevgilim..."

I. ERKEK : *(Öfkeyle fotoğrafı ötekinin elinden çeker, alır. Bir köşeye fırlatır.)* Ee be! Kes! *(Bir süre sessizlik. İkisi de düşünceli dururlar.)* Hadi... Yeni bir deneme... Hadi... Uyku ilacı yanlış bir yol olmaz kanımca.

II. ERKEK : Dedim ya; denemeler gereksiz. Ver şu bıçağı. Hazır olunacaksa ona hazır olunmalı. Çıkar şu bıçağı.

I. ERKEK : *(Korkuyla)* Hayır. Daha erken. Daha değil! Hem saçma bu. Bir başka yol olmalı... Mutlak olmalı...

II. ERKEK : *(Yazı masasının çekmesini çeker. Çabucak bir bıçak çıkarır.)* Evet.

I. ERKEK : *(Başını eğer.)* Evet?

II. ERKEK : Denenecek tek şey bu işte. Denenecek de değil... Yapılacak tek şey bu.

I. ERKEK : *(Güçlü olmaya çalışır.)* Yap öyleyse.

II. ERKEK : *(Bıçağa bakar. Göğsüne tutar. Bir ân sessizlik. İlk kez tedirgindir.)* İyi raslatacak mıyım dersin?

I. ERKEK : *(Bağırır.)* Bilmiyorum! *(Yeni bir sessizlik. İki erkek kuşkuyla birbirlerine bakarlar.)*

II. ERKEK : Ya kahramanca, bir kahramana yaraşır biçimde tam yerine saplayamazsam bıçağı? Bıçağı tam yerine sokamazsam, can çekişme uzun sürünce...

I. ERKEK : *(II.'nin üstüne atılır. Bıçağı kapar. Çekmeceye atar. Çekmeceyi kilitler. Nefes nefese)* Yat dinlen. Konuşma. Yat, dinlen... *(Kendini bir koltuğa atar. Bir süre sık sık nefes alır. Sonra)* Dediğin doğru. Şafaktan önce yapılacak hiçbir şey yok. Yatıp dinlenmekten gayrı hiçbir şey... *(Gözlerini kapar. II. Erkek usul usul gelir . Öteki koltuğa oturur. O da gözlerini kapar. Uzunca bir sessizlik.)* Neden ille kendimi bıçaklayarak ölmem gerekiyor. Ölmeye hayır, demiyorum. Dövüşe dövüşe bu naktaya gelindi. Şimdi, kazanmak için tek yol bu ise, buna hayır, demiyorum. Gerekli olan ölümümse, öleceğim. Ama neden ille?

II. ERKEK : Suç sende.

I. ERKEK : *(Doğrulur.)* Efendim?

II. ERKEK : Evet. Suç sende.

I. ERKEK : Ne gibi?

II. ERKEK : Bütün ömrünü kahraman olmaya ayırdın...

I. ERKEK : Kahraman olmak için değildi.

II. ERKEK : Kendini iyi tanımadan bütün ömrünü kahraman olmaya ayırdın. Bıçak saplama talimi yapmaya hiç vakit olmadı...

I. ERKEK : *(Usulca gülümser.)* Öyle. Bıçak saplama talimi yapmaya hiç vakit olmadı. *(Doğrulur.)* Yorgunum. Neye yaradı, bilmiyorum ama, çok yorgunum...

II. ERKEK : *(Ayağa kalkar.)* Yarın... Ölümün bir marş olacak. Bir bayrak... Bir büyük dinamo... Yarın, ölümünün ardından çalışmayan bütün çarklar dönecek.

I. ERKEK : *(Ayağa kalkar.)* Tek umut buysa... *(Gelir, ötekinin karşısında durur.)* Tek umut bu, değil mi? Kıvanç duyulacak tek şey?..

II. ERKEK : Evet. Tek umut bu. Ölmezsen... Yani istenen biçimde ölmezsen, biliyorsun; marş çözülecek... Bayrak düşecek... Dinamo...

I. ERKEK : Duracak. *(Bağırır.)* Allah kahretsin! Duracak, evet!

II. ERKEK : *(Elini ötekinin omuzuna koyar.)* Yeni bir deneme yapacak mısın?

I. ERKEK : Hayır, dedik ya! *(Bir ân)* Niye sordun?

II. ERKEK : Soyunup yatacağım da... İki ya da üç saat uyunabilir belki.

I. ERKEK : *(Kapıya doğru yürür.)* Yatmalı... Yapılacak hiçbir şey yok. Gidip yatmalı.

(II.Erkek onun peşinden gider. Bir ân kapının önünde dururlar.)

II. ERKEK : *(Birden geri döner.)* Hayır. Uykum yok.

I. ERKEK : *(O da geri döner.)* O burda olmalıydı şimdi. Burda... Yanımda... "Kendini iyi tanımayan kahramanları hiç sevmem," demeliydi... "Ölme," demeliydi bana. "Ölme!" Şafakta burada olsa, "Ölmen gereksiz," derdi. "Ölümün, hele kendi kendini öldürmen gereksiz. Bekle ipini başkaları çeksin! İpini başkalarının çekeceği zamanı ise kendin seç!"

(Telefon çalar. I. Erkeğin yüzünden büyük bir umut pırıltısı geçer. II. Erkek hemen telefona atılır.)

II. ERKEK : *(Telefona)* Evet? Ben. Hayır. Uyuyamadın mı? Aa, evet... Uyudun da uyandın... Korkmak mı? Hayır... Öyle... Gerekli ya... Elbet. Evet... Öyle... Uyuyacağım... İşte... Kararlaştırıldığı gibi... Kaç? Demek çok kalabalık olacak... İyi... Nesi iyi canım? *(Bir*

ân) Anlıyorum... Hayır, gereksiz... Araman gereksiz, dedim. Hayır... Hayır, dedim! *(Sabırsız)* Evet... Tabii... Ben de... Nasıl olur? Biliyorsun... Yalnız olmam gerek... Ağacın dibinde duracaksın?.. Peki... Gözlerine? Bakarım... Bakarım tabii... Ben de... Kendine bak... Üzülme... Üzülme ama... Hadi... *(Kapar.)* Ağlıyor.

I. ERKEK : Niye ağlıyor sanki? *(Güler.)* Ölümümü en çok o istiyor. Daha çok, en çok kahraman olmam için istiyor. Son sevgilisiydim diyecek. Bir süre, her yerde, hep benim sözümü edecek. *(Yeniden koltuğa oturur.)* Beni arayanın öteki olmasını nasıl isterdim!

II. ERKEK : Öteki... O hep çalışıyor, biliyorsun... Çok yoruluyor. Kahraman değil, ama ölü gibi yorgun. Hep çalışıyor ve kimseleri şafak vakti yatağından etmiyor... Onu bırak. Ya başka dostlar nerde? Öteki kahramansevenler? Neden hiç sesleri çıkmıyor?

I. ERKEK : Hepsi inançla ve umutla töreni bekliyorlar. Ama öteki... O... *(Telefona bakar.)* Arar mı dersin?

II. ERKEK : Aramaz.

I. ERKEK : Arar belki. Bu denli suskun duramaz. Ne olsa aynı amaç için çalıştık... Birlikte... Araması gerek... Bazen yalnızlıktan yakınırdım. Büyük mitingler sonrası öyle yorgun olurdum ki... Gidip ona sığınırdım... Dışarda benden hep "büyük adam", "büyük akıl" diye söz edilirken kapıları bu uğultunun üstüne kapar, ona sığınırdım. "Birden içime bir yalnızlık çöktü... O büyük kalabalık ortasında kendimi yapayalnız buldum," derdim. Gülerdi bana... bir çocuğa güler gibi... "Peşine bir büyük yığını takmış bir büyük akıl, yalnız kalmak için mitingler sonrasını bekler mi?" derdi. "Akıl büyükse, büyük yalnızlık da o büyük akılla birlik doğmuştur. Akıl daha da büyükse aklının peşine takılanlar yalnızlığı yutar, götürür. Yalnızlık biter." Böyle derdi. Gözlerinde sorular okurdum birden: "Bu adam

gerçekten büyük mü? Gerçekten büyük mü? Gerçekten..."

II. ERKEK : Büyükşe de, küçükse de ne olacak? Bıçağın saplanması gerek.

I. ERKEK : İş nasıl bu denli gösterişli bir duruma geldi? *(Yürür. Çekmenin yanında durur. Açacakken birden cayar.)* Bir sokuşta gideceksin. Can bile çekişmeyeceksin... *(II. Erkeğe bakar.)* Bu kadife pantolon... Allah kahretsin! Bu iş için bu denli hazırlanmış olduğumu anlarsa cesedime güler... *(Silkinir.)* Haklısın. Bunu değiştirmek gerek. Biz ölümü sahnelemiyoruz ki... Değil mi? Ölümüm artık kaçınılamaz, olması zorunlu bir şey.

II. ERKEK : Neden her zamanki gibi olunamıyor peki?

I. ERKEK : *(İçki koyar. Ötekine uzatır.)* İçmekten ve beklemekten gayrı yapacak hiçbir şey yok.

I. ERKEK : *(Çekmeyi gösterir.)* Bıçak saplama talimi yapabilir ama.

I. ERKEK : *(İçer.)* Hayır. Bekle.

II. ERKEK : En güç iş bu.

I. ERKEK : *(Bir ân durur. Düşünür. Sonra karar verir. Çekmeyi açar. Bıçağı ötekine uzatır.)* Peki, al.

II. ERKEK : Ne yapmak için?

I. ERKEK : Saplama talimi, demedin mi?

II. ERKEK : *(Bıçağı alır, bakar.)* Evet ama... Şimdi düşünüyorum da... Saplamadan bilinemez ki.

I. ERKEK : Ne bilinemez?

II. ERKEK : Bir vuruşta tam yerine saplayıp saplayamayacağın.

I. ERKEK : *(II.'nin sol göğsüne yoklar. Kulağını koyar, dinler. Eliyle bir noktaya dokunur.)* İşte tam buruya saplamak gerek.

II. ERKEK : *(Bıçağı usulca o noktaya uzatır.)* Böyle mi?

I. ERKEK : Evet. *(Bir ân)* Eee?

II. ERKEK : Ne eee'si?

I. ERKEK : Ne duyuyorsun?

II. ERKEK : Hafif bir sertlik. Bıçağın ucu...

I. ERKEK : Hayır, yani... Oraya saplandığında hemen ölünecek gibi mi?

II. ERKEK : Bilinemiyor ki.

I. ERKEK : Yeniden dene. Daha güçlü...

II. ERKEK : *(Bıçağı hızla kaldırır. Tam indireceği sıra öteki, kolunu yakalar.)* Niye tutuyorsun?

I. ERKEK : *(Terlemiştir.)* Şimdiden olmaz. Yani şimdiden ölmek olmaz. Ölecekmiş gibi vurmalı, ama şimdiden ölmemeli, biliyorsun.

II. ERKEK : O zaman hiçbir şey anlamanın olanağı yok.

I. ERKEK : Yeniden dene.

II. ERKEK : Nasıl deneyebilirim?

I. ERKEK : *(Yine ötekinin göğsünü yoklar.)* İşte... İşte tam bu nokta... Bu noktaya vurmuş gibi yap ve...

(II. Erkek hemen ötekinin dediğini yapar ve birden yere yuvarlanır. O ân I. Erkek elleriyle yüzünü kapamıştır.)

I. ERKEK : Tanrım!

(Usulca ellerini yüzünden çeker. Korkuyla yerdekine bakar. II. Erkek yerde ölü gibi yatmaktadır. I. Erkek eliyle kendi göğsünü yoklar. Sonra eğilir, ötekini yoklar. Bu sırada II. Erkek doğrulur.)

I. ERKEK : Şey... Ne oldu?

II. ERKEK : Hiç.

I. ERKEK : Olmadı mı?

II. ERKEK : Ne?

I. ERKEK : Vuramadın mı?

II. ERKEK : Vursaydım ölmüş olunurdu.

I. ERKEK : Yani, olacak gibi mi, demek istiyorum.

II. ERKEK : Bilmem ki...

(Bir sessizlik. II. Erkek döşemede oturur. Düşünceli durur. I. Erkek gider, pencereden dışarı bakar.)

I. ERKEK : Büyük kentlerde, sanırım kimse yatmıyor. Arabalar bir o yana, bir bu yana... Ya herkesin bir hastası var, ya herkes kendini iyice keyfe vurdu.

II. ERKEK : *(Oturduğu yerden)* Bıçağı iyi rastlatabilecek miyim?

I. ERKEK : *(Hep dışarı bakarak)* Sabah binlerce kişi şu alanı doldurduğunda şimdi yatmaya gidenler uykularında olacaklar. Şu anda iki saat sonra öleceğimi düşünen kaç kişi var?

II. ERKEK : *(Hep döşemede, oturduğu yerde)* Bıçağı tam yerine saplayamazsam can çekişme uzun sürer... Kişi kendi yüreğine bıçağı iyi saplayamadığı zaman duyacağı acı ne kadardır acaba? Dayanabileceği kadar mıdır? Yoksa bir başkasının...

I. ERKEK : Kitap okumaya çalışsam? *(Sinirli, güler.)* Ne gereği var?

II. ERKEK : Bir başkasının iyi saplayamamasından az mı, çok mudur bu acı? Bayıltacak kadar mıdır? Bayıltırsa iyi. Kahramanlığa nasıl olsa gölge düşmüştür; hiç değilse acıyı duymazsın...

I. ERKEK : *(Hızla perdeyi çeker. Geri döner.)* Sanırsın dışarda kimse öleceğimi düşünmüyor! *(Gider. II. Erkeğin elinden bıçağı alır. Bakar.)* Fakat ya bayılmazsam ve acı da çok büyük olursa? Ya kendimi ordan oraya atarsam?..

II. ERKEK : *(Oturduğu yerden kalkar.)* Bir kahramanın kendini ordan oraya atması ne iğrenç bir şey olur.

I. ERKEK : Beni kahraman yapanlar da, beni kahraman görmek isteyenler de, ya acır bana, ya da gülerler... Bunun dışında bir duyguları olacağını, sözgelimi, "Ne kahramanca debeleniyor," diyeceklerini sanmam. *(Elindeki bıçağı birden duvara fırlatır. Bıçak duvara saplanmaz; yere düşer.)*

II. ERKEK : *(Gülmeye çalışır.)* Bıçak talimi yapmaya hiç vakit olmadı ki...

(Gider. Bir kitap alır. Koltuğa oturur. Okumaya çalışır.)

I. ERKEK : *(Ödüllerin durduğu yerlere bakar.)* Dinle... Verilmiş olan ödüller... Şu küçük heykelcikler, madalyalar, gümüş levhalar, yaldızlı dallar... Bütün bunlar... Yani... Bunların önünde ölmek daha iyi değil mi?

II. ERKEK : Biri de cesedin üstüne düşmeli... Al işte, şu... Bayrak... Son sevgilin burda olsaydı yüzüne örterdi...

I. ERKEK : Belki öteki... Son dakikada... Gelirse...

II. ERKEK : *(Okumaya çalışarak)* Kuralı unutma... Şurada... Yalnız olunacak... Yapayalnız...

I. ERKEK : *(Bağırır.)* Ama ben, hep yapayalnızdım! *(Bir ân)* Peki... Bu pantolon? Bu pantolon iyi mi ölmek için?

II. ERKEK : İyi... Hayır, değil.

I. ERKEK : İyi mi, değil mi? *(Öteki karşılık vermez.)* İyi mi, değil mi?

II. ERKEK : *(Kımıldamadan)* Sanki dert bu da...

I. ERKEK : *(Pantolonunun yırtarcasına çıkarır.)* Öf be! Çok düzmece bir kılık bu! Çıkar, çıkar!

(Öteki yine kımıldamaz. I. Erkek gider. Paçalarından çekerek onun da pantolonunu çıkarır. II. Erkek donla yine koltuğa yerleşir.)

II. ERKEK : Bıçağı tam yerine saplamak gerek. *(Kitabını alır. Koltuğa sözümona rahatça yerleşir.)*

I. ERKEK : *(Donla odanın içinde dolaşır.)* Korkuyor muyum? Hayır. Artık ölme korkusu değil bu. Bıçağı tam yerine saplayamama, gereği gibi ölememe korkusu... *(Döner. Ötekine bakar.)* Okuyabiliyor musun?

II. ERKEK : *(Dalgın)* Çocukken bir uçtu-uçtu böceğinin gözlerini görmüştüm... O gün, bu gündür bütün böceklerin gözlerini görebilmeyi, onlarla bir kez daha konuşabilmeyi istedim. Ama hiç vakit olmadı ki... Hiç vakit olmadı...

I. ERKEK : *(Hep odanın içinde dolaşır.)* Bıçak işi hiç aklıma gelmemişti... *(Yorgun, gelir, o da öteki koltuğu oturur. Öne doğru eğilir. Düşüncelidir.)* Bu akşamüstü... Karar alındığında... Önce hiçbir şey düşünmedim... Hatta mutluydum... Ölümüm çarkları döndüreceği için mutluydum...

II. ERKEK : *(Başını kaldırır.)* Daha da kahraman olunacağı için.

I. ERKEK : *(Şaşkın, ona bakar.)* Öyle mi? *(Öteki omuz silker. Yeniden kitabına döner.)* Korkmuyordum ama. Korkmuyordum! Bu kesin. *(Saatine bakar.)* Bir buçuk saat var.

II. ERKEK : *(İrkilir.)* Öyle mi?

I. ERKEK : Kararlaştırılan saate değin sadece doksan dakika...

II. ERKEK : *(Toparlanır. Elini yüzüne sürer.)* Belki de tıraş olmak gerek.

I. ERKEK : Hiç değilse bir saatçik uyunabilse... Güçlü, sağlıklı, bir kahramana yaraşır biçimde ölebilmek için... *(İkisi de başlarını geriye yaslar, gözlerini kaparlar.)* Ya uyuyakalırsam?

II. ERKEK : *(Uykuda gibi)* Ben değil de, daha çok sanki uçtu-uçtu böceğinin gözleri bir şey diliyordu benden...

I. ERKEK : *(Uykuda gibi)* Tıraş olmalı mı gerçekten?

II. ERKEK : *(Aynı şekilde)* Ya bıçağı tam yerine saplayamazsam?

I. ERKEK : *(Ürperir.)* Böyle olacağı hiç aklıma gelmemişti... Daha doğrusu bıçağı tam yerine saplayamama korkusu duyabileceğimi hiç düşünmemiştim...

II. ERKEK : *(Ürperir.)* Soğuk.

I. ERKEK : Aramadı... Arasaydı... Belki... Arasaydı daha güçlü olabilirdim. Ama arayacak... Arayacak, değil mi? Arayacak!

II. ERKEK : *(Koltuğun içinde büzülür.)* Çok soğuk. *(İkisi de bir süre uykuda gibi, başları geride sessiz dururlar. Hafif bir müzik duyulur. Işıklar azalır.)*

I. ERKEK : *(Belli belirsiz gülümser.)* Okyanusların kıyısındaydım bir kez. Ne dinlendirici bir boşluk... Uzak!.. Is-

sız!.. Bir saatçik sırtüstü uzanabilirdim orda... Kumların üstünde bir saatçik, sırtüstü uzanabilseydim... Göğün boşluğuna, derinliğine baksaydım... Bir köpek vardı. Güneşe uzanmış... Kuyruğunu bir o yana, bir bu yana... Bir o yana, bir bu yana... *(Durur. Bir ân)* Gerçekten bir köpek var mıydı orda?

II. ERKEK : *(Uykuda gibi)* Yapılacak tey iyi şey, bıçağı tam istenen yere ve bir sallayışta vurmak... *(Eliyle göğsünü tutar.)*

I. ERKEK : *(Eliyle göğsünü tutar.)* Gerçekten var mıydı? Ne tuhaf. O okyanus kıyısını da, köpeği de unutmuştum. İlk anımsayışım bu... Dinle... Belki de o köpek bendim. Sırtüstü yatılamayacak bir sırada o sıcak kumların üstünde ne işim vardı yoksa?

II. ERKEK : *(Aynı şekilde)* Yapılacak tek iyi şey, bıçağı tam istenen yere ve bir sallayışta vurmak.

I. ERKEK : *(Aynı şekilde)* Bir havaalanındaydım. Yeni bir kavgaya mı koşuyorduk ne? Havaalanındaydım... Ama hangisi? Sağa sola koşuyorduk hep birlikte... Hep koşuyorduk... Şimdi düşünüyorum da... Çok gürültü vardı... Yine de bir sesin durmadan adımı çağırdığını duydum... Bir ses durmadan adımı çağırıyordu: "Sizi telefondan istiyorlar!.. Sizi telefondan istiyorlar!.. 24 no'lu gişeye gelin!.. 24 no'lu gişeye gelin!.." Birden nasıl anımsadım 24 no'lu gişe olduğunu? Oysa gişeye gitmedim. Bir yerlere doğru koşuyordum çünkü... Hep koşuyordum... Beni arayanın o olduğunu çok sonraları öğrendim... Bak bunu da unutmuştum... *(Bir ân)* Sanırım artık aramayacak.

II. ERKEK : Artık aramayacak.

I. ERKEK : Hiç değil bu son saatte gerçekten inanmış olduğumu bilmeyecek mi? *(Bir ân)* Gelip yanıma uzanırdı... Hiç konuşmaksızın... Elimi sürmeye korkardım... O anda bile beni düşünmediğini bilirdim...

Adı-sanı olmayan kişileri mi düşünürdü, beni mi dinlerdi? Yüreksizleşirdim... Sonra ardımda bakışları kalırdı hep... Hep öyle; "Gerçekten inanmış mı, gerçekten inanmış mı?.." Bir camda yüzümü görürdüm. Kendine kahraman olmayı yaraştıran yüzümü... Birden yine bir yerlere koşardım. Koşarken ayaklarımın altında nelere bastığımı, neleri ezdiğimi bilmeksizin koşardım... *(Birden ayağa fırlar. Müzik dırmuştur. Işıklar çoğalır.)* Korkunç! İşte en korkuncu bu! Bıçak tam yerine saplanmazsa acı çekmekten, yerlerde debelenmekten de daha kötü bir şey olacak: Düşünmeye ve anımsamaya vaktim kalacak. Bütün ömrümü kahraman olmaya ayırdığım için, okyanusların kıyısına uzanamadığım bir saatçiklere acıyacağım. Böceklerle konuşmaya vakit ayırmadığıma, gerçekten sevmeye vakit ayırmadığıma acıyacağım. Bu acıma başladı mı bir kez, bu yazıklama... Bu... Sonların en kötüsü olacak.

II. ERKEK : *(Ürpererek)* Bıçağın sertliğini hep göğsümde duyuyorum.

I. ERKEK : *(Ürpererek)* Anımsamaya vakit kalmamalı... Geriye bakmaya... Hesaplaşmaya...

II. ERKEK : Üşüyorum.

I. ERKEK : Böceklerle konuşmaya vakit ayırmadığım için korkacağımı hiç sanmazdım. *(Giysi yığınından iki sabahlık alır. Birini II. Erkeğe atar. Ötekini kendisi giyer.)* Sabahın ayazı...

II. ERKEK : *(Durur. Dinler.)* Biri mi geliyor?

I. ERKEK : *(Durur. Dinler.)* O mu? *(Kapıya atılır. Açar. Usulca seslenir.)* Sen misin? *(Bir ân. Sessizlik. Kapıyı kapar.)* Kimse değil.

II. ERKEK : *(Camlı kapıya gider. Perdeleri açar.)* Gün ağarınca, aşağıda, alanda binlerce kişi olacak... Dostlar... Dostlar... *(Kanadı açar. Usulca seslenir.)* Dostlar! *(Bir ân durur. Uzun, derin bir sessizlik. Kapar. Hüzünlü döner.)* Bir içki versene.

I. ERKEK : *(İki kadehe içki koyar. Birini II.'ye uzatırken)* Tıraş olmalı artık.

II. ERKEK : Olmalı mı?

I. ERKEK : *(Gülmeye çalışarak)* Ölümüm duran çarkları döndürecek! *(Kadehini kaldırır.)* Ölümümün onuruna!

II. ERKEK : *(Küçümseyerek ona bakar.)* Dönecek çarklar onuruna! *(II. Erkek içer. Öteki içmez. Gider. Az önce fırlattığı yerden bıçağı alır. Getirir. Çekmeye koyar.)* Niye kaldırdın?

I. ERKEK : Daha vakit var.

(Birden boylu boyunca yere uzanır.)

II. ERKEK : Yine bir hile! *(I. Erkek ses vermez. II. Erkek eğilir, I.'nin göz kapaklarını aralar. Öteki hep ölü gibi durur.)* Göz kapakların titriyor ama.

I. ERKEK : *(Yattığı yerden döşemeye bir yumruk indirir.)* Ne olmuş? Bıçağı saplamış gibi yapsam da, kahramanca bir biçimde uzanıversem yere?

II. ERKEK : Hile!..

I. ERKEK : *(Doğrulur. Oturur.)* Evet, hile! Hile ama, bıçağı gerçekten saplayıp da gereği gibi ölememektense... Yerlerde debelenip durmaktansa... Böylesi daha etkili değil mi ölmemi bekleyenler için? Ha? Değil mi?

II. ERKEK : *(Bağırır.)* İstenen şey bu mu be! İstenen şey sadece ölmek mi? Yoksa biçimine uygun bir şekilde ölmek mi? Beklenen şey ölmek mi? Bir ölümle onları yaşatmak mı? Düşünsene! Gerçek bir kahraman gibi düşünsene!

I. ERKEK : *(Çocuksu bir baş eğmeyle mırıldanır.)* Yanlış olan bu zaten. Gerçek bir kahraman ölmemeli... Ne biçimde olursa olsun... Ölmemeli... *(Ayağa kalkar. Odada dolaşır.)* Evet, hile! Ama niye başvuruyorum bu hileye? Onları düş kırıklığına uğratmamak için değil mi? *(Gider, ötekinin yakasına yapışır.)* Ölmemek için değil, bana güvenmiş olanlara yaranmak için baş-

vuracaktım hileye! Öyle değil mi? Söylesene be! Konuşsana! Bana güvenmiş olanlara yaranmak için değil de ne için?

II. ERKEK : Sarsma beni! Midem bulanıyor.

I. ERKEK : *(Daha çok tartaklar.)* Bulantının sırası mı? Ha? Mide niye bulanırmış? Hileye başvurmak istedik diye mi? *(II. Erkek I.'nin elinden kurtulur. Acele gider. Köşede duran büyük bir bronz ödülün içine kusar. O, gürültüyle kusarken I. Erkek midesini tutar, alçak sesle)* Ne olursa olsun, sonuç hileye başvurmak istediğimdi.

(II.'nin kusması biter. Odada derin, uzun bir sessizlik. İkisi de kendilerini birer koltuğa atarlar. Son derece bitkin görünürler.)

II. ERKEK : Hiçbir duygu yok.

I. ERKEK : Hiçbir şey duymuyorum. Hiç... Sanki... Nedeni ne olursa olsun... Sanırım yenildi korku.

II. ERKEK : Hiçbir duygu kalmadı... Boş... Bomboş... *(Bir ân ayağa kalkar.)* Giyinmeli...

I. ERKEK : *(Kitabı alır.)* Akşam beri hep bu kitabı okumaya çalışıyorsun. Ama hep başındasın. "Denizlerin Dibindeki Maskaralık"ta. Bu bölümde akılda kalan ne?

II. ERKEK : *(Bıkkın)* Neptün-Venüs-Printil üçlüsü. Kokuşmuş bir öykü. Hem ne önemi var artık? *(Gider. Bıçağın bulunduğu çekmecenin önünde durur.)*

I. ERKEK : Çekmeceyi açma daha.

II. ERKEK : *(İrkilir.)* Neptün-Venüs-Printil üçlüsü, dedim...

I. ERKEK : *(Bağırır.)* Çekmeceyi açma, dedim!

II. ERKEK : *(Alaylı)* Hani korku yenilmişti?

I. ERKEK : *(Çabuk çabuk, ezber okur gibi)* Bütün kargaşalık o zaman başladı. Önceleri Neptün deniz dibi hayvanlarına, yani uyruğundakilere kendini şöyle biraz öfkelice gösteriverdi mi, bütün yengeçler, denizanaları, deniz kaplumbağaları sıraya girer, Nep-

tün'ün önünde el pençe dururlardı. Ama artık öyle mi ya? Yumurtasını yeni çatlatmış sardalye bile Neptün'le alay ediyor. Deniz üstündeki balıkçı sandallarının ise artık ne Neptün'ün gönderdiği fırtınalara, ne de tufanlara aldırdığı var. Herkes Neptün'e gülüyor. Neptün tahtının üstünde kendini artık eskisi gibi güçlü ve gururlu duymuyor. Yaşlandığından ötürü mü, yoksa Printil'e sakalı kaptırdığından mı? Venüs türlü pomatlar sürünüyor. Kokular sürünüyor. Artık Neptün için değil. Geçkin yaşında yine de genç olan gönlünü iri bir deniz kaplumbağasıyla oyalamak için... Neptün sakalı Printil'e kaptırdığından, Venüs'ün oyunbazlıklarını bile görmüyor. Denizlerin dibinde kıkır kıkır bir gülüşmedir gidiyor. Neptün Neptün olmasaydı, denizlerin tek egemeni olmasaydı... *(II. Erkek usulca çekmeceyi çeker. I. Erkek irkilir. Okumayı keser.)* Allah kahretsin! Kitabın ucuymuş göğsüme dokunan... *(Yerinden okumaya çalışır.)* Neptün Neptün olmasaydı... Printil'e yine de teşekkür etmek... Bütün deniz canlıları ve deniz üstündeki balıkçı sandalları Neptün'ün gücünü yitirdiğini biliyorlardı artık... *(Eliyle karnını tutar.)* Korku değil bu hayır. Karnım guruldu yor. *(II. Erkek eliyle bıçağın ucunu yoklar. I. Erkek kitabın sert ucunu sol göğsüne dayar.)*

II. ERKEK : Elin titriyor.

I. ERKEK : *(Kitabı iyice sol göğsüne bastırır. Üstüne kapaklanır.)* Hayır. Sus... Kitap bu...

II. ERKEK : *(Titreyen elinde bıçak, usulca ona yaklaşır.)* Titriyorsun.

I. ERKEK : *(Birden başını kaldırır. Elinde bıçakla ötekini görür. Kitabı fırlatır. Ayağa kalkar.)* Neden ille bıçak? Havagazıyla da yapılabilir bu!

II. ERKEK : Kimse bu iş havagazıyla olsun, demiyor.

I. ERKEK : *(Kapıya koşar. Açar. Bağırır.)* Geleceksin değil mi?

Geleceksin! Gel! Hiç değil bir kez gerçekten inanmış olduğumu kesin olarak bilmek için... Gel!..

II. ERKEK : Gerçekten inanmamış olduğunu görmek için! *(Bıçağı masaya bırakır. Üstündekini çıkarır.)*

I. ERKEK : Gerçekten kahraman olduğum bir yan var ama! Yok mu? Var. İyice biliyorum ki var! *(II. Erkek usul usul herhangi bir pantolonla bir gömlek giyer. Aynı pantolonla aynı gömlekten birer de ötekinin önüne fırlatır. I. Erkek kapıyı kapatır. Sessizce döner.)* Yalnızlığımı yaşamak. İşte en gerçek kahramanlığın bu. *(Bunu bilmek onu rahatlatmıştır. O da ağır ağır soyunur. Pantolonla gömleği giyer. Dışarda gün ağarmaktadır. Uğultular duyulur. I. Erkek pencerenin biraz gerisinde durur. Öteki bıçağı alır, gelir. Onun ardında durur.)* İçlerinden hiçbiri bu geceyi yaşamadı. Kahraman olmaya özenirken neyin ne olduğun hiç bilmeyecekler...

II. ERKEK : Neden öfkelisin?

I. ERKEK : Dinle... Sesleri işitiyor musun? Sanırım alan iyice doldu. Gün ağardı... Şimdi hepsi orda... Başları yukarda... Binlerce göz buraya dikilmiş... Bıçağın şuraya saplanmasını bekliyor...

II. ERKEK : Camı açmam ve dışarı çıkmam gerek. *(Camlı kapıya yaklaşır, açar. Fakat dışarı çıkmaz. Uğultular ve aydınlık artar. II. Erkek onun arkasında, alçak sesle)* Bütün yüzlere tek tek bakıyorsun. Kimse ne denli korkmakta olduğunu anlamıyor... Birçok kimse de, ilerde bu bakışların ne denli korkusuz olduğunu tarihe yazmayı düşünüyor.

I. ERKEK : Bütün bildiğim, korkumu göstermemek.

II. ERKEK : *(Aynı şekilde)* Buna göre eğitilmiş olmanın sonucu... Ve iyi başarıyorsun bu işi. *(I. Erkek aşağıya, kalabalığa gülümser. Eliyle, koluyla selamlar gönderir.)* Korkuyu kimse anlamıyor.

I. ERKEK : *(Hep gülümseyerek, elleriyle kollarıyla selamlar gönderek mırıldanır.)* Son bir çözüm mutlak olacak... Şimdi o...

II. ERKEK : *(Usulca güler.)* Evet. Sevdiğin kadın... Ya da seni sevenlerden biri... Eski dostlardan biri çıkacak ortaya: "Böyle ölmen gereksiz. Bekle! Bekle ipini başkaları çeksin!" diye bağıracak. Bekle!.. Bekle!..

(Bir süre ikisi de durur, beklerler.)

I. ERKEK : *(Geriye döner. II.'ye)* Bildiğim tek şey yalnızlığım.

(İki çocuk gibi birbirlerine sarılırlar. II.'nin elindeki bıçak aralarında kalır. İkisi de yere düşerler. Dışarda coşkun bir uğultu. Bir mızıka, bir tören marşı çalarken...)

Yeşilköy, Alanya; 1968

"Tombala", "Kozalar", "Çıkış" ve 'Bir Kahramanın Ölümü" adlı oyunları bir araya getiren *Toplu Oyunlar II*, kadını ve erkeği ezen, hiçleştiren 'baskı' biçimlerini; toplumların 'kahraman' yaratma ihtiyacını; toplumsal sarsıntılardan en az yara alarak çıkmaya çabalayan duyarsız insanları; kısacası günümüz dünyasının yalnızlarını çıkarıyor karşımıza.

Eleştirel duruşunu elden bırakmayan Adalet Ağaoğlu'nun tiyatro eserlerine bir yakın çekim daha...

Takım ISBN 975-08-0964-5

6 YTL
6.000.000 TL

